Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

ROK XLI. **Lwów, dnia 26 kwietnia 1937 r.** **NUMER 4**

TREŚĆ:

1.

Nabycie i utrata prawa do uposażenia.

Pismo Ministerstwa Skarbu z dnia 24 lutego 1937 r. L. D. III. 2303/3/36.[1])

Wobec nasuwających się wątpliwości przy stosowaniu przepisów o czasie nabycia lub utraty prawa do uposażenia pracowników państwowych, Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Prezydium Rady Ministrów wyjaśnia, co następuje:

a) Datę nabycia prawa do uposażenia zasadniczego, w razie jego zmiany, określonej w art. 15 p. b. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663), ustala się zależnie od dnia doręczenia pracownikowi państwowemu pisemnej decyzji władzy, o ile w samej decyzji nie ustalono innej daty. Fakt doręczenia decyzji przyjmuje się w konkretnym przypadku zgodnie z ogólną zasadą prawną, iż akt administracyjny rodzi skutki z chwilą podania go do wiadomości strony.

b) Datę nabycia lub utraty prawa do dodatku funkcyjnego i służbowego w przypadkach, określonych w art. 15 p. b. powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. ustala się (o ile z samej decyzji władzy wyraźnie co innego nie wynika) zależnie od dnia objęcia lub opuszczenia stanowiska służbowego lub czynności służbowych, związanych ze stanowiskiem, do którego dodatek taki jest przywiązany. Powyższe dodatki bowiem związane są z piastowaniem odnośnego stanowiska służbowego. Przez objęcie lub opuszczenie stanowiska lub czynności służbowych, o których mowa, rozumie się faktyczne (oczywiście nie samowolne, lecz na zleceniu właściwej władzy oparte) rozpoczęcie lub zakończenie czynności urzędowych, wyrażające się bądź w przejęciu agend od poprzednika lub oddania ich następcy bądź w innej, pierwszej lub ostatniej czynności urzędowej, związanej z danym stanowiskiem.

c) Równocześnie wyjaśnia się, że przepisy art. 5 powołanego wyżej rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. i § 41 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781) o zachowaniu prawa do dodatku funkcyjnego lub służbowego przez dwa miesiące w razie niepełnienia z jakichkolwiek powodów obowiązków służbowych, do których jest przywiązany dodatek, nie mają zastosowania w przypadku zwolnienia przez

---

[1]) Podane do wiadomości i stosowania okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 21 z dnia 18 marca 1937 r. (BP. 3434/37).

władzę ze stanowiska (uchylenia zarządzenia o poruczeniu obowiązków na stanowisku), do którego dodatek jest przywiązany. W takim przypadku bowiem odpada sam tytuł do przyznania dodatku.

d) Przepis ostatniego zdania art. 15 p. b. powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o zmianie wysokości uposażenia, będącej konsekwencją zmiany miejsca służbowego — odnosi się wyłącznie do dodatków lokalnych (w kraju i na obszarze W. M. Gdańska).

Podsekretarz Stanu: (—) *T. Grodyński.*

2.

Służba zdrowia w walce z durem.

Pismo Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 marca 1937 r. Nr. II. W. 877/37.

Nr O. 4590/37. Niezależnie od szerokiej akcji organów Ministerstwa Opieki Społecznej w walce z durem, należy zdwoić czujność zabiegów higienicznych w szkołach, gdzie zwłaszcza w okresach zimowych występuje niebezpieczeństwo roznoszenia tyfusu plamistego szczególnie przez wesz odzieżową. Różne względy powodują pojawienie się zawszenia także i w tych częściach kraju, w których plagę tę dawno już zwalczono.

Zwiększenie troski o podniesienie czystości wymaga nie tylko zabiegów higienicznych w szkole, ale i uświadomienia rodziców o sposobach tępienia wszawicy. W tym zakresie całe nauczycielstwo winno intensywnie przyjść z pomocą lekarzom i higienistkom, tymbardziej, że rozpoznanie wszawicy oraz środki tępienia, nie wymagają specjalnych kwalifikacji. Pouczenia dzieci w szkole, pogadanki z rodzicami, winny wydać pomyślne i szybkie wyniki.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przygotowuje wydanie praktycznego „vademecum” higieny dla nauczycieli szkół powszechnych. Niezależnie od tego należy oprzeć się w akcji propagandowej na czasopiśmie „Na straży zdrowia” wydanym przez Polskie Towarzystwo Higieniczne, którego Nr 1 ze stycznia 1936 r. poświęcono wyłącznie temu zagadnieniu. Cena egzemplarza 25 groszy. Składnica Towarzystwa, Warszawa, ul. Karowa Nr 31.

Podsekretarz Stanu: (—) *Jerzy Ferek Błeszyński.*

3.

Zawiadamianie w drodze telegraficznej lub telefonicznej o wypadkach klęsk żywiołowych, napadów rabunkowych i katastrof.

Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 26 lutego 1937 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Komunikacji i Spraw Wewnętrznych o trybie postępowania przy zawiadamianiu w drodze telegraficznej lub telefonicznej o wypadkach klęsk żywiołowych, napadów rabunkowych i katastrof.

(Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 115).

Na podstawie art. 20 ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365) oraz art. 24 ust. 3 i 5 i art. 53 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 63, poz. 481) zarządzam, co następuje:

§ 1. W przypadkach pożarów, epidemii, napadów rabunkowych, katastrof, nieszczęśliwych wypadków lotniczych i przymusowych lądowań, jak również innych nieszczęść, spowodowanych żywiołowymi zdarzeniami, lub w razie groźby ich powstania, urzędy pocztowe (agencje) obowiązane są do bezpłatnego przesłania telegramu lub przeprowadzenia rozmowy telefonicznej, skierowanych w tych sprawach o pomoc do organów bezpieczeństwa publicznego i innych właściwych władz lub straży pożarnych (pogotowi).

Telegramy te i rozmowy telefoniczne noszą nazwę alarmowych i oznaczane są wskazówką służbową = ADP =.

§ 2. Do nadania telegramu alarmowego lub przeprowadzenia rozmowy telefonicznej alarmowej uprawniona jest każda osoba. Osoba ta powinna podać urzędowi pocztowemu (agencji) swe imię, nazwisko oraz dokładny adres, a na żądanie urzędu pocztowego (agencji) wylegitymować się.

§ 3. Telegramy i rozmowy telefoniczne alarmowe powinny być pod względem kolejności w przekazywaniu, względnie przeprowadzaniu, traktowane, jako telegramy, względnie rozmowy telefoniczne, służbowe pilne.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Poczt i Telegrafów: (–) *E. Kaliński.*

4.

Wartość znaczków pocztowych do opłaty urzędowych przesyłek listowych.

Rozporządzenie Ministrów: Poczt i Telegrafów, Skarbu i Spraw Wewnętrznych z dnia 11 marca 1937 r. Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 155.

Na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 63, poz. 481) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wartość znaczków pocztowych, wprowadzonych do opłaty urzędowych listów i kartek rozporządzeniem Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 19 maja 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 46, poz. 370), ustala się na rok budżetowy 1937/38 jak następuje:

a) znaczka fioletowego na 6 gr,

b) znaczka ciemnooranżowego na 12 gr.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1937 r.

Minister Poczt i Telegrafów: (–) *E. Kaliński.* Minister Skarbu: (—) *E. Kwiatkowski.* Minister Spraw Wewnętrznych: (–) *Sławoj Składkowski.*

5.

Prostowanie skażonej pisowni nazwisk.

Okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 78 z dnia 8 października 1936 r. (Nr AC. 26/a/20/3).

A. Uwagi wstępne.

Jest faktem powszechnie znanym, że urzędnicy stanu cywilnego państw zaborczych, czy to pomyłkowo, z powodu nieznajomości zasad pisowni polskiej, czy też w imię świadomie uprawianej polityki wynaradawiającej, wpisywali częstokroć w prowadzonych przez się rejestrach nazwiska rdzennie polskie w formie skażonej np.: Gonschorowsky (Gonschorowski lub Gonsorowski) zamiast Gąsiorowski, Krol zamiast Król, Gorodyskij zamiast Horodyski itp.

Z uwagi na zasadnicze znaczenie aktu stanu cywilnego, jako podstawy, na której opierają się wszelkie późniejsze dokumenty urzędowe

i prywatne zniekształcenia bądź błędy raz dopuszczone mściły się i mszczą jeszcze dotychczas na dziedzicach danego nazwiska.

Stwierdzono, że istnieje w Państwie liczna jeszcze rzesza pokrzywdzonych w ten sposób jednostek, które z istniejących możliwości naprawienia wyrządzonej bezpośrednio im samym bądź też pośrednio przodkom ich krzywdy, dotychczas nie skorzystały.

Naturalną dążność do odzyskania prawidłowej pisowni nazwiska rodowego hamuje w znakomitej większości przypadków nieznajomość obowiązujących w danym zakresie przepisów bądź też obawa przed uciążliwym i kosztownym postępowaniem.

Chcąc przyjść zainteresowanym z jak najwydatniejszą w tym względzie pomocą, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych po porozumieniu z zainteresowanymi Ministerstwami zarządza wprowadzenie do i tak uproszczonego już w omawianej dziedzinie trybu postępowania sprostowawczego dalszych jeszcze, po myśli wyrażonych poniżej zasad, udogodnień.

B. Zasady ogólne.

I. Przywrócenie prawidłowej pisowni nazwiska osiąga się w drodze sprostowania odpowiedniego aktu stanu cywilnego, nie zaś w trybie, przewidzianym dla zmiany nazwisk.

II. Sprostowaniu podlegają wyłącznie skażone, w rozumieniu ust. 1 niniejszego okólnika, a więc w sposób nie nastręczający wątpliwości, nazwiska rdzennie polskie.

III. Sprostowanie przeprowadza się na obszarze całego Państwa w trybie skróconego i przyśpieszonego postępowania administracyjnego (por. niż. pkt. C II, III i IV) bądź sądowego (por. niż. C I).

IV. W postępowaniu administracyjnym zarówno podanie o sprostowanie zgłoszone do władzy administracji ogólnej, jak również decyzja władzy tej, zezwalająca na sprostowanie, wolne są od opłat stemplowych na mocy art. 142 pkt. (1) oraz art. 160 (pkt. (1) ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 404 z 1935 r.).

W postępowaniu sądowym szczegółowe zasady z zakresu zwalniania od kosztów sądowych podano niżej pod pkt. C I a) i b).

V. Podania o sprostowania mogą: 1) obejmować prośbę indywidualną osoby zainteresowanej, albo w zbiegu większej ilości zainteresowanych, urodzonych na obszarze jednego i tego samego okręgu administracyjnego (sądowego), 2) nosić charakter prośby zbiorowej, wreszcie w obu wymienionych wyżej przypadkach, 3) zgłaszane być bądź: a) przez zainteresowanych bezpośrednio, bądź też b) za zgodą ich na wniosek władzy (urzędu).

VI. W podaniu powołać należy fakt skażenia pisowni nazwiska, dołączając uzyskany bądź na wniosek strony bądź z urzędu na wniosek władzy wyciąg (świadectwo) z podlegającego sprostowaniu aktu urodzenia ewet. należycie uwierzytelniony odpis takiego wyciągu.

W przypadkach, w których by dołączenie omawianego wyciągu (odpisu wyciągu) połączone było z pewnymi trudnościami i wpływać mogło na zwłokę w załatwieniu sprawy, poprzestać można na ścisłym podaniu daty urodzenia strony (stron) oraz siedziby urzędu (urzędnika) stanu cywilnego, w którego obrębie podlegający sprostowaniu akt (akty) urodzenia sporządzono.

Ilekroć wszakże ma w danej sprawie zastosowanie tryb postępowania sądowy, tj. ilekroć sprostowanie nastąpić ma na obszarze mocy obowiązującej K. C. P. z 1825 r. (por. niż. pkt. C I a) i b), dołączenie do podania wyciągu (odpisu wyciągu) jest rzeczą niezbędną.

VII. Podanie o sprostowanie nazwiska osoby płci męskiej, pozostającej w związku małżeńskim, objąć powinno nie tylko prośbę o sprostowanie aktu jej urodzenia, ale również aktu ślubu i ewent. aktów urodzenia nieletnich dzieci.

VIII. W przypadkach, w których zniekształcenie nazwiska znalazło wyraz nie tylko w aktach stanu cywilnego proszącego, ale również w aktach stanu cywilnego jego pełnoletnich dzieci, rodziców, rodzeństwa lub innych, noszących to samo nazwisko, krewnych, — rzeczą proszącego jest przedstawić krewnym tym, w imię wspólnego i dobrze zrozumiałego interesu ujednostajnienia nazwiska rodowego, zachodzącą konieczność wyjednania i z ich strony również odpowiednich sprostowań.

IX. Władze i urzędy, które by przy sposobności czynności urzędowych ujawniły fakt posługiwania się przez osobę narodowości polskiej nazwiskiem, w rozumieniu wyżej przytoczonych uwag, skażonym, winny na okoliczność tę zwrócić uwagę danej osoby, pouczyć ją o nie nastręczających trudności sposobach przywrócenia nazwisku prawidłowej pisowni ojczystej i to nie tylko przez nią samą, ale i przez członków jej rodziny, wreszcie okazać, w granicach możności, dalszą pomoc (por. niż. pkt. X).

X. Współdziałanie z zainteresowanymi, o jakim mowa w pkt. IX, znaleźć winno szczególne zastosowanie przy czynnościach związanych ze sporządzaniem rejestrów poborowych, przy załatwianiu spraw rezerwistów itp.

W przypadkach tych, władze sporządzające listy poborowe oraz inne wykazy powinny w współdziałaniu swym iść dalej jeszcze, a mianowicie:

1) uzyskać od poborowego, rezerwisty bądź innego zainteresowanego, którego nazwisko uległo skażeniu, piśmienne wyrażenie zgody za-

równo na sprostowanie nazwiska, jak i na pośredniczenie w sprawie tego sprostowania,

2) zestawić wykazy zainteresowanych, którzy w sposób wyżej w niniejszym punkcie wymieniony (pkt. 1) oświadczenie woli złożyli, — wreszcie

3) zarówno zgłoszenia indywidualne, jak i tylko co wspomniane wykazy, zestawione wedle okręgów administracyjnych (sądowych), właściwych ze względu na miejsce sporządzenia aktu podlegającego sprostowaniu, przesłać w charakterze wniosku z urzędu do odpowiednich zarządzeń władzom do sprostowania powołanym (por. niż. pkt. C).

XI. Współdziałanie, o jakim mowa w pkt. IX i X, nie może, oczywiście, posiadać cech wywierania na stronę jakiegokolwiek przymusu.

C. Zasady szczegółowe (tryb postępowania).

1. Obszar mocy obowiązującej K. C. P. z 1825 r. (województwa środkowe).

Tryb postępowania sądowy.

Podstawę prawną stanowi art. 140 i nast. K. C. P. oraz utrzymane w mocy postanowieniem artykułu XVII pkt. 12 przepisów z dnia 29 listopada 1930 r. wprowadzających K. P. C. (Dz. U. R. P. Nr 83, poz. 652) postanowienia art. 1647 i nast. U. P. C. z 1864 r.

Okoliczność, że na obszarze tym w znakomitej większości przypadków rejestracja stanu cywilnego osób narodowości polskiej prowadzona była zawsze przez urzędników - Polaków, sprawia, iż fakty wpisywania nazwisk polskich w formie skażonej zaliczyć tu niewątpliwie należy do wyjątkowych (Chełmszczyzna).

W nielicznych z natury rzeczy przypadkach tego rodzaju zastosowanie ma następujący tryb postępowania:

1) podania stron zgłaszane bezpośrednio przez zainteresowanych (por. wyż. pkt. B V 3 a) wnosić należy do sądu okręgowego właściwego ze względu na miejsce położenia księgi, obejmującej akt, podlegający sprostowaniu, przy czym strona może wyjednać zwolnienie od kosztów postępowania na ogólnych zasadach prawa ubogich,

2) te same podania natomiast, ilekroć, korzystając z przysługującego prawa, strona zgłosi je za pośrednictwem władzy (por. wyż. pkt. B V 3 b) oraz pkt. B X), władza ta kierować winna do dalszych zarządzeń właściwego w rozumieniu punktu poprzedniego 1) prokuratora sądu okręgowego, przy czym te ostatnie podania korzystają z ogólnego zwolnienia od opłat sądowych na równi z innymi zgłaszanymi w interesie publicznym wnioskami z urzędu.

II. Obszar mocy obowiązującej ustawy z dnia 6 lutego 1875 r.

o urzędowym stwierdzaniu stanu cywilnego (Dz. U. Rzeszy Nr 4, str. 23 i nast.) (województwa zachodnie).

Tryb postępowania administracyjny.

Podstawę prawną stanowi § 18 obwieszczenia z dnia 25 marca 1899 r. w sprawie przepisów wykonawczych do wyżej powołanej ustawy z dnia 6 lutego 1875 r. (Dz. U. Rzeszy, str. 225), a nadto na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego pkt. 5 w związku z pkt. 2 ustępu XVI protokołu końcowego do konwencji genewskiej z dnia 15 maja 1922 r. oraz pkt. 1 okólnika wojewody śląskiego Nr 11 z dnia 30 kwietnia 1933 r.

Podania kierować należy do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

III. Obszar mocy obowiązującej K. C. z 1811 r. (województwa południowe).

Tryb postępowania administracyjny.

Podstawa prawna — pkt. 2 dekretu gub. z dnia 21 października 1836 r. l. 58446 (zb. ust. prow. t. 18, Nr 159).

Podania kierować należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

IV. Obszar mocy obowiązującej „zbioru praw" (województwa wschodnie).

Materialnych przepisów w zakresie prostowania aktów stanu cywilnego — brak.

Podania kierować należy do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, która z powołaniem się na niniejsze zarządzenie przeprowadzi sprostowanie za pośrednictwem właściwych konsystorzy.

D. Pisownia imion.

Przechodząc z kolei do pokrewnego zagadnienia, dotyczącego pisowni imion, Ministerstwo zwraca uwagę, że w rejestrach poborowych itp. spisach urzędowych, imię każdej jednostki podawane być winno, zgodnie z zasadami art. 1 ustawy z dnia 31 lipca 1934 r. o języku państwowym i języku urzędowania państwowych i samorządowych władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 724), z reguły w pisowni polskiej. Chociażby więc nawet w akcie urodzenia danej osoby imię jej wyrażone było w pisowni obcej np. Ioannes, Sigismundus, Adalbert, Georg, Grigorius (Hryńko), Nykola itp., — w omawianych rejestrach pisać należy odpowiednio: Jan, Zygmunt, Wojciech, Jerzy, Grzegorz, Mikołaj itp.

W przypadkach wszakże, w których by do czasu wydania urzędowego wykazu imion obcych w transkrypcji polskiej, przytoczona wy-

żej zasada tłumaczenia imion nastręczyć mogła w praktyce z punktu widzenia ścisłej wierności przekładu, jakiekolwiek wątpliwości, należy każdorazowo, z natury rzeczy przede wszystkim więc w stosunku do osób narodowości niepolskiej, uwydatniać na sporządzanym spisie, w formie uwagi nawiasowej, obok wyrażonego na pierwszym miejscu odpowiednika polskiego danego imienia pisownię tegoż imiena, ściśle według jego brzmienia, przytoczonego w akce urodzenia.

Omawiana zasada tłumaczenia imion nie ma oczywiście zastosowania do imion stanowiących właściwość szczególną danej grupy etnicznej, np. Woodrow, Oliver, Knut, Wolfgang, Igor, Trofim, Abraham, Sender, Zysia itp., które jako takie z istoty swej tłumaczeniu nie ulegają.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kawecki.*

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr 22 z dnia 19 marca 1937 r. (II. P. 2141/37).

Nr O. 5662/37. Podaję do wiadomości i wykorzystania załączony okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 78 z dnia 8 października 1936 r. o prostowaniu skażonej pisowni nazwisk (Nr AC 26-a-20-3).

Pragnąc zapewnić jak najwydatniejsze osiągnięcie celów wzmiankowanych w tym okólniku, uważam za wskazane: 1) by władze, instytucje, szkoły i zakłady podlegające pośrednio czy bezpośrednio Ministerstwu, zwracały uwagę przy sposobności wykonywania swych czynności służbowych na możność sprostowania w trybie uproszczonym nazwisk skażonych i wskazywały na niedogodności, na jakie niejednokrotnie narażone są osoby, które nie dokonały sprostowania aktu stanu cywilnego, mającego podstawowe znaczenie w życiu każdego obywatela oraz 2) by osobom tym udzielano w ich staraniach jak najskuteczniejszej pomocy.

Pożądane jest, by zwłaszcza dyrekcje (kierownictwa) szkół w razie ujawnienia skażonego nazwiska ucznia narodowości polskiej przy sposobności dokonywania czynności urzędowych (przeprowadzanie zapisów, prowadzenie metryki szkolnej, uskutecznianie spisów dzieci itp.) zwracały uwagę zainteresowanym na możność sprostowania skażonego nazwiska.

W razie wyrażenia zgody ze strony zainteresowanych osób, podległe instytucje powinny okazać jak najdalej idącą pomoc. W tym celu należy:

1) uzyskać od zainteresowanych (w razie ich niepełnoletności od rodziców), których nazwisko uległo skażeniu, pisemne wyrażenie zgody zarówno na sprostowanie nazwiska, jak na pośredniczenie w sprawie tego sprostowania,

2) sporządzić wykaz zainteresowanych, którzy w sposób wyżej wzmiankowany złożyli oświadczenie — wreszcie

3) zarówno zgłoszenia indywidualne, jak i wyżej wspomniane wykazy przesłać w charakterze wniosku władzy bezpośrednio przełożonej (kuratorium okręgu szkolnego, inspektorat szkolny), która prześle je władzom powołanym do sprostowania (por. pkt. C. okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych).

Szkoły, zakłady i instytucje podległe bezpośrednio Ministerstwu prześlą wspomniane zgłoszenia i wykazy wprost władzom powołanym do sprostowania.

Współdziałanie, o którym wyżej mowa, nie może posiadać cech wywierania na zainteresowanych jakiegokolwiek nacisku.

Zarazem zwracam uwagę na pkt. „D" okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, dotyczący pisowni imion w spisach urzędowych.

Minister W. R. i O P. : (—) *W. Swiętosławski.*

6.

Kasowanie znaczków stemplowych na podaniach i świadectwach urzędowych.

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 2 marca 1937 r.
L. D. V. 43841/5.[1])

W ostatnich czasach ujawniono nadużycia, popełniane ze znaczkami stemplowymi, przeznaczonymi do uiszczenia opłat stemplowych od podań i świadectw urzędowych. Przy tym okazało się, że nadużycia byłyby utrudnione, gdyby ściśle wykonano przepisy o kasowaniu znaczków, zawarte w §§ 176 i 188 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z r. 1932 Nr 99, poz. 842); przepisy te widocznie poszły w niepamięć. Wobec tego Ministerstwo Skarbu przypomina, co następuje:

I. Powołany § 176, dotyczący opłat stemplowych od podań, głosi: „Urzędnik biura podawczego winien w razie uiszczenia opłaty za pomocą znaczków stemplowych skasować te znaczki, jeżeli nie nasuwa się podejrzenie, iż je podrobiono lub przerobiono albo usunięto z nich oznaki skasowania poprzedniego. W celu skasowania należy albo a) na każdym znaczku stemplowym wycisnąć pieczęć urzędową w ten sposób, aby część pieczęci znajdowała się na znaczku, część zaś poza nim na papierze albo b) każdy znaczek stemplowy przekreślić na krzyż,

---

[1]) Podany do wiadomości i stosowania pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 17 marca 1937 r. Nr IR. 2073/37.

bądź atramentem, bądź za pomocą pieczątki (kasownika) w ten sposób, aby końce linij znajdowały się poza znaczkami, na papierze.

O ile przyjęcie podania lub otwarcie koperty, w której ono się mieści, następuje poza biurem podawczym, kasuje znaczki stemplowe urzędnik przyjmujący podanie lub otwierający kopertę albo urzędnik, przezeń upoważniony.

Znaczki stemplowe skasowane w sposób, podany w poprzednich dwóch ustępach, ulegają ponownemu skasowaniu za pomocą wypisania daty skasowania atramentem na znaczkach przez urzędnika, któremu poruczono załatwienie podania lub przez urzędnika przezeń upoważnionego — z wyłączeniem jednak urzędnika biura podawczego (ustęp pierwszy niniejszego paragrafu)".

Z powyższego wynika:

1) Znaczki stemplowe na podaniu nie powinny być kasowane przez samą stronę, bo to utrudnia rozpoznanie, jak wyglądał znaczek przed skasowaniem i może wzbudzić podejrzenie, o którym mowa w przytoczonym § 176. O tym należy strony przy każdej sposobności pouczać. Dopuszczalne jest dziurkowanie znaczków stemplowych po ich nabyciu a przed ich naklejeniem w ten sposób, że szeregi dziurek tworzą litery, stanowiące inicjały wyrazów, z których składa się firma osoby wnoszącej podanie (Wykładnia Nr 280, ogłoszona w Nr 17 Dz. Urz. Min. Skarbu z 1930 r.).

Jeśli jednak strona skasowała znaczek umieszczony na podaniu, to ten fakt sam przez się nie uzasadnia kwestionowania takiego znaczka; dopiero w razie podejrzenia, że znaczek jest podrobiony, przerobiony lub nosi ślady poprzedniego skasowania, ma urząd skarbowy, który to dostrzeże, albo który w myśl § 79 powołanego rozporządzenia wykonawczego otrzyma o tym zawiadomienie od innego urzędu państwowego, przesłać ten znaczek do ekspertyzy, której wynik zadecyduje o dalszym postępowaniu.

2) Kasowanie znaczka stemplowego naklejonego na podaniu przy jego wniesieniu winno zawsze być dokonane dwukrotnie:

a) przez urzędnika biura podawczego (kancelarię), bądź przez urzędnika, który — poza biurem podawczym — pierwszy podanie otrzymuje,

b) przez urzędnika, załatwiającego podanie. Urzędnik załatwiający podanie jest obowiązany zwracać uwagę, czy nastąpiło skasowanie wymienione pod a) i czy zostało dokonane w sposób prawidłowy. W razie dostrzeżenia nieprawidłowości w tej mierze winien natychmiast o tym donieść przełożonemu.

II. Powołany § 188 rozporządzenia wykonawczego głosi: „W razie uiszczenia opłaty od świadectwa za pomocą znaczków stemplowych

urząd, wydający świadectwo, nakleja znaczki stemplowe na świadectwie i kasuje za pomocą pieczęci urzędowej.

Wyjątek stanowią świedectwa, wymienione w art. 156 ustawy o opłatach stemplowych. Znaczki stemplowe, dostarczone do tych świadectw, mają być naklejone na właściwym akcie, pozostającym w urzędzie, który wydaje świadectwo; jeżeli urząd ten zapisuje świadectwa tego rodzaju do specjalnego rejestru, to znaczki stemplowe mogą być również umieszczane w tym rejestrze. Uiszczenie opłaty za pomocą znaczków stemplowych, umieszczonych na akcie lub w rejestrze ma być poświadczone na świadectwie.

Nadto Ministerstwo Skarbu w wykładni Nr 117 ogłoszonej w Nr 36 Dz. Urz. Min. Sk. z r. 1928 zgodziło się na niekwestionowanie procedury, na tym polegającej, że osoba wnosząca podanie o wydanie świadectwa urzędowego, nakleja na tym podaniu nie tylko znaczki stemplowe należne tytułem opłaty od podania, lecz także dalsze znaczki stemplowe tytułem opłaty od świadectwa.

Z powyższego wynika, że normalnie (poza przypadkami, o których mowa w ustępie drugim § 188) znaczek stemplowy dostarczony celem uiszczenia opłaty stemplowej od świadectwa winien być naklejony na samym świedectwie, a nie poza nim. W razie naklejenia na akcie, pozostającym w urzędzie, bądź w rejestrze, należy skasować za pomocą pieczęci urzędowej; w razie zaś naklejenia przez stronę na podaniu należy skasować w sposób wskazany co do podań wyżej w dziale I.

Zaświadczenie o uiszczeniu opłaty za pomocą znaczków stemplowych umieszczonych poza świadectwem powinno znajdować się w tekście świadectwa. W razie naklejenia na podaniu owo zaświadczenie powinno (według powołanej wykładni Nr 117) brzmieć: „Opłatę stemplową w kwocie .... zł uiszczono znaczkami stemplowymi, skasowanymi na podaniu L.......”

III. Z uwagi na wielką szkodę, jaką nadużycia popełniane przez funkcjonariuszów państwowych ze znaczkami stemplowymi powodują dla Skarbu Państwa a niejednokrotnie i dla stron, należy bezwarunkowo każdy przypadek niezastosowania się funkcjonariusza państwowego do powołanych przepisów zbadać i w razie stwierdzenia, że uchybienie tym przepisom jest wynikiem winy umyślnej lub niedbalstwa funkcjonariusza państwowego, wdrażać bezzwłocznie właściwe dla danego przypadku postępowanie (dyscyplinarne lub karne). Urzędnicy przeprowadzający kontrolę stemplową powinni zwracać baczną uwagę na przestrzeganie przepisów, o których mowa. Ministerstwo Skarbu zawiadamia jednocześnie o treści niniejszego okólnika wszystkie władze centralne.

Dyrektor Departamentu: (—) *Dr J. Lubowicki.*

7.

Maszyny do pisania marki „FK".

Okólnik Prezesa Rady Ministrów Nr 8 z dnia 24 marca 1937 r. L. 123/7/4 w sprawie zaopatrywania urzędów i instytucyj administracji państwowej w maszyny marki „FK".

Prezes Rady Ministrów w okólniku z dnia 9 grudnia 1931 r. Nr 16315/III wskazał na potrzebę zaopatrywania się urzędów i instytucyj państwowych w maszyny do pisania marki „FK", produkowane przez Państwową Fabrykę Karabinów, nieustępujące pod względem jakości materiału, sposobu budowy i ceny — maszynom do pisania pochodzenia zagranicznego.

Również Ministerstwo Spraw Wojskowych zwracało się w sprawie tej bezpośrednio do PP. Ministrów (pismo z dnia 25 czerwca 1934 r. L. 0780/Ws. I/1189/PW), wskazując na konieczność powiększenia produkcji maszyn „FK" celem obniżenia kosztów. To — zdaniem Ministerstwa — da się osiągnąć, gdy wszystkie władze, urzędy, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe oraz instytucje prawa publicznego będą się zaopatrywały wyłącznie w maszyny do pisania „FK".

Mimo tych wskazań niektóre urzędy i instytucje państwowe, a zwłaszcza samorządowe, zakupywały nadal maszyny do pisania pochodzenia zagranicznego.

W związku z tym proszę Pana Ministra o przypomnienie podległym (nadzorowanym) urzędom i instytucjom wydanych w tej materii zarządzeń i zaleceń i stosowanie właściwych środków celem skutecznego ich wykonywania.

Urzędników, którzy nie zastosują się do powyższych dyrektyw, należy pociągać do odpowiedzialności służbowej, a cenę nabywanych maszyn produkcji niekrajowej pokrywać z ich poborów.

Prezes Rady Ministrów: (—) *Sławoj Składkowski.*

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 6 kwietnia 1937 r. Nr I. A. G. 15/7/37.

W związku z komunikatem Nr I Org. 1412/1/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 7 z 20 lipca 1933 r., poz. 136) — do wiadomości i stosowania.

Minister W. R. i O. P.: (—) *W. Świętosławski.*

8.

Nabywanie mikroskopów firmy „Polskie Zakłady Optyczne S. A.".

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 10 kwietnia 1937 r.
Nr I. AG. 15/8/37.

Nr II. 7295/37. Zdarza się, że Dyrekcje i Kierownictwa szkół średnich ogólno-kształcących państwowych i prywatnych oraz szkół powszechnych zakupują przyrządy optyczne (mikroskopy, lupy, okulary wskazówkowe) za granicą i korzystają przy tym z zezwoleń na zwolnienie od cła. Fakty te niewątpliwie podcinają możliwości rozwoju polskiego przemysłu optycznego, który produkuje przyrządy optyczne wartości dorównywującej zagranicznym.

Ponieważ tego rodzaju przyrządy produkowane w kraju, zwłaszcza przez firmę „Polskie Zakłady Optyczne" (Warszawa, ul. Grochowska 35) odpowiadają zupełnie potrzebom szkoły, Ministerstwo poleca zwrócić uwagę na to szkołom i zawiadomić je, że w przyszłości nie będą udzielane zwolnienia od cła na przywóz wymienionych przyrządów z poza granic Polski.

P. o. Dyrektora Departamentu: (—) *A. Nowak.*

9.

Wysokość opłat za zabiegi dentystyczne w szkołach.

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 13 kwietnia 1937 r.
Nr II W. 7908/36.

Odpowiadając na zapytania Kuratoriów Okręgów Szkolnych Ministerstwo wyjaśnia, że normy opłat za zabiegi dentystyczne w szkołach ustalone w okólniku z dnia 9 marca 1926 r. Nr O. Prez. 172/26 należy uważać za orientacyjne.

Dyrekcje i kierownictwa szkół, mając na widoku konieczność uprzystępnienia pomocy dentystycznej najszerszym warstwom dzieci i młodzieży mogą we własnym zakresie działania ustalać wysokość opłat zależnie od warunków miejscowych, w porozumieniu z Kołami Rodzicielskimi na podstawie umów zawartych z lekarzami - dentystami, względnie stowarzyszeniami lekarzy dentystów.

W miejscowościach, w których możliwa jest współpraca w tym kierunku z organami opieki społecznej, urzędami zdrowia, ubezpieczalniami społecznymi i innymi instytucjami lecznictwa zbiorowego, należy

dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić swobodny rozwój zębolecznictwa i odpowiednio wyzyskać istniejące gabinety dentystyczne szkolne.

Wszelka działalność spółdzielcza w tym kierunku zasługuje na gorące poparcie, gdyż leczenie jamy ustnej jest ogólnie niedocenionym, a niezmiernie ważnym czynnikiem zdrowotnym.

Podsekretarz Stanu: (—) *Jerzy Ferek Błeszyński.*

10.

Sprzedaż drzewa opałowego na wypalanie cegły na budowę szkół powszechnych.

Pismo Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych, z dnia 13 marca 1937 r. Znak sprawy: E. H 6166/12.[1])

W związku z potrzebą jak najwydatniejszego poparcia akcji budowy publicznych szkół powszechnych, tak drewnianych jak i murowanych, Dyrekcja Naczelna wyjaśnia, iż na podstawie i na warunkach zarządzenia z dnia 30 kwietnia 1936 r. zn. E. H. i-6164/65, Dyrekcje Lasów Państwowych mogą dokonywać sprzedaży drewna opałowego samorządom terytorialnym wyłącznie na cele wypalania w piecach polowych, we własnym zarządzie, cegły do budowy budynków szkolnych. Ulga przy uskutecznianych, w ramach przydzielonych kontyngentów pieniężnych sprzedażach drewna opałowego, wynosi, jak dla drewna okrągłego użytkowego, 33% przy niezmienionych pozostałych warunkach sprzedaży, wynikających z wyżej wymienionego zarządzenia.

Dyrekcja Naczelna L. P. prosi o zwrócenie bacznej uwagi na celowość zgłaszanych zapotrzebowań na drewno opałowe, jak również dopilnowanie, aby w zawartych umowach zamieszczona została klauzula, iż drewno użyte będzie wyłącznie do wypalania cegły na budowę szkół powszechnych.

Dyrektor Naczelny Lasów Państwowych: (—) *Loret.*

---

[1]) Podane okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 23 z dnia 24 marca 1937 r. (II. P. 2230/37) do wiadomości w związku z okólnikiem Nr 69 z dnia 28 lipca 1936 r. II P. 4939/36 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1936 r., str. 133) i rozesłane bezpośrednio inspektorom szkolnym.

11.

Organizacja państwowych kursów i konferencyj wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych w roku 1937.

L. I. 5218/37. Na zasadzie upoważnienia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 12 marca 1937 r. Nr II. P. 1880/37 organizuję w roku 1937 na terenie Okręgu Szkolnego Lwowskiego:

a) 6 konferencyj metodyczno - programowych dla nauczycielstwa szkól powszechnych I stopnia,

b) 11 kursów rzeczowych, pomnażających zasób wiedzy i sprawności uczestników,

c) 2 kursy dla kierowników szkół powszechnych oraz

d) 1 kurs wyjazdowy (w Wilnie) dla nauczycieli i kierowników szkół powszechnych.

Konferencje i kursy wymienione w pozycjach: a), b) i c) rozpoczną się w dniu 23 czerwca b. r. i będą trwały do dnia 6 lipca włącznie, to jest przez 2 tygodnie.

Kurs wyjazdowy (pozycja d) trwać będzie od dnia 2 do dnia 29 lipca b. r., tj. 4 tygodnie — z tym, że wyjazd uczestników nastąpi w dniu 2 lipca b. r. (z Gródka Jagiell., względnie Lwowa), zaś powrót w dniu 31 lipca b. r.

I. Warunki przyjęcia, zapisy.

Reflektanci mogą się zgłaszać na kursy i konferencje wakacyjne bądź we własnym, bądź w innym obwodzie szkolnym.

Zapisy odbywać się będą jak dotychczas za pomocą osobnych kart wpisowych, wydanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. Karty te można nabyć w księgarniach Książnicy-Atlasu lub w księgarniach, uprawnionych do sprzedaży druków szkolnych. Zgłoszenia na kursy i konferencje można też sporządzać na 1/4 arkusza papieru. Zgłoszenie winno zawierać następujące dane: 1) imię i nazwisko osoby zgłaszającej się, 2) jej charakter służbowy, 3) dokładny jej adres, 4) tytuł konferencji, względnie kursu (wraz z podaniem siedziby konferencji, wzgl. kursu) oraz 5) termin konferencji, wzgl. kursu. W zgłoszeniu należy też zaznaczyć, czy osoba zgłaszająca się pragnie korzystać ze wspólnego internatu i kuchni.

Należycie wypełnioną kartę wpisową (zgłoszenie) przesyła się w przepisanej drodze służbowej temu inspektoratowi szkolnemu, w obwodzie którego kurs, względnie konferencję zorganizowano. Do karty wpisowej należy dołączyć znaczek pocztowy na kwotę 25 gr na koszty korespondencji. Równocześnie należy przesłać przekazem pocztowym

bezpośrednio do rąk inspektora szkolnego w siedzibie tego obwodu szkolnego, na terenie którego kurs, względnie konferencję zorganizowano, kwotę 7 (siedm) złotych tytułem wpisowego. Zgłoszenie bez przesłania wpisowego nie ma znaczenia.

Na kursach zajęć praktycznych będą musieli uczestnicy pokryć z własnych funduszów koszt zużytego materiału.

W sprawach związanych z przyjęciem osób zgłoszonych na kursy i konferencje wakacyjne korespondują inspektoraty szkolne bezpośrednio ze sobą (bez pośrednictwa kuratorium). Zgłoszenia we własnym obwodzie szkolnym kieruje inspektor szkolny na ręce kierownika administracyjnego odnośnego kursu, względnie konferencji, natomiast zgłoszenia na kursy i konferencje w innych obwodach szkolnych przesyła niezwłocznie inspektorowi szkolnemu właściwego obwodu szkolnego.

Termin zapisów upływa z dniem 15 maja b. r. Po tym terminie tylko wyjątkowo będą przyjmowane zgłoszenia reflektantów — w miarę wolnych miejsc. W roku bieżącym nie będą tworzone żadne oddziały równoległe z funduszów państwowych.

Inspektoraty szkolne mają w nieprzekraczalnym terminie do dnia 20 maja br. przedłożyć kuratorium: 1) relacje o wpisach, 2) szczegółowe programy zorganizowanych w danym obwodzie szkolnym kursów i konferencyj oraz 3) zagadnienia, które zostaną na poszczególnych kursach i konferencjach opracowane.

Przypomina się, że kursy i konferencje wakacyjne nie stanowią podstawy do odroczeń ćwiczeń wojskowych.

Uczestnikom, którzy będą regularnie uczęszczali na kursy, względnie konferencje, wydane zostaną odpowiednie zaświadczenia.

Dla uczestników pragnących korzystać z wspólnego internatu i kuchni, zabezpieczy się stosowne pomieszczenie oraz wspólne wyżywienie za odpowiednim wynagrodzeniem. Kierownictwa kursów i konferencyj zajmą się również zorganizowaniem świetlic dla uczestników, a nadto w miarę wolnego czasu zorganizowaniem wycieczek naukowych i krajoznawczych.

Szczegóły, dotyczace warunków przyjęcia oraz zapisów na 4-tygodniowy kurs wyjazdowy w Wilnie, podane zostały w Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S Lw. Nr 3 z dnia 22 marca 1937 r., str. 174 i 175.

II. Instrukcje i regulaminy, normy wynagrodzenia.

Wytyczne stosunku inspektora szkolnego do kursów i konferencyj wakacyjnych, regulaminy dla kierownika pedagogicznego, kierownika administracyjnego i prelegentów, tudzież instrukcja dla prelegentów,

obowiązujące w roku ubiegłym, a ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. Lw. Nr 7 z r. 1930, str. 368—376, nie uległy zmianie.

Także normy wynagrodzenia prelegentów i kierownika organizacyjnego obowiązują te same, co w roku ubiegłym (zobacz: Dziennik Urzędowy Kuratorium O. S. Lw. Nr 4 z r. 1936, str. 175).

Wynagrodzenie dla prelegentów, zajętych w niepełnym wymiarze godzin (poniżej godzin 18) wynosi nie jak poprzednio 6 zł 94 gr za każdą odbytą godzinę pracy, lecz okrągło 7 złotych (zobacz: Dzienik Urzędowy Kuratorium O. S. Lw. Nr 6 z r. 1936, str. 338).

III. Konferencje.

Konferencje metodyczno - programowe dla nauczycielstwa szkół powsz. I stopnia będą — obok samego zaznajomienia z treścią nowego programu nauczania — miały na celu szczegółowe przepracowanie wspólnie z uczestnikami — w oparciu o nowy program — zagadnień: a) organizacji pracy wychowawczej i dydaktycznej w klasach łączonych, b) organizacji jak najskuteczniejszej nauki cichej w klasach łączonych.

Uczestnicy konferencyj metodyczno - programowych winni przywieźć programy nauczania oraz potrzebne podręczniki szkolne, a ponadto winni przygotować te zagadnienia z dziedziny realizacji programów, które ich zdaniem, opartym na dotychczasowym doświadczeniu w pracy szkolnej, wymagałyby wspólnego omówienia oraz głębszego rozważenia na konferencjach.

IV. Kursy.

Przedmiotem pracy na kursach będą tematy, których zadaniem będzie głównie uzupełnienie i pogłębienie wiedzy materialnej i sprawności uczestników. W organizacji kursów rzeczowych szczególne uwzględnienie znajdą zajęcia praktyczne.

V. Tematy i zagadnienia, wykazy prelegentów i kierowników organizacyjnych.

Dokładne tematy i zagadnienia, które będą przerabiane na kursach i konferencjach wakacyjnych, oraz wykaz prelegentów i kierowników organizacyjnych, ogłoszone zostaną w formie dalszego komunikatu w następnym Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. Lw.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.*

Rozkład państwowych kursów i konferencyj wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

A. Konferencje metodyczno-programowe dla nauczycielstwa szkół powszechnych I stopnia.

L. p.	Inspektorat Szkolny	Siedziba konferencji,	Termin	Temat	Szczegóły organizacyjne	Uwaga
1	Czortków	Zaleszczyki	Od 23 czerwca do 6 lipca 1937 r. włącznie	a) organizacja nauczania w szkołach powszech. pierwszego stopnia, b) wybrane zagadnienia organizacyjne i administracyjne z punktu widzenia potrzeb początkującego nauczyciela.	Uczestnicy znajdą pomieszczenia w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową	
2	Kołomyja	Kuty Stare		Organizacja pracy w oddziałach połączonych.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową. Do dyspozycji uczestników oddana zostanie biblioteka nauczycielska w Kosowie.	
3	Lwów powiat	Lwów		Wybrane zagadnienia z realizacji programu szkół powszechnych I stopnia ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pracy w oddziałach łączonych.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	

L. p.	Inspektorat Szkolny	Siedziba konferencji,	Termin	Temat	Szczegóły organizacyjne	Uwaga
4	Przemyśl	Przemyśl	Od 23 czerwca do 6 lipca 1937 r. włącznie	Wybrane zagadnienia z realizacji programu szkół powszechnych I stopnia ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pracy w oddziałach łączonych.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową	
5	Stryj	Stryj		Wybrane zagadnienia z realizacji programu szkół powszechnych I stopnia ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pracy w działach łączonych.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i belizną pościelową	
6	Złoczów	Złoczów		Wybrane zagadnienia dydaktyczne z programu języka polskiego i historii w szkołach powszechnych I stopnia.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	Konferencja wyłącznie dla pracujących w szkołach o jednym nauczycielu.

B. Kursy rzeczowe, pomnażające zasób wiedzy i sprawności.

L. p.	Inspektorat kursu	Siedziba kursu	Termin	Temat	Szczegóły organizacyjne	Uwaga
1	Dolina	Bolechów	Od 23 czerwca do 6 lipca 1937 r. włącznie	Zajęcia praktyczne ze szczególnym uwzględnieniem sporządzania pomocy naukowych najprostszymi środkami.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	

L. p.	Inspektorat Szkolny	Siedziba kursu	Termin	Temat	Szczegóły organizacyjne	Uwaga
2	Nadwórna	Nadwórna	Od 23 czerwca do 6 lipca 1937 r. włącznie	Gospodarstwo domowe łącznie z gotowaniem.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową. Internat, zorganizowany w szkole powszechnej, dysponować będzie ilością 20 łóżek.	
3	Nisko	Nisko		Przyroda-geografia	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	
4	Rawa Ruska	Łukawiec		Organizacja i zajęcia w ogrodzie szkolnym łącznie z hodowlą jedwabników i uprawą drzew morwowych.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć z sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	
5	Rzeszów	Rzeszów		Język polski i zajęcia praktyczne.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie, Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	

L. p.	Inspektorat Szkolny	Siedziba kursu	Termin	Temat	Szczegóły organizacyjne	Uwaga
6	Sambor	Stary Sambor	Od 23 czerwca do 6 lipca 1937 r. włącznie	Rysunki i zajęcia praktyczne ze szczególnym uwzględnieniem sporządzania pomocy naukowych najprostszymi środkami.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową, a ponadto programy, literaturę fachową oraz przybory i materiały do rysunków i zajęć praktycznych (rękodzielniczych).	
7	Sanok	Sanok		Rysunki i zajęcia praktyczne ze szczególnym uwzględnieniem sporządzania pomocy naukowych najprostszymi środkami.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową, a ponadto programy, literaturę fachową oraz przybory i materiały do rysunków i zajęć praktycznych (rękodzielniczych).	
8	Stanisławów	Stanisławów		Język polski i ruski.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	

L. p.	Inspektorat Szkolny	Siedziba kursu	Termin	Temat	Szczegóły organizacyjne	Uwaga
9	Tarnopol	Tarnopol	Od 23 czerwca do 6 lipca 1937 r. włącznie	Zajęcia praktyczne ze szczególnym uwzględnieniem sporządzania pomocy naukowych oraz przedmiotów użytkowych.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową. Do dyspozycji uczestników oddana będzie pracownia z całym urządzeniem oraz biblioteka nauczycielska.	
10	Trembowla	Trembowla		Język polski-geografia.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie, Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	
11	Turka n. Stryjem	Turka n. Stryjem		Język polski.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Stołowanie się prywatne. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową. Do dyspozycji uczestników oddana będzie biblioteka nauczycielska.	

C. Kursy dla kierowników szkół powszechnych.

L. p.	Inspektorat Szkolny	Siedziba kursu	Termin	Temat	Szczegóły organizacyjne	Uwaga
1	Jarosław	Jarosław	Od 23 czerwca do 6 lipca 1937 r. włącznie	Zagadnienia organizacyjne, wychowawcze i dydaktyczne szkoły.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	Kurs dla kierowników szkół I i II stopnia.
2	Lwów powiat	Lwów		Rola, zadania i obowiązki kierownika szkoły.	Uczestnicy znajdą pomieszczenie w internacie. Wyżywienie wspólne na miejscu. Należy przywieźć ze sobą poduszkę, koc i bieliznę pościelową.	

D. Kurs wyjazdowy.

L. p.	Inspektorat Szkolny	Siedziba kursu	Termin	Temat	Szczegóły organizacyjne	Uwaga
1	Gródek Jagielloński	Wilno	Od 2 do 29 lipca 1937 r.	I grupa: zagadnienia geograficzne z ćwiczeniami. II grupa: ćwiczenia cielesne i śpiew.	W programie: wycieczki po ziemiach północno-wschodnich Rzeczypospolitej (do Nowogródka, Trok, nad jezioro Narocz, Wilią do Werek, do Ponar, na Karolinki, Zakręt, Belmont itd.) zaś w drodze powrotnej zwiedzenie Warszawy i wycieczka do Wilanowa. Pomieszczenie komfortowe w Domu Akademickim (nowym) w Wilnie, kuchnia wspólna na miejscu. Do dyspozycji uczestników będzie oddana świetlica; ponadto będą udostępnione place sportowe. Całkowity koszt (opłata za kurs, wyżywienie, internat, koszty podróży i wycieczek) wynosi 150 zł. Wpisowego, które obowiązuje na wszystkich innych kursach, nie wpłaca się. Termin zapisów upływa z dniem 1 czerwca 1937 r. Uczestnicy winni mieć własną pościel.	Szczegóły ogłoszone zostały w Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. Lw. Nr 3 z r. 1937, str. 174 i 175. Wszelkich informacyj udziela p. dr Jan Konopnicki, podinspektor szkolny w Gródku Jagiellońskim. Na odpowiedź należy dołączyć znaczek pocztowy.

12.

Uposażenie nauczycieli publicznych szkół powszechnych z kwalifikacjami dodatkowymi.

(§ 16 i 19 ustęp 2 rozp. Rady Ministrów z dnia 19. XII. 1933 r.).

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr 17 z dnia 27 lutego 1937 r. (B. P. 23978/36).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 3, poz. 66)

Wobec niejednolitego traktowania przez kuratora pod względem uposażeniowym:

1) nauczycieli publicznych szkół powszechnych, posiadających świadectwo ukończenia co najmniej rocznego kursu nauczycielskiego i gimnazjalne świadectwo dojrzałości, oraz

2) nauczycieli publicznych szkół powszechnych, posiadających świadectwo ukończenia 2-letniego pedagogium.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, co następuje:

Ad 1. Jeśli chodzi o tę kategorię nauczycieli, to przez ukończenie jednorocznego kursu nauczycielskiego zorganizowanego na podstawie zarządzeń Ministra W. R. i O. P. z dnia 18 września 1920 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 23, poz. 154) i z dnia 18 czerwca 1928 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 8, poz. 134[1]) uzyskali oni w pierwszym rzędzie kwalifikacje do nauczania określone w § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 258[2]).

Ponadto po złożeniu egzaminu praktycznego, tj. po uzyskaniu kwalifikacji do ustałenia, uzyskują osoby posiadające świadectwo ukończenia wspomnianego kursu i gimnazjalne świadectwo dojrzałości, prawo do uposażenia przewidzianego w § 16 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781[3]), a to

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 389.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 139.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1934 r., str. 7.

zgodnie z postanowieniami punktu „u" rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 10, poz. 157[4]).

Ad 2. Ta kategoria nauczycieli przez ukończenie 2-letniego pedagogium uzyskuje:

1) kwalifikacje zawodowe do naucznia w szkołach powszechnych, a to w myśl art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 258) i §§ 1 i 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 23 listopada 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 98, poz. 881[5]),

2) a po złożeniu egzaminu praktycznego, tj. po uzyskaniu kwalifikacji do ustalenia:

a) kwalifikacje dodatkowe przewidziane w art. 15 rozporządzenia o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych, a to w myśl §§ 6 i 7 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 23 listopada 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 98, poz. 881) i § 17 zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 19 czerwca 1928 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 8, poz. 136[6]), oraz

b) prawo do uposażenia określonego w § 19 ustęp 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781).

Dyrektor Biura Personalnego: (—) *W. Przybyłowicz.*

---

[4]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1935 r., str. 33.

[5]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 109.

[6]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 393.

13.

Modelarstwo okrętowe.

Okólnik Min. W. R. i O. P, Nr 18 z dnia 8 marca 1937 r. (II. W. 8880/36).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 3, poz. 67)

Celem zaznajomienia młodzieży z zasadniczymi typami statków, rozbudzenia jej zamiłowania do konstruowania modeli okrętowych oraz pogłębienia prac kół szkolnych L. M. i K., Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamierza, w porozumieniu z Zarządem Głównym L. M. i K. wprowadzić w roku szkolnym 1937/38 w publicznych szkołach powszechnych i w państwowych gimnazjach modelarstwo okrętowe w ramach obowiązujących zajęć praktycznych. Prace z zakresu modelarstwa okrętowego będą wykonywane jednocześnie z modelarstwem lotniczym w klasie VI szkół powszechnych oraz w klasie I—IV gimnazjum. W klasie VI szkół powszechnych na modelarstwo okrętowe wraz z modelarstwem lotniczym należy przeznaczyć w sumie około 10 godzin, a w klasie I—IV gimnazjum przeciętnie po 14 godzin.

Godziny, przeznaczone na modelarstwo lotnicze i okrętowe należy skupiać stale w drugim półroczu w ten sposób, by prace te były dokonywane w kilku po sobie następujących tygodniach. Szkołom powszechnym dostarczy potrzebnych materiałów L. M. i K., w gimnazjach koszty związane z tymi pracami pokrywane będą z taksy administracyjnej. Celem ułatwienia nauczycielstwu prowadzenia prac z zakresu modelarstwa okrętowego na terenie szkół, organizowane będą przez Zarząd Główny L. M. i K. w najbliższym czasie specjalne kursy, na które należałoby kierować przede wszystkim nauczycieli uczących zajęć praktycznych w gimnazjach. Celem właściwego rozwiązania omawianego zagadnienia i racjonalnej organizacji pracy, zamierza Zarząd Główny L. M. i K. ogłosić odpowiednie wskazówki, które wraz z rysunkami modeli zostaną rozesłane do szkół w odpowiedniej ilości egzemplarzy.

Za pracę (modelarstwa okrętowego) na terenie kół szkolnych L. M. i K. poza godzinami obowiązkowymi będą nauczyciele zajęć praktycznych wynagradzani przez Zarząd Główny L. M. i K Wysokość wynagrodzenia nie może być niższą od norm przewidzianych w przepisach o dodatkach służbowych dla nauczycieli za godziny nadliczbowe.

Minister W. R. i O. P. (—) *W. Świętosławski*

Instrukcja

o prowadzeniu nauki modelarstwa szkutniczego (okrętowego) w klasie VI publicznych szkół powszechnych oraz w klasie I—IV gimnazjów państwowych.

I. Klasa VI publicznych szkół powszechnych o 5 i więcej nauczycielach, w której nie prowadzi się działu zajęć ogrodniczych.

Modelarstwo okrętowe należy prowadzić w ramach zajęć praktycznych z grupą uczniów, okazujących dla tej pracy szczególniejsze zainteresowanie. Zajęcia te będą się odbywały jednocześnie z modelarstwem lotniczym w tej samej ilości godzin, tj. ogółem około 10 godzin w miesiącach maju lub czerwcu.

Ponieważ nie wszyscy uczniowie będą mieć zainteresowanie dla modelarstwa okrętowego lub lotniczego, należy więc tym uczniom pozostawić wykonywanie prac przewidzianych w programie zajęć praktycznych.

Zespoły pracujących uczniów będą podzielone na trzy grupy według zainteresowań: a) grupa zainteresowanych modelarstwem lotniczym, b) grupa zainteresowanych modelarstwem okrętowym, c) grupa zainteresowanych innymi pracami programowymi.

Uwagi. Każdy z uczniów, biorących udział w modelarstwie okrętowym, wykona indywidualnie jeden z modeli przewidzianych programem dla tej klasy.

Po wykonaniu model staje się własnością ucznia.

Materiał nauczania.

Materiał nauczania obejmuje:

1) wykonywanie prostych modeli żaglowych Nr A. B. C. (do wyboru) o pełnych kadłubach, obrobionych z drewienka lub z kory drzewnej o żaglach prostych i skośnych;

2) objaśnienia podczas pracy o zasadach żeglowności i zachowania się modeli na wodzie i wietrze;

3) pokaz wzorowych modeli pływających, jeżeli je szkoła posiada;

4) próby w naturalnych warunkach na wodzie modeli pływających;

5) konstruowanie modeli z papieru stanowiących podobizny istniejących statków polskiej floty wojennej i handlowej.

Celem zajęć modelarskich jest zaznajomienie młodzieży z zasadniczymi typami statków i pobudzenie jej do budowy konstrukcyj okrętowych.

II. Klasa I—IV gimnazjów państwowych męskich i koedukacyjnych (chłopcy).

Modelarstwo okrętowe należy prowadzić w ramach zajęć praktycznych z grupą uczniów, okazujących dla tej pracy szczególniejsze zainteresowanie. Zajęcia te będą się odbywały jednocześnie z modelarstwem lotniczym w tej samej ilości godzin, tj. ogółem około 14 godzin w miesiącach maju i czerwcu.

Uczniom niezainteresowanym modelarstwem okrętowym lub lotniczym, należy pozostawić wykonywanie prac przewidzianych w programie zajęć praktycznych.

Organizacja pracy polegać będzie na tworzeniu grup uczniów według zainteresowań: a) grupa zainteresowanych modelarstwem lotniczym, b) grupa zainteresowanych modelarstwem okrętowym, c) grupa zainteresowanych innymi pracami programowymi.

Uwagi. Pracę nad wykonaniem modeli winno się odbywać w grupach, liczących nie mniej jak 4 uczniów. Każda grupa wykonywa tylko 1 model na podstawie rysunku gotowego lub też ew. na podstawie rysunku technicznego, sporządzonego przez uczniów. Szczegółową organizację pracy pozostawia się uznaniu nauczyciela zajęć praktycznych.

Materiał nauczania.

Materiał nauczania obejmuje:

1) wykonywanie modeli D i E (do wyboru) o pustych szkieletowych kadłubach i złożonym skośnym ożaglowaniu;

2) objaśnienia podczas pracy o zasadach żeglowności i zachowania się modeli na wodzie i wietrze;

3) pokaz wzorowych modeli pływających, jeżeli je szkoła posiada;

4) próby w naturalnych warunkach na wodzie modeli pływających;

5) konstruowanie modeli z papieru stanowiących podobizny istniejących statków polskiej floty wojennej i handlowej.

14.

Dobrowolne opłaty na Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr 29 z dnia 8 kwietnia 1937 r. (II. P. 2757/37).

Doceniając wyjątkowe znaczenie, jakie posiada dla realizacji powszechnego nauczania akcja Towarzystwa Popierania Budowy Publicznychm Szkół Powszechnych przez umożliwienie setkom tysięcy dzieci korzystania z odpowiednich pomieszczeń, urządzeń szkolnych i pomocy naukowych oraz chcąc podtrzymać i pogłębić tę akcję, zezwalam, aby w czasie wpisów do szkół mogły Koła lokalne T. P. B. P. S. P., względnie upełnomocnieni przez Koła delegaci organizować między rodzicami wpisującymi dzieci zbiórkę na rzecz T. P. B. P. S. P. Zbiórkę należy tak organizować, by kwestowano wyłącznie wśród rodziców po dokonaniu formalności wpisowych a nie przed zapisem.

O tym należy bezzwłocznie powiadomić Kierownictwa szkół powszechnych i dokształcających zawodowych.

Podsekretarz Stanu: (—) *Jerzy Ferek Błeszyński.*

15.

Organizacja roku szkolnego 1937/38 w szkolnictwie powszechnym.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr 19 z dnia 10 marca 1937 r. (II. P. 1936/37).

(Dz Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 68, poz. 68).

W związku z organizacją roku szkolnego 1937/38 w szkolnictwie powszechnym zarządzam, co następuje:

1. Z początkiem roku szkolnego 1937/38 wchodzą w okres obowiązku szkolnego na terenie całego Państwa dzieci urodzone w r. 1930.

Większą — niż obecnie — uwagę należy zwracać na spełnianie obowiązku szkolnego, a w szczególności przez dzieci zapisane w charakterze uczniów publicznych szkół powszechnych i przez dzieci zamieszkałe w obwodach (rejonach) tych szkół, w których jest miejsce, by przez odpowiednie sposoby postępowania w tym zakresie zmniejszyć liczbę dzieci znajdujących się poza szkołą i polepszyć frekwencję uczniów.

W roku szkolnym 1937/38 podlegają likwidacji klasy szóste publicznych szkół wydziałowych, wobec czego publiczne szkoły wydziałowe przestaną istnieć z dniem 1 września 1937 r. Ze względu na uczniów, którzy nie otrzymają promocyj w bieżącym roku szkolnym, a pragną szkołę wydziałową ukończyć, można — przy odpowiedniej liczbie zgłoszeń — utworzyć w roku szkolnym 1937/38 VI klasę szkoły wydziałowej przy jednej z publicznych szkół powszechnych.

3[1]) Podstawą organizacyjną publicznych szkół powszechnych jest liczba uczniów w szkole. Przekształcenie publicznych szkół powszechnych zgodnie z ustawą o ustroju szkolnictwa będzie dokonane osobnym zarządzeniem. Do czasu wydania tego zarządzenia istniejące szkoły o 1 i 2 nauczycielach należy uważać za szkoły I stopnia, szkoły o 3 i 4 nauczycielach za szkoły II stopnia i szkoły o 5 i więcej nauczycielach za szkoły III stopnia — dotyczy to zarówno szkół z polskim językiem

[1]) W brzmieniu okólnika Min. W. R. i O. P. Nr 20 z dnia 17 marca 1937 r. (II P. 2221/37).

nauczania, jak i szkół dwujęzycznych, oraz szkół z niepolskim językiem nauczania.

4. W związku ze statutem publicznych szkół powszechnych siedmioletnich zaznaczam, że również obowiązującymi stają się §§ 77, 80, 87 i 91 oraz przypominam wyjaśnienia poprzednie, dotyczące innych paragrafów tego statutu, a szczególnie zwracam uwagę na wskazania podane w okólniku Nr 115 z dnia 31 października 1936 r. (Nr II P. 7308/36) w sprawie koedukacji w publicznych szkołach powszechnych. Rewizja stanowiska władz szkolnych I i II instancji w stosunku do szkół niepotrzebnie skoedukowanych jest konieczna i powinna być przeprowadzona tak, aby od 1 września 1937 r. można było rozpocząć stopniową jej likwidację.

5. Zwiększenie liczby etatów nauczycielskich w szkolnictwie powszechnym na rok szkolny 1937/38 i przewidywane dalsze ich zwiększanie w latach następnych zobowiązują do podjęcia planowej akcji zmierzającej do stopniowego objęcia przez szkoły możliwie wszystkich dzieci w wieku obowiązku szkolnego, polepszania nauki w szkołach istniejących oraz ułatwiania uczniom szkół I stopnia możności pobierania nauki w szkołach wyższego stopnia, przy czym w akcji tej należy mieć na uwadze przede wszystkim szczególne potrzeby państwowe na różnych terenach, a następnie stopień dojrzałości potrzeb w odczuciu zainteresowanej ludności.

Zaznaczając, że w związku z rozpoczynającym się spadkiem liczby dzieci w wieku obowiązku szkolnego, akcja ta będzie w znacznym stopniu ułatwiona, należy:

a) zakładać nowe, publiczne szkoły powszechne w miejscowościach nie należących do żadnego obwodu (rejonu) szkolnego przede wszystkim tam, gdzie rodzice domagają się założenia szkoły, a jest dostateczna liczba dzieci i odpowiednia izba szkolna;

b) dodawać po jednej sile nauczycielskiej do szkół najbardziej obciążonych i przede wszystkim w tych rejonach, w których pozostały dzieci nie przyjęte do szkoły mimo zgłaszania się i do tych szkół, które z racji swego ośrodkowego położenia oraz odpowiedniego pomieszczenia najwcześniej powinny stać się szkołami wyższego stopnia;

c) wprowadzać do klas z wielką liczbą uczniów normalne plany nauki;

d) zagęszczać sieć szkół II i III stopnia, a przede wszystkim w każdej zbiorowej gminie wiejskiej zorganizować przynajmniej jedną szkołę o 5 lub więcej nauczycielach;

e) uczniom wyrosłym w wieku obowiązku szkolnego w większym — niż dotąd — stopniu ułatwiać możność ukończenia szkoły.

W sprawie sposobów ułatwiania uczniom szkół powszechnych

przejścia do szkół wyższego stopnia i do szkół średnich ogólno-kształcących i zawodowych wydana będzie osobna instrukcja.

6. Obok akcji powyższej należy nadal intensywnie zmierzać do: a) powiększania liczby własnych izb szkolnych, b) zaopatrywania ich w odpowiednie urządzenia oraz c) wyposażania szkół w pomoce naukowe, wyzyskując dla tych celów polepszającą się ogólną koniunkturę gospodarczą i związane z tym większe możliwości budżetowe samorządów oraz samopomocy społecznej.

7. W celu ułatwienia samorządom przygotowań dla dodatkowych świadczeń na rzecz szkolnictwa powszechnego, zarządzenia organizacyjne winny być wydawane przez kuratoria możliwie jak najwcześniej. Należy przy tym baczyć, by inspektorowie szkolni, zabiegając w zarządach gminnych o dodatkowe kredyty, nie czynili obietnic, których następnie nie można zaspokoić w ramach kredytów pozostających do dyspozycji władz szkolnych.

8. Organizację pracy w szkołach w roku szkolnym 1937/38 należy oprzeć na wskazaniach i planach godzin podanych w części I „Instrukcji” dotyczącej planów godzin i programów nauki w publicznych szkołach powszechnych w r. szkol. 1935/36 (Państwowe Wyd. Książek Szkolnych, Warszawa - Lwów 1935 r.) stosując nadal oszczędnościowe plany nauki, jeśli zachodzi potrzeba i są możliwości.

9. W sprawie programów nauki w publicznych szkolach powszechnych obowiązują postanowienia okólnika z dnia 7 sierpnia 1936 r. Nr II Pr. 5229/36 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 7, poz. 128[1]) przy czym konieczne jeszcze w r. szkol. 1937/38 dostosowania, uzupełnienia i ograniczenia będą wskazane w osobnej instrukcji.

10. W sprawie organizacji pracy w szkołach, które wskutek zwiększenia liczby nauczycieli staną się szkołami wyższego stopnia wyjdzie osobna instrukcja. Będzie w niej również omówiona organizacja pracy w szkołach otwieranych w nowych punktach szkolnych.

11. Organizacja publicznych szkół powszechnych z niepolskim językiem nauczania oraz dwujęzycznych nie ulega na razie zmianom.

12. W sprawie szkół specjalnych obowiązują dotychczasowe wyjaśnienia z uwzględnieniem wskazań szczegółowych podanych do wiadomości przy analizowaniu stanu organizacyjnego poszczególnych szkół.

13. Przydział etatów nauczycielskich i godzin nadliczbowych i kontraktowych dokonany będzie osobno.

Minister W. R. i O. P.: (—) *W. Świętosławski.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1936 r., str. 516.

16.

Organizacja pracy w szkołach powszechnych.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr. 27 z dnia 31 marca 1937 r. (II. P. 2503/37).

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uchyla ustalony w okólnikach Nr 116 z dnia 12 lipca 1932 r. (II P. 5806/32) i Nr 172 z dnia 22 listopada 1934 r. (II P. 9346/34[1]) w sprawie organizacji pracy w szkołach powszechnych obowiązek przesyłania przez kuratoria do Ministerstwa zestawień okręgowych z projektów organizacji publicznych szkół powszechnych.

Minister W. R. i O. P. (—) *W. Świętosławski.*

17.

Wykazy i zaświadczenia dla potrzeb komisji poborowych.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 25 lutego 1937 r. (Nr II. P. 814/37).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 3, poz. 61).

Wobec konieczności ułatwienia komisjom poborowym orientacji w odniesieniu do cenzusu wykształcenia poborowych powinni kierownicy i nauczyciele kierujący publicznych szkół powszechnych:

1) stwierdzać urzędowo w sporządzanych przez wójtów i sołtysów wykazach poborowych ściśle na podstawie akt szkolnych (księga ocen), czy poszczególni poborowi ukończyli szkołę powszechną (którego stopnia), względnie ile oddziałów (klas) iloklasowej (którego stopnia) szkoły;

2) zgłaszającym się poborowym wydawać bezpłatnie, zaopatrzone odciskiem pieczęci szkoły, urzędowe zaświadczenia, stwierdzające w sposób analogiczny, jak w punkcie 1, cenzus wykształcenia interesowanych z uwagą, że „zaświadczenie niniejsze wydaje się wyłącznie dla potrzeb komisji poborowej".

Podsekretarz Stanu: (—) *Jerzy Ferek Błeszyński.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 508 i z 1934 r., str. 639.

18.

Ubiór młodzieży szkół powszechnych.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr 26 z dnia 31 marca 1937 r. (II. P. 2595/37).

Nr I. 6806/37. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27 marca 1933 r. Nr I Pr. 341/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 3, poz. 50[1]), wprowadzające jednolity ubiór dla młodzieży państwowych szkół średnich ogólno-kształcących, zakładów kształcenia nauczycieli oraz szkół zawodowych, nie odnosi się do dziatwy szkół powszechnych.

W związku z tym zwracam uwagę, że nie wolno ani władzom szkolnym, ani kierownictwom publicznych i prywatnych szkół powszechnych wywierać jakiegokolwiek nacisku na rodziców i dziatwę w sprawie wprowadzania obowiązkowego jednolitego ubioru w szkołach powszechnych.

Sprawa ubioru dzieci w szkołach powszechnych należy wyłącznie do rodziców. Jeżeli sami rodzice w tym kierunku wyrażą życzenie, może szkoła w porozumieniu z nimi wprowadzić dla dzieci jednolity ubiór całkowity lub częściowy. Nie mogą jednak inne dzieci danej szkoły z tego powodu, względnie ich rodzice, spotykać się ze strony szkoły z jakimkolwiek naciskiem, trudnościami i przykrościami.

Panowie Kuratorzy przez organy nadzorcze dopilnują powyższego mego zarządzenia.

Minister W. R. i O. P.: (—) *W. Świętosławski.*

19.

Organizacja roku szkolnego 1937/38 w szkolnictwie średnim ogólnokształcącym i zakładach kształcenia nauczycieli.

Zarządzenie Minist. W. R. i O. P. z dnia 12 kwietnia 1937 r. Nr II. S. 2836/37.

I. Szkoły państwowe.

Sprawy ogólne.

Wobec trudności, jakie nastręczać będą: uruchomienie pierwszych klas liceów ogólno-kształcących i pedagogicznych, nowych pedagogiów, likwidacja seminariów nauczycielskich, ukończenie pierwszego rocznika

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 168.

klas czwartych gimnazjum nowego ustroju oraz wygasanie klas gimnazjum starego ustroju i seminariów nauczycielskich, należy rok szkolny 1937/38 organizować z szczególną troskliwością, kładąc specjalny nacisk na sprawne i celowe wykonanie prac przygotowawczych.

1. W związku z wprowadzeniem w życie regulaminów wstępnych do gimnazjum, liceum ogólno-kształcącego i liceum pedagogicznego oraz regulaminu ukończenia gimnazjum należy przygotować w kuratoriach okręgów szkolnych racjonalny plan przeprowadzenia tych egzaminów oraz egzaminów dojrzałości w gimnazjach starego ustroju i w seminariach nauczycielskich. W planie należy z jednej strony uwzględnić takie zatrudnienie dyrektorów i nauczycieli, aby normalne zajęcia w szkołach nie uległy zahamowaniu, z drugiej zaś zabezpieczyć w dostatecznej mierze interesy rodziców i młodzieży, zwłaszcza w zakresie umożliwienia dalszego kształcenia odpowiednio uzdolnionym kandydatom. Warunki przyjmowania kandydatów do gimnazjów i liceów należy podać zaraz po ich ogłoszeniu do wiadomości rodziców za pośrednictwem szkół.

Aby ułatwić przeprowadzenie powyższego zadania, należy przewidzieć odbycie egzaminów dojrzałości oraz egzaminu ukończenia gimnazjum w terminie możliwie najwcześniejszym.

Sprawę organizacji roku szkolnego a zwłaszcza egzaminów, zarządzeń statutowych, planów godzin, należało by omówić w bieżącym roku szkolnym na konferencjach dyrektorów szkół średnich ogólno-kształcących, względnie zakładów kształcenia nauczycieli.

2. Celem zapewnienia dopływu do gimnazjów zdolnych kandydatów należy dążyć nadal usilnie do rozbudowy burs, wyzyskując w tym kierunku pomoc społeczeństwa oraz posługując się zasiłkami przekazanymi kuratoriom na ten cel w planach budżetowo-finansowych. Należy również zwrócić uwagę, czy gminy wywiązały się z przyjętych zobowiązań w zakresie stypendiów gminnych. O niedotrzymaniu zobowiązań należy zawiadamiać Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Przy tym należy zwracać uwagę na to, aby przy równych kwalifikacjach a z zachowaniem obowiązujących przepisów (np. dzieci kawalerów Virtuti Militari) dawać pierwszeństwo dzieciom rodziców niezamożnych przy przyjmowaniu do zakładów państwowych zwłaszcza w tych miejscowościach, w których istnieją obok państwowych szkoły prywatne.

3. Wrazie łączenia w jednym zakładzie klas gimnazjalnych i licealnych, Ministerstwo W. R. i O. P. zezwala, aby liczba oddziałów szkoły średniej pozostającej pod jednym kierownictwem była wyższa od przewidzianej w statucie gimnazjum (§ 12).

4. Wobec przewidywanego zmniejszenia wpływów z taksy admini-

stracyjnej należy możliwie ograniczyć wydatki do niezbędnych dla zabezpieczenia normalnego toku pracy szkół.

Dla ułatwienia szkołom powyższego zadania, Ministerstwo przewiduje wydanie instrukcji w sprawie stopniowego nabywania oraz racjonalnego stosowania pomocy naukowych.

Sprawy szczegółowe.

A. Gimnazja ogólno-kształcące.

1. Dopływ kandydatów do gimnazjów należy tak normować, aby nie powiększać liczby oddziałów klasy pierwszej, przewidywanej w nadesłanych przez kuratoria projektach. W stosunku do innych klas należy dążyć do możliwej komasacji istniejących już oddziałów, przy czym liczba ogólna oddziałów zależy ściśle od liczby przyznanych etatów i godzin, nie powodując zwiększenia wydatków na lokale. Wobec przewidywanego wzrostu dopływu młodzieży do szkół państwowych można nadmiar jej kierować bądź do szkół ogólno-kształcących prywatnych, bądź do szkół zawodowych typu gimnazjalnego. Aby szkołom zawodowym zabezpieczyć dostateczną liczbę uzdolnionych kandydatów, należy wśród rodziców młodzieży najwyższych klas szkół powszechnych przeprowadzić odpowiednią propagandę, podając do wiadomości bliższe informacje o zakresie nauki, warunkach przyjęcia itp.

2. Liczbę kandydatów do poszczególnych klas gimnazjum należy normować w myśl pisma Ministerstwa W. R. i O. P. Nr II S. 4593/36 z dnia 6 sierpnia 1936 r.

3. W sprawie warunków przyjmowania kandydatów do klasy I i innych kierować się należy postanowieniami regulaminu przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólno-kształcącego. W stosunku do młodzieży, która zglasza się do gimnazjum bezpośrednio ze szkoły powszechnej, można w bieżącym roku szkolnym nie przestrzegać postanowień regulaminu, dotyczących dolnej granicy wieku.

Należy zwrócić przy tym uwagę na charakter egzaminów wstępnych, odbiegający w pewnej mierze m. in. w samej zasadzie od dotychczasowego.

Ze względu na to należy w pracach organizacyjnych położyć nacisk na sprawne przygotowanie i właściwe przeprowadzenie egzaminów. W szczególności zwrócić należy uwagę na obowiązek dokładnego zaznajomienia się egzaminatorów z programami tych szkół, z których kandydaci zgłaszać się będą do egzaminów. Programy te poznać należy nie tylko w zakresie materiału naukowego, ale w całokształtcie organizacji a zwłaszcza w zakresie swoistych warunków pracy w szkole powszechnej i to przede wszystkim niżej zorganizowanej; dla osiągnięcia właściwych wyników egzaminów stworzyć należy w szkołach odpowiednie

warunki dla kandydatów przez wytworzenie życzliwej atmosfery oraz przez sprawną organizację samych egzaminów.

Przy egzaminach, przeprowadzanych z kandydatami pochodzącymi ze środowisk wiejskich i robotniczych, należy wziąć pod uwagę niższy stopień kultury środowiska, mniejszą łatwość wypowiadania się oraz większe skrępowanie kandydatów, czego nie należy utożsamiać z mniej wartościowym przygotowaniem i uzdolnieniem.

4. Dla uregulowania racjonalnego odpływu absolwentów gimnazjów należy uczniom klas czwartych oraz ich rodzicom: a) zwrócić szczególną uwagę na warunki przyjmowania do liceów pedagogicznych i szkół zawodowych stopnia licealnego, kierując do nich odpowiednio uzdolnionych kandydatów oraz na korzystniejsze warunki kształcenia się w liceach pedagogicznych (por. D. Licea pedagogiczne p. 2); w tym kierunku należy rozwinąć żywą propagandę wśród rodziców młodzieży; b) podać do wiadomości — w miarę jak będą ustalane — uprawnienia jakie przysługiwać będą absolwentom gimnazjum (w służbie wojskowej i cywilnej); c) o ile to możliwe ułatwić im właściwe kierowanie do zawodów przy pomocy odpowiednich poradni i drogą kontaktu z rynkiem pracy.

5. Plany godzin w klasach I, II, III i IV gimnazjów państwowych obowiązują w roku szkolnym 1937/38 według „Programu nauki w gimnazjach z polskim językiem nauczania" (str. 3) łącznie z uzupełnieniami, wprowadzonymi zarządzeniem o organizacji roku szkolnego 1936/37.

6. Uczniowie klasy IV, którzy za I półrocze otrzymali ocenę niedostateczną z geografii, mogą być poddani przed klasyfikacją roczną ponownemu zbadaniu w zakresie programu geografii w klasie IV w celu uzyskania oceny zadowalającej.

7. Do uczniów, którzy pozostali na rok drugi w klasie VI z końcem roku szkolnego 1935/36 i przygotowują się do egzaminu specjalnego, przewidzianego w p. 4 działu „Gimnazja ogólno-kształcące" okólnika Nr 32 z dnia 7 kwietnia 1936 r, stosują się przepisy, podane w dziale IV B instrukcji, dołączonej do okólnika Nr 75 z dnia 7 sierpnia 1936 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 7, poz. 29), z uzupełnieniami następującymi:

Uczniowie, którzy korzystali ze specjalnie dla nich zorganizowanej nauki szkolnej w szkole państwowej lub prywatnej z uprawnieniami szkół państwowych, są zwolnieni od egzaminu ze wszystkich przedmiotów, jeżeli otrzymają przy klasyfikacji oceny roczne co najmniej dostateczne ze wszystkich przedmiotów obowiązujących w klasie specjalnej oraz ocenę co najmniej dobrą ze sprawowania. Uczniowie tacy otrzymują bez egzaminu świadectwo ukończenia gimnazjum. Szkoła, organizująca naukę specjalną, jest przy tym obowiązana do szczegółowego sprawdzania wiadomości uczniów, korzystających z tej nauki, w ciągu drugiego półrocza bieżącego roku szkolnego.

W świadectwie gimnazjalnym zamieszcza się oceny, ustalone bądź na egzaminie specjalnym, bądź jako oceny roczne w klasie specjalnej, jeżeli nie było egzaminu z danego przedmiotu. Jeżeli kandydat nie uczył się języka łacińskiego, zamiast stopnia w świadectwie umieszcza się kreskę, oznaczającą brak oceny; tak samo postępuje się z zajęciami praktycznymi z wyjątkiem przypadku, gdy uczeń ma ocenę z klasy VI gimnazjum typu matematyczno-przyrodniczego, którą wówczas zamieszcza się w świadectwie bez żadnych omówień; podobnie zamieszcza się w świadectwie kandydata, który uczęszczał do gimnazjum typu humanistycznego lub klasycznego, ocenę z biologii, uzyskaną w pierwszym przypadku w klasie V w drugim w klasie IV; wreszcie kandydat, który nie uczęszczał do klasy specjalnej, otrzymuje w świadectwie stopień z ćwiczeń cielesnych, uzyskany z końcem roku szkolnego 1935/36 w klasie VI dawnego gimnazjum.

Zarówno ci kandydaci, którzy otrzymali świadectwo bez egzaminu specjalnego, jak ci, którzy zdali ten egzamin, mogą ubiegać się o przyjęcie do liceum, a mianowicie kandydaci z klasy VI typu humanistycznego gimnazjum według dawnego ustroju — na dowolny wydział liceum, z klasy VI typu klasycznego — na wydziały klasyczny i humanistyczny, z klasy VI typu matematyczno-przyrodniczego — na wydziały matematyczno-fizyczny i przyrodniczy.

8. Dla umożliwienia ukończenia nauki uczniom obecnej klasy VII, którzy nie uzyskali promocji do klasy VIII, należy przyjmować ich bez egzaminu w poczet uczniów klasy I liceum. Uczniowie typu humanistycznego gimnazjum dawnego ustroju mogą uczęszczać na dowolny wydział liceum, uczniowie typu klasycznego — na wydziały klasyczny i humanistyczny, uczniowie typu matematyczno-przyrodniczego — na wydziały matematyczno-fizyczny i przyrodniczy.

B. Licea ogólnokształcące.

1. W sprawie przyjmowania kandydatów do liceów kierować się należy postanowieniami regulaminu przyjmowania uczniów do państwowego liceum ogólno-kształcącego. W stosunku do młodzieży, która zgłasza się do liceum bezpośrednio po ukończeniu gimnazjum można w bieżącym roku szkolnym nie przestrzegać postanowienia regulaminu, dotyczącego dolnej granicy wieku.

2. Uruchomienie liceum może nastąpić tylko przy odpowiedniej liczbie uzdolnionych i przygotowanych kandydatów. Przy liczbie kandydatów mniejszej od 20 można uruchomić liceum, jedno względnie dwuwydziałowe według tablic I—IV, XI lub XI a. tylko w szczególnie ważnych okolicznościach za zezwoleniem Ministerstwa W. R. i O. P., do którego należy zgłaszać w tej sprawie wnioski pozytywne lub negatywne. Uruchomienie drugiego wydziału w ramach tablicy XI lub XI a może nastąpić tylko wówczas, gdy zgłosi się do niego odpowiednia licz-

ba kandydatów. Zasadniczo należy jednak przy liczbie kandydatów mniejszej od 20 kierować ich do innych szkół państwowych, lub prywatnych, ułatwiając w miarę możności uzyskanie miejsca w zakładzie, a także w bursie lub internacie.

Przy liczbie 20 do 40 kandydatów można tworzyć bądź wydziały połączone według tablic V—X, V a — X a, bądź jeden wydział osobny według jednej z tablic I—IV, I a — IV a, I b — IV b, z tym jednak zastrzeżeniem, że przy liczbie mniejszej od 30 zamiast tablic VI i VI a można stosować tablice XI i XI a. Przy liczbie większej od 40 można tworzyć obok siebie osobne wydziały według tablic I—IV, I a — IV a, I b — IV b, o ile zezwoli na to dostateczna liczba zgłoszeń na poszczególne wydzialy. O ile liczba kandydatów na poszczególne wydzialy jest zbyt szczupła, należy w stosunku do kandydatów tych zastosować postępowanie, o jakim mowa w zdaniu ostatnim ustępu pierwszego p. 1.

3. Jako zasadę przyjąć należy, że dla ucznia liceum jest obowiązkowym ten język nowożytny, którego uczył się jako obowiązkowego w gimnazjum.

Przy zglaszaniu kandydatów do liceów należy zwracać zatem uwagę na to, jakiego języka obcego uczyli się dotychczas w gimnazjum jako obowiązkowego i tak kierować doplywem młodzieży, aby uzyskać możliwie oszczędne rozwiązanie, unikając potrzeby tworzenia zbyt licznych a zbyt szczupłych grup. Przyjąć należy zasadniczo liczbę 10 jako minimum potrzebne do uruchomienia grupy, uczącej się języka obowiązkowego, licząc się przy tym z pewną możliwością łączenia na naukę języka obcego uczniów różnych wydziałów. W razie zgłoszeń kandydatów w mniejszej liczbie od wymienionej powyżej, uczeń może pobierać naukę prywatnie i podlega wówczas egzaminowi z danego języka przed nauczycielem tego języka we wlasnym ewentualnie w innym liceum, w którym jest ten język prowadzony jako obowiązkowy.

Grupy dla nauki przedmiotów nadobowiązkowych można tworzyć w zasadzie przy co najmniej 15 kandydatach, przy czym liczyć się należy z możliwością łączenia uczniów z różnych wydziałów tego samego liceum ewentualnie różnych liceów.

4. Ze względu na trudności, jakie powstać mogą w związku z uruchomieniem liceów zwłaszcza o kilku wydziałach, należy możliwie wcześnie przygotować plan pomieszczeń w klasach i pracowniach, podział na grupy, plan zajęć nauczycieli itp.

5. W związku z programem nauczania w liceum należy dążyć do możliwie wybitnego odciążenia młodzieży od zajęć dodatkowych, ograniczając jej udział w organizacjach i wystąpieniach publicznych, do niezbędnej potrzeby.

6. Dla umożliwienia sprawnej organizacji szkół należy w terminie do 20 kwietnia przeprowadzić próbne wpisy do liceów oraz pedagogiów,

Należy w tym celu wezwać rodziców uczniów klas czwartych i ósmych wszystkich gimnazjów państwowych i prywatnych, a także klas gimnazjalnych przy seminariach nauczycielskich do zgłoszenia w dyrekcji gimnazjum:

a) czy uczeń ma zamiar uczęszczać do liceum i jakiego (ogólnokształcące, pedagogiczne, zawodowe) lub też pedagogium;

b) w której miejscowości (wymienić zakład);

c) na jaki wydział, względnie typ lub grupę;

d) jakiego języka jako obowiązkowego uczył się w gimnazjum.

Dyrektorzy przedstawiają kuratorium okręgu szkolnego do dnia 25 kwietnia zestawienia zgłoszeń według załączonego wzoru.

W celu skierowania kandydatów do odpowiadających ich uzdolnieniom szkół i wydziałów należy dążyć do tego, aby rodzice przed zgłoszeniem kandydatów zasięgnęli opinii szkoły co do ich uzdolnień, ujawnionych w czasie nauki w gimnazjum.

Miejscowość i zakład.

Zestawienie I.

Jest w ogóle w klasie IV		Zgłosiło się do liceum własnego na wydział		Z tego uczyło się w gimnazjum języka obowiązkowego			Jest wolnych miejsc w kl. I liceum na wydziale		Zgłosiło się do innych liceów ogólnokształcących (wymienić miejscowość, zakład, wydział i płeć kandydatów)	Zgłosiło się do liceów pedagogicznych (wymienić miejscowość, zakład i płeć kandydatów).	Zgłosiło się do liceów zawodowych (wymienić miejscowość, zakład, typ lub wydział i płeć kandydatów)
chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt	angielskiego	francuskiego	niemieckiego	dla własnych uczniów *)	dla obcych uczniów			
		hum.									
		klas.									
		mat. fiz.									
		przyr.									

*) Podać liczby przypuszczalne według opinii dyrektora.

Zestawienie II.

Jest w ogóle w kl. VIII.		Zgłosiło się do pedagogium		Zakład do którego się zgłaszają (podać miejscowość, płeć kandydatów)
chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt	

Na podstawie nadesłanych przez szkoły materiałów Kuratoria przedstawią Ministerstwu W. R. i O. P. w terminie do dnia 30 kwietnia br. zestawienie ogólne według załączonych wzorów: osobno dla liceów ogólnokształcących, osobno dla liceów pedagogicznych, osobno dla pedagogiów, z rozróżnieniem ponadto w każdym przypadku młodzieży, uczęszczającej do gimnazjów państwowych i młodzieży uczęszczającej do gimnazjów prywatnych; do zestawień tych należy dołączyć ew. wnioski co do projektowanej organizacji liceów.

A. Licea ogólnokształcące.

Miejscowość	Jest w ogóle w klasie IV		Zgłosiło się do liceum własnego na wydział		Z tego uczyło się w gimnazjum języka obowiązkowego			Zgłosiło się z innych szkół na wydział		Jest wolnych miejsc w kl. I liceum na wydziale	
	chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt	angielskiego	francuskiego	miemieckiego	chłopców	dziewcząt	dla własnych uczniów	dla obcych uczniów
			hum.								
			klas.								
			mat.								
			przyr.								
Razem w całym O. S.											

B. Licea pedagogiczne i pedagogia.

Miejscowość i zakład	Zgłosiło się z tej samej miejscowości		Zgłosiło się z innych miejscowości		Jest wolnych miejsc w kl. I liceum, pedagogium
	chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt	
Razem w całym O. S.					

Poza tym należy nadesłać liczbowe zestawienie uczniów klasy IV, którzy w ogóle nie zgłosili chęci uczęszczania do szkół stopnia licealnego.

7. Plany godzin w klasach liceum ogólnokształcącego z polskim językiem nauczania będą następujące:

Tablica I.

Wydział humanistyczny.

		I	II
Obowiązkowe	Język polski	6	6
	Historia	4	4
	Język łaciński	4	4
	Język obcy nowożytny	5	4
	Matematyka	2	2
	Fizyka i chemia	4	—
	Biologia		2
	Religia	2	2
	Filozofia	—	3
	Zagadnienia życia współczesnego	2	2
	Przysposobienie wojskowe	2	2
	Ćwiczenia cielesne	2	2
		33	33
	Ponadto: 2 godz. przysposobienia sportowego na zespół nie przekraczający 90 uczniów. 1 godz. na miesiąc obowiązkowych audycyj muzycznych.		
Nadobowiązkowe	Język obcy nowożytny Muzyka i śpiew Rysunek	2 godziny	

Tablica II.

Wydział klasyczny.

		I	II
Obowiązkowe	Język łaciński	6	4
	Język grecki	4	4
	Język polski	4	4
	Historia	4	3
	Matematyka	2	2
	Fizyka i chemia	2	—
	Biologia	—	2
	Religia	2	2
	Filozofia	—	3
	Zagadnienia życia współczesnego	2	2
	Język obcy nowożytny	3	3
	Przysposobienie wojskowe	2	2
	Ćwiczenia cielesne	2	2
		33	33
	Ponadto jak w humanistycznym.		
Nadobowiązkowe	Jak w humanistycznym.		

Tablica III.

Wydział matematyczno-fizyczny.

		I	II
Obowiązkowe	Fizyka z kosmografią	5	4
	Chemia z mineralogią i geologią	3	3
	Biologia	2	—
	Matematyka	5	5
	Rysunek	2	2
	Polski	3	3
	Historia	2	2
	Religia	2	2
	Filozofia	—	3
	Zagadnienia życia współczesnego	2	2
	Język obcy	3	3
	Przysposobienie wojskowe	2	2
	Ćwiczenia cielesne	2	2
		33	33
	Ponadto jak w humanistycznym.		
Nadobowiązkowe	Jak w przyrodniczym.		

Tablica IV.

Wydział przyrodniczy.

		I	II
Obowiązkowe	Biologia	4	3
	Geografia	2	2
	Chemia	2	2
	Fizyka	3	3
	Matematyka	4	2
	Rysunek	2	2
	Polski	3	3
	Historia	2	2
	Religia	2	2
	Filozofia	—	3
	Zagadnienia życia współczesnego	2	2
	Język obcy	3	3
	Przysposobienie wojskowe	2	2
	Ćwiczenia cielesne	2	2
		33	33
	Ponadto jak w humanistycznym.		
Nadobowiązkowe	Jak w humanistycznym, tylko zamiast rysunku zajęcia praktyczne.		

Programy nauczania na wszystkich wydziałach będą ustalone odrębnymi zarządzeniami.

Możliwe są jeszcze pewne zmiany we wszystkich planach godzin liceów.

8. Łączenie wydziałów na lekcjach niektórych przedmiotów odbywa się według tablic następujących:

Tablica V.

Wydziały: Humanistyczny i Matematyczno-fizyczny (h + m).

Klasy pracują częściowo oddzielnie — częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. hum.	Wydz, mat. fiz.	Godz. oddz. dla hum.	Godz. oddz. dla mat. fiz,	Godz. wspólne	Wydz. hum	Wydz. mat. fiz.	Godz. oddz. dla hum.	Godz. oddz. dla mat. fiz.	Godz, wspólne
J. polski . . .	6	3	6	3	—	6	3	6	3	—
Historia . . .	4	2	4	2	—	4	2	4	2	—
J. łaciński . .	4	—	4	—	—	4	—	4	—	—
J. obcy now .	3	3	—	—	3	6	3	6	3	—
Matematyka .	2	5	2	5	—	2	5	2	5	—
Fizyka	4	5	4	5	—	—	4	—	4	—
Chemia . . .	—	3	—	3	—	—	3	—	3	—
Biologia . . .	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—
Religia . . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia . . .	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Zagadnienia życia współczesnego	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Przysposobienie wojskowe . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Ćw. cielesne .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Rysunek . . .	(2)	2	—	—	(2)	(2)	2	—	2	(2)
	33 (+2)	33	20	18	13 (+2)	33 (+2)	33	22	22	11 (×2)

Ponadto: 2 godziny przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycji muzycznych.
Nadobowiązkowe — jak w tablicy I i III.
Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

Tablica VI.

Wydziały: Humanistyczny i Przyrodniczy (h + p).

Klasy pracują częściowo oddzielnie, częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. humanist.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. wydz. humanist.	Godz. oddz. wydz. przyrod.	Godz. wspólne	Wydz. humanist.	Wydz. przyrodn.	Godz. oddz. wydz. humanist.	Godz. oddz. wydz. przyrod.	Godz wspólne
J. polski .	6	3	6	3	—	6	3	6	3	—
Historja . .	4	2	4	2	—	4	2	4	2	—
J. łaciński .	4	—	4	—	—	4	—	4	—	—
J. obcy nowożytny .	3	3	—	—	3	6	3	6	3	—
Matematyka	2	4	2	4	—	2	2	—	—	2
Fizyka . .	4	3	4	3	—	—	3	—	3	—
Chemia . .	—	2	-	2	—	—	2	—	2	—
Biologia .	2	4	2	4	—	—	3	—	3	-
Religia . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia .	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Zagadnienie życiawspółczesnego .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Geografia .	—	2	—	2	—	—	2	—	—	—
Przysposobienie wojkowe . .	2	2	—	—	2	2	2	2	2	2
Ćwiczenia cielesne .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Rysunek .	(2)	2	—	—	(2)	(2)	2	—	—	(2)
Razem .	33 (+2)	33	22	20	11 (+2)	33 (+2)	33	20	18	13 (+2)

Ponadto obowiązkowe 2 godz. przysposobienia sportowego.

1 godz. na miesiąc audycji muzycznych

Nadobowiązkowe — jak w tab. I i IV.

Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

Tablica VII.

Wydziały: Klasyczny i Matematyczno-fizyczny.

Klasy pracują częściowo oddzielnie — częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. klas.	Wydz. mat.-fiz.	Godz. oddz. dla klas.	Godz. oddz. dla mat.-fiz.	Godz. wspólne	Wydz. klas.	Wydz. mat.-fiz.	Godz. oddz. dla klas.	Godz. oddz. dla mat. fiz.	Godz. wspólne
J. polski	4	3	1	—	3	4	3	1	—	3
Historja	4	2	4	2	—	3	2	3	2	—
J. łaciński	6	—	6	—	—	4	—	4	—	—
J. grecki	4	—	4	—	—	4	—	4	—	—
J. obcy nowożytny	3	3	—	—	3	3	3	—	—	3
Matematyka	2	5	2	5	—	2	5	2	5	—
Fizyka	—	5	2	5	—	2	4	2	4	—
Chemia z mineralogią i geologią	—	3	—	3	—	—	3	—	3	—
Biologia	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—
Religia	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Zagadnienia życiawspółczesnego	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Przysposobienie wojskowe	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Ćwiczenia cielesne	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Rysunek	(2)[1]	2	—	—	(2)	(2)[1]	2	—	—	(2)
	33 (+2)	33	19	15	16 (+2)	33 (+2)	33	16	14	17 (+2)

Ponadto obowiązkowe 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycji muzycznych.

Nadobowiązkowe: — jak w tabl. II. i III.

Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

[1]) Nadobowiązkowe.

Tablica VIII.

Wydziały: Klasyczny i Przyrodniczy.

Klasy pracują częściowo oddzielnie — częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. klas.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. dla klas.	Godz. oddz. dla przyrod.	Godz. wspólne	Wydz. klas.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. dla klas.	Godz. oddz. dla przyrod.	Godz. wspólne
J. polski .	4	3	1	—	3	4	3	1	—	3
Historia . .	4	2	4	2	—	3	2	3	2	—
J. łaciński .	6	—	6	—	—	4	—	4	—	—
J. grecki .	4	—	4	—	—	4	—	4	—	—
J. obcy nowożytny .	3	3	—	—	3	3	3	—	—	3
Matematyka	2	4	2	4	—	2	2	—	—	2
Fizyka . .	2	3	2	3	—	—	3	—	3	—
Chemia . .	—	2	—	2	—	—	2	—	2	—
Biologia .	—	4	—	4	—	2	3	2	3	—
Geografia z mineralogią i geologią	—	2	—	2	—	—	2	—	2	—
Religia . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia .	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Zagadnienia życiawspółczesnego .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Przysposobienie wojskowe . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Ćwiczenia cielesne .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Rysunek .	(2)[1]	2	—	—	(2)	(2)	2	—	—	(2)
	33 (+2)	33	19	17	14 (+2)	33 (+2)	33	14	12	19 (+2)

Ponadto obowiązkowe: 2 godziny przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.

Nadobowiązkowe — jak w tablicach II i IV.

Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

[1]) Nadobowiązkowe.

Tablica IX.

Wydziały: Humanistyczny i Klasyczny (h + kl).

Klasy pracują częściowo oddzielnie — częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. hum.	Wydz. klas.	Godz. oddz. dla hum.	Godz. oddz. dla klas.	Godz. wspólne	Wydz. hum.	Wydz. klas.	Godz. oddz. dla hum.	Godz. oddz. dla klas.	Godz. wspólne
J. polski .	6	4	6	4	—	6	4	6	4	—
Historia . .	4	4	—	—	4	4	3	1	—	3
J. łaciński .	4	6	4	6	—	4	4	4	4	—
J. grecki .	—	4	—	4	—	—	4	—	4	—
J. obcy nowożytny .	3	3	—	—	3	6	3	6	3	—
Matematyka	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Fizyka . .	4	—	4	—	—	—	2	—	2	—
Chemia . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Biologia .	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—
Religia . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia .	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Zagadnienia życiawspółczesnego .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Przysposobienie wojskowe . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Ćwiczenia cielesne .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Razem .	33	33	14	14	19	33	33	17	17	16

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycji muzycznych.

Nadobowiązkowe — jak w tablicach I i II.

Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

Tablica X.

Wydziały: Matematyczno-fizyczny i przyrodniczy (m + p).

Klasy pracują częściowo oddzielnie — częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. mat.-fiz.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. dla mat.-fiz.	Godz. oddz. dla przyrod.	Godz. wspólne	Wydz. mat.-fiz.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. dla mat.-fiz.	Godz. oddz. dla przyrod.	Godz. wspólne
J. polski	3	3	—	—	3	3	3	—	—	3
Historia	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
J. obcy nowożytny	3	3	—	—	3	3	3	—	—	3
Matematyka	5	4	5	4	—	5	2	5	2	—
Fizyka	5	3	5	3	—	4	3	4	3	—
Chemia	3	2	3	2	—	3	2	3	2	—
Biologia	2	4	2	4	—	—	3	—	3	—
Religia	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Zagadnienia życia współczesnego	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Geografia	—	2	—	2	—	—	2	—	2	—
Przysposobienie wojskowe	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Ćwiczenia cielesne	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Rysunek	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Razem	33	33	15	15	18	33	33	12	12	21

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.

Nadobowiązkowe — jak w tablicach III i IV.

Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

Tablica XI.

Połączenie wydziałów dla ogólnej liczby uczniów, nie przekraczającej 30.

Wydziały: Humanistyczny i Przyrodniczy (h + p).

Klasy pracują częściowo oddzielnie — częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. hum.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. wydz. hum.	Godz. oddz. wydz. przyrod.	Godz. wspólne	Wydz. hum.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. wydz. hum.	Godz. oddz. wydz. przyrod.	Godz. wspólne
J. polski .	6	6	—	—	6	6	6	—	—	6
Historia . .	4	2	4	2	—	4	2	4	2	—
J. łaciński .	4	—	4	—	—	4	—	4	—	—
J. obcy nowożytny .	3	3	—	—	3	4	3	1	—	3
Matematyka	4	4	—	—	4	2	2	—	—	2
Fizyka . .	2	2	—	—	2	2	3	2	3	—
Chemia . .	—	2	—	2	—	—	2	—	2	—
Biologia . .	2	4	2	4	—	—	2	—	2	—
Religia . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Zagadnienia życia współczesnego .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia .	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Geografia .	—	2	—	2	—	—	2	—	2	—
Przysposobienie wojskowe . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Ćwiczenia cielesne .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Razem .	33	33	10	10	23	33	33	11	11	22

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.

Nadobowiązkowe — jak w tablicach I i IV.

Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

Wobec tego, że plan godzin przedmiotów obowiązkowych nie obejmuje na wydziale przyrodniczym rysunku, przedmiotu tego nauczać można jako nadobowiązkowego.

9. Licea z niepolskim językiem nauczania.

Licea z ruskim językiem nauczania.

Tablica Ia.

Wydział humanistyczny.

Przedmioty obowiązkowe	Klasy	
	I	II
Język polski	5	5
Język ruski	5	5
Historia	3	3
Język łaciński	4	3
Język obcy nowożytny	4	3
Matematyka	2	2
Fizyka i chemia	3	—
Biologia	—	2
Religia	2	2
Filozofia	—	3
Zagadnienia życia współczesnego	2	2
Przysposobienie wojskowe	2	2
Ćwiczenia cielesne	2	2
Razem	34	34

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.
Nadobowiązkowe — jak w tablicy I.

Tablica IIa.

Wydział klasyczny.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa	
	I	II
Język łaciński	4	4
Język grecki	4	4
Język polski	4	3
Język ukraiński	4	3
Historia	3	2
Matematyka	2	2
Fizyka i chemia	2	—
Biologia	—	2
Filozofia	—	3
Zagadnienia życia współczesnego	2	2
Język obcy nowożytny	3	3
Przysposobienie wojskowe	2	2
Ćwiczenia cielesne	2	2
Razem	34	34

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.
Nadobowiązkowe — jak w tablicy II.

Tablica III a.

Wydział matematyczno-fizyczny.

Przedmioty obowiązkowe	Klasy I.	Klasy II
Fizyka z kosmografią	4	5
Chemia z mineralogią i geologią	3	2
Biologia	—	2
Matematyka	5	5
Rysunek	2	—
Język polski	3	3
Język ruski	3	3
Historia	3	—
Religia	2	2
Filozofia	—	3
Zagadnienia życia współczesnego	2	2
Język obcy	3	3
Przysposobienie wojskowe	2	2
Ćwiczenia cielesne	2	2
Razem . . .	34	34

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.
Nadobowiązkowe — jak w tablicy III.

Tablica IV a.

Wydział przyrodniczy.

Przedmioty obowiązkowe	Klasy I	Klasy II
Biologia	3	3
Geografia z mineralogią i geologią	2	2
Chemia	2	2
Fizyka	3	3
Matematyka	2	4
Rysunek	2	—
Język polski	3	3
Język ruski	3	3
Historia	3	—
Religia	2	2
Filozofia	—	3
Zagadnienia życia współczesnego	2	2
Język obcy	3	3
Przysposobienie wojskowe	2	2
Ćwiczenia cielesne	2	2
Razem . . .	34	34

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.
Nadobowiązkowe — jak w tablicy IV.

W liceach z ruskim językiem nauczania uczy się po polsku: języka polskiego, historii, zagadnień życia współczesnego, przysposobienia wojskowego i ćwiczeń cielesnych.

Łączenie dwu oddziałów na lekcjach niektórych przedmiotów opiera się na takich samych zasadach, jakie zastosowano w tablicach V—X. Ze względu na stwierdzoną już praktyczną potrzebę podaje się poniżej z 7 możliwych kombinacyj V a—XI a tylko 3 następujące.

Tablica IX a.

Wydziały: Humanistyczny i Klasyczny (h + kl).

Klasy pracują częściowo oddzielnie — częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. hum.	Wydz. klas.	Godz. oddz. wydz. hum.	Godz. oddz. wydz. klas.	Godz. wspólne	Wydz. hum.	Wydz. klas.	Godz. oddz. wydz. hum.	Godz. oddz. wydz. klas.	Godz. wspólne
J. polski	5	4	5	4	—	5	3	5	3	—
J. ruski	5	4	5	4	—	5	3	5	3	—
Historia	3	3	—	—	3	3	2	3	2	—
J. łaciński	4	4	—	—	4	3	4	—	1	3
J. grecki	—	4	—	4	—	—	4	—	4	—
J. obcy nowożytny	4	3	1	—	3	3	3	—	—	3
Matematyka	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Fizyka i chemia	3	2	3	2	—	—	—	—	—	—
Biologia	—	—	—	—	—	2	2	—	—	2
Religia	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Zagadnienia życia współczesnego	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Przysposobienie wojskowe	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Ćwiczenia cielesne	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Razem	34	34	14	14	20	34	34	13	13	21

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.

Nadobowiązkowe — jak w tablicy I i II.

Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

Taklica X a.

Wydziały: Matematyczno-fizyczny i Przyrodniczy (m + p).

Klasy pracują częściowo oddzielnie — częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. mat.-fiz.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. wydz. mat.-fiz.	Godz. oddz. wydz. przyrod.	Godz. wspólne	Wydz. mat.-fiz.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. wydz. mat.-fiz.	Godz. oddz. wydz. przyrod.	Godz. wspólne
Fizyka . .	4	3	4	3	—	5	3	5	3	—
Chemia . .	3	2	3	2	—	2	2	—	—	2
Biologia . .	—	3	—	3	—	2	3	2	3	—
Geografia .	—	2	—	2	—	—	2	—	2	—
Matematyka	5	2	5	2	—	5	4	5	4	—
Rysunek .	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—
J. polski .	3	3	—	—	3	3	3	—	—	3
J. ruski . .	3	3	—	—	3	3	3	—	—	3
Historia . .	3	3	—	—	3	—	—	—	—	—
Religia . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia .	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Zagadnienia życia współczesnego	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
J. obcy nowożytny .	3	3	—	—	3	3	3	—	—	3
Przysposobienie wojskowe . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Ćwiczenia cielesne .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Razem . .	34	34	12	12	22	34	34	12	12	22

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.

Przedmioty nadobowiązkowe — jak w tablicy III i IV.

Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

Tablica XI a.

Połączenie wydziałów humanistycznego i przyrodniczego (h + p) ogólnej liczby uczniów nie przekraczającej 30.

Klasy pracują częściowo oddzielnie — częściowo razem.

Przedmioty obowiązkowe	Klasa I					Klasa II				
	Wydz. hum.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. wydz. hum.	Godz. oddz. wydz. przyrodz.	Godz. wspólne	Wydz. hum.	Wydz. przyrod.	Godz. oddz. wydz. hum.	Godz. oddz. wydz. przyrod.	Godz. wspólne
J. polski .	5	5	—	—	5	5	4	1	—	4
J. ruski . .	5	5	—	—	5	5	4	1	—	4
Historia .	4	3	4	3	—	2	—	2	—	—
J. łaciński .	4	—	4	—	—	3	—	3	—	—
J. obcy nowożytny .	3	3	—	—	3	3	3	—	—	3
Matematyka	2	2	—	—	2	3	3	—	—	3
Fizyka . .	2	2	—	—	2	—	4	—	4	—
Chemia . .	1	2	1	2	—	—	2	—	2	—
Geografia .	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—
Biologia .	—	4	—	4	—	2	—	2	—	—
Religia . .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Filozofia .	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3
Zagadnienia życiawspół-czesnego .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Przysposobienie wojskowe .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Ćwiczenia cielesne .	2	2	—	—	2	2	2	—	—	2
Razem .	34	34	9	9	25	34	34	9	9	25

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego i 1 godz. na miesiąc audycyj muzycznych.

Nadobowiązkowe — jak w tablicach I i IV.

Przedmioty nadobowiązkowe i przysposobienie sportowe — zasadniczo razem.

Licea z niemieckim językiem nauczania.

Podano tylko liczbę godzin, ulegające zmianom, reszta przedmiotów i zajęć obowiązkowych i nadobowiązkowych, jak w odpowiednich liceach z polskim językiem nauczania.

Tablica Ib.

Liceum humanistyczne.

Przedmioty obowiązkowe	Klasy I	Klasy II
Język niemiecki zamiast języka obcego nowożytnego	6	6
Historia	4	4
Razem .	34	34

Tablica II b.

Liceum klasyczne.

Przedmioty obowiązkowe	Klasy I	Klasy II
Język niemiecki zamiast języka obcego nowożytnego	4	4
Razem .	34	34

Tablica III b.

Liceum matematyczno-fizyczne.

Przedmioty obowiązkowe	Klasy I	Klasy II
Język niemiecki zamiast języka obcego nowożytnego	3	3
Razem .	33	33

Tablica IV b.

Liceum przyrodnicze.

Przedmioty obowiązkowe	Klasy I	Klasy II
Język niemiecki zamiast języka obcego nowożytnego	3	3
Razem .	33	33

W liceach z niemieckim językiem nauczania uczy się po polsku: języka polskiego, historii, zagadnień życia współczesnego, przysposobienia wojskowego i ćwiczeń cielesnych.

10. Wobec przewidzianego uruchomienia w niektórych miejscowościach liceów zawodowych wspólnie pomieszczonych z gimnazjami ogólno-kształcącymi należy poczynić przygotowania do sprawnego funkcjonowania takich zakładów.

Przewiduje się, że oba zakłady zachowają charakter odrębny i będą pod osobnym kierownictwem; administracja i gospodarka finansowa będą prowadzone oddzielnie, natomiast obie szkoły korzystać będą wspólnie z pewnych pomieszczeń, pracowni i pomocy naukowych i urządzeń szkolnych. Grono nauczycielskie pozostawać będzie bądź na etacie gimnazjum ogólno-kształcącego, bądź liceum zawodowego, a w miarę możności uzupełniać będzie naukę bądź w jednej bądź w drugiej szkole.

C. Seminarja nauczycielskie.

1. Należy dążyć do zlikwidowania z końcem br. szkolnego seminariów nauczycielskich, na których miejsce nie przewiduje się liceów pedagogicznych, względnie pedagogiów — o ile nie sprzeciwiają się temu szczególnie ważne okoliczności. Likwidację należy przeprowadzić zgodnie z okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. (II S. 1613), przy czym w każdym przypadku należy przedstawić wnioski Ministerstwu.

2. Ministerstwo nie przewiduje dalszego utrzymywania kursów dla repetentów kursu V. Uczniowie, którzy nie ukończą nauki z wynikiem pomyślnym, mogą być dopuszczeni do egzaminów przed specjalnymi komisjami, powołanymi przy pewnych liceach pedagogicznych na zasadach, przewidzianych w regulaminie seminarialnego egzaminu dojrzałości.

3. W zakładach, w których przewiduje się licea pedagogiczne (pedagogia), należy przygotować pomieszczenia, pracownie, pomoce naukowe itd. w celu sprawnego podjęcia pracy z początkiem roku szkolnego.

D. Licea pedagogiczne.

1. W sprawie przyjmowania kandydatów do liceów kierować się należy postanowieniami regulaminu przyjmowania uczniów do klasy I państwowego liceum pedagogicznego. W stosunku do młodzieży, która zgłasza się do liceum bezpośrednio po ukończeniu gimnazjum, można w bieżącym roku szkolnym nie przestrzegać postanowienia regulaminu, dotyczącego dolnej granicy wieku.

W związku z badaniem stopnia muzykalności kandydatów do liceów pedagogicznych należy zwrócić uwagę, że umuzykalnienie słuchu może być wykształcone przez odpowiednie ćwiczenia. Stąd przy wydawaniu decyzji o uzdolnieniu kandydata należy zachować oględność zwłaszcza wobec kandydatów, którzy w innych przedmiotach wykazali uzdolnienie i przygotowanie. Kandydaci do liceów pedagogicznych, jeżeli są uczniami gimnazjum, powinni zawiadomić o tym zamiarze

w okresie zgłoszeń — niezależnie od próbnych wpisów — dyrekcję gimnazjum, do którego uczęszczają, podając przy tym, do którego liceum pedagogicznego mają zamiar uczęszczać. Dyrekcja gimnazjum przesyła wówczas dyrekcji odnośnego liceum pedagogicznego zwięźle ujętą charakterystykę ucznia z określeniem w miarę możności jego uzdolnień i właściwości, mających znaczenie w zawodzie nauczycielskim.

2. W celu uzyskania dla liceów pedagogicznych uzdolnionych kandydatów należy przeprowadzić w okresie próbnych wpisów wśród rodziców uczniów klasy IV odpowiednią propagandę, wyzyskując przy tym pewne momenty, a zwłaszcza:

a) sprawę uprawnień w studiach wyższych, w służbie cywilnej i wojskowej,

b) zapotrzebowanie na stanowiska nauczycieli szkół powszechnych,

c) warunki studiów (internaty), wysokość opłat oraz zniżki w opłatach, stypendia.

3. W związku z p. 2 należy przewidzieć w planach finansowo-gospodarczych pewne kwoty na pomoc dla zdolnej a niezamożnej młodzieży. Pomocy można udzielać bądź w formie subwencji na pomieszczenie w internacie, bądź w formie stypendiów, względnie zniżek w opłatach.

4. W celu zaznajomienia kandydatów na dyrektorów liceów pedagogicznych z organizacją tych zakładów przewiduje się 4 konferencje, a to 1) dla okręgów: poznańskiego i śląskiego w Wągrowcu, 2) dla okręgów: wileńskiego, lubelskiego i brzeskiego w Grodnie, 3) dla okręgów: krakowskiego i warszawskiego w Zgierzu, 4) łuckiego i lwowskiego w Rzeszowie.

Bliższe dane co do terminu i programu tych konferencji zostaną ogłoszone dodatkowo.

5. Wobec przewidzianego uruchomienia w niektórych miejscowościach liceów pedagogicznych w połączeniu z gimnazjami ogólno-kształcącymi należy poczynić odpowiednie przygotowania dla sprawnego przeprowadzenia organizacji.

6. Kierownictwo własnej szkoły ćwiczeń należy z reguły powierzać nauczycielom przedmiotów pedagogicznych, którzy będą kierowali praktyką pedagogiczną uczniów.

Szkoły ćwiczeń, które nie osiągnęły pełnego stopnia organizacyjnego, należy podnieść organizacyjnie do szkoły powszechnej III stopnia z zasadniczym planem godzin.

7. Internaty przy liceach pedagogicznych należy organizować ze szczególną starannością. Powinny to być z reguły internaty, prowadzone we własnym zarządzie.

Kontrolę wewnętrzną gospodarki tych internatów przeprowadzać powinny kuratoria okręgów szkolnych przy pomocy własnych organów fachowych.

8. W roku szkolnym 1937/38 obowiązywać będzie następujący plan godzin.

Plan godzin.

	Przedmioty i zajęcia	Klasa I
Obowiązkowe	Religia	2
	Język polski	3
	Historia	2
	Matematyka	3
	Fizyka i chemia	3
	Biologia	3
	Psychologia	3
	Praca społ.-wychow., poznanie środowiska i zagadnień współczesnego życia Polski	5
	Język obcy nowożytny	2
	Przysposobienie wojskowe	2
	Rysunek	3
	Śpiew łącznie z chórem	3
	Ćwiczenia cielesne	2
	Razem	36

Ponadto obowiązkowe: 2 godz. przysposobienia sportowego na zespół nie przekraczający 90 uczniów.

Nadobowiązkowe: Gra instrumentalna.

Możliwe są jeszcze pewne zmiany w planie godzin liceum pedagogicznego.

E. Pedagogia.

1. Istniejące w b. r. pedagogia zachowują organizację i programy bez zmiany. Pedagogia nowotworzące się będą zorganizowane na podstawie obowiązującego statutu pedagogium państwowego oraz programów pedagogiów istniejących obecnie.

2. Dla zaznajomienia kandydatów na dyrektorów pedagogiów z organizacją tych zakładów przewiduje się 1 konferencję. Termin i program konferencji zostanie ogłoszony dodatkowo.

3. W celu ułatwienia przyszłym dyrektorom pedagogiów zorganizowania własnych zakładów można udzielać im w miarę potrzeby urlopów płatnych dla zaznajomienia się z już istniejącymi pedagogiami.

4. W celu uzyskania odpowiedniej liczby kandydatów zwłaszcza płci męskiej — do pedagogiów należy przeprowadzać w okresie próbnych wpisów wśród uczniów kl. VIII odpowiednią propagandę, wyzyskując momenty, wymienione powyżej (licea ped. p. 2).

F. Seminaria ochroniarskie.

Organizacja i programy seminariów ochroniarskich w r. szkol. 1937/38 zmianie nie ulegają.

II. Szkoły prywatne.

1. Sprawie szkolnictwa prywatnego należy poświęcić baczną uwagę. Szkoły prywatne, dające dowody rzetelnej pracy, należy otoczyć opieką i udzielać w miarę potrzeby i możności pomocy.

2. Pomoc dla szkół prywatnych może się wyrazić: w usprawnieniu organizacji pracy dydaktycznej i wychowawczej przy udziale wizytatorów okręgowych, instruktorów, kierowników ognisk itp., w korzystaniu z pewnych pomieszczeń, pracowni, pomocy naukowych szkół państwowych, udzielaniu etatów państwowych dla kierowników lub nauczycieli itp. Natomiast Ministerstwo nie przewiduje w obecnych warunkach upaństwowienia szkół prywatnych.

3. W czasie wizytacji zwracać należy stale uwagę na to, jak wywiązuje się właściciel szkoły z swoich zobowiązań finansowych wobec nauczycieli i uwzględniać to przy nadawaniu uprawnień, względnie orzeczeniach.

6[1]) W sprawie prywatnych szkół powszechnych zorganizowanych przy gimnazjach obowiązują nadal dotychczasowe przepisy.

Minister W. R. i O. P.: (—) *W. Świętosławski.*

20.

Zakładanie i utrzymywanie publicznych szkół dokształcających zawodowych.

Ustawa z dnia 29 marca 1937 r. Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 152.

Art. 1. Obowiązek zakładania publicznych szkół dokształcających zawodowych ciąży na gminach miejskich i wiejskich, a wydatki na ich utrzymanie ponosi Skarb Państwa i gminy.

Art. 2. (1) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub wyznaczona przez niego władza szkolna, po zasięgnięciu opinii gmin zainteresowanych oraz terytorialnie właściwych izb przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych, wskazuje gminy, w których powinny być założone publiczne szkoły dokształcające zawodowe, oraz ustala rodzaj, liczbę tych szkół i termin ich założenia.

(2) Nałożenie przez władzę, wskazaną w ust. (1), na gminę obowiązku założenia publicznej szkoły dokształcającej zawodowej może nastąpić po uprzednim uznaniu przez władzę nadzorczą, że gmina ta będzie mogła podołać temu obowiązkowi.

Art. 3. (1) Wydatki na wynagrodzenie kierownika, nauczycieli, instruktorów oraz lekarzy publicznych szkół dokształcających zawodowych ponosi Skarb Państwa w wysokości $^{2}/_{3}$ tych wydatków.

(2) Pozostałą $^{1}/_{3}$ wydatków, wymienionych w ust. (1), oraz wszelkie

---

[1]) p. 4 i 5 opuszczono.

inne wydatki, związane z założeniem i utrzymywaniem publicznych szkół dokształcających zawodowych, pokrywa gmina, na której obszarze znajduje się szkoła. Jeżeli do szkoły uczęszcza młodzież z obszaru innych gmin, w których brak jest publicznej szkoły dokształcającej zawodowej danego rodzaju, wówczas gminy te pokrywają odpowiednią część wydatków na utrzymanie szkoły w stosunku do liczby tej młodzieży, uczęszczającej do danej szkoły.

Art. 4. (1) Przed zatwierdzeniem preliminarza budżetowego gmin władza nadzorcza zasięga opinii władzy szkolnej II instancji, a w m. st. Warszawie — Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, co do działu budżetu publicznych szkół dokształcających zawodowych.

(2) Władza nadzorcza wstawia do preliminarza budżetowego gminy sumy potrzebne do pełnienia obowiązków, wynikających z ustawy niniejszej, jeżeli nie zostały one uwzględnione w preliminarzu budżetowym, lub uwzględnione w wysokości nie wystarczającej.

Art. 5. Zamknięcie publicznej szkoły dokształcającej zawodowej może być dokonane tylko za zgodą Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, lub wyznaczonej przez niego władzy szkolnej.

Art. 6. Szkoły dokształcające zawodowe, istniejące w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej, a utrzymywane przez gminy, szkoły dokształcające zawodowe, utrzymywane przez gminy przy współudziale Skarbu Państwa, stają się z dniem tym publicznymi szkołami dokształcającymi zawodowymi w rozumieniu ustawy niniejszej; do dnia 31 marca 1939 r. wydatki na utrzymywanie tych szkół ponoszą gminy w wysokości sum, przewidzianych w ich budżetach na rok 1935/36, udział zaś Skarbu Państwa w utrzymywaniu tych szkół pozostaje w tym czasie bez zmian.

Art. 7. Ustawa niniejsza nie dotyczy szkół dokształcających rolniczych.

Art. 8. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc obowiązującą przepisy, dotyczące spraw, unormowanych ustawą niniejszą.

Art. 9. Ustawa niniejsza obowiązuje na całym obszarze Państwa z wyjątkiem województwa śląskiego.

Art. 10. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Art. 11. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: (—) *I. Mościcki.* Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wewnętrznych: (—) *Sławoj Sładkowski.* Minister Skarbu: (—) *E. Kwiatkowski.* Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: (—) *W. Świętosławski.*

21.

Opłaty za kursy wędrowne prowadzone przez państwowe szkoły zawodowe żeńskie.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr 25 z dnia 1 kwietnia 1937 r. (I. R. 2007/37).

Ponieważ wśród kursów wędrownych zdarzają się kursy trwające króciej aniżeli miesiąc lub też kursy trwające dłużej, na których jednakże liczba godzin nauki tygodniowo jest mała ze względu na zajęcia zarobkowe uczestników (czek), Ministerstwo wyjaśnia, że taksa administracyjna w wysokości 2 zł miesięcznie, ustalona w pukcie VII p. okólnika Nr 4 z dnia 13 stycznia 1937 r. (I R. 10926/36[1]), obowiązuje na kursach trwających dłużej niż 2 tygodnie w wymiarze ponad 12 godzin zajęć tygodniowych. Za kurs trwający do 2 tygodni lub za kurs, na którym zajęcia nie przekraczają 12 godzin tygodniowo, należy pobierać opłatę w wysokości 1 (jeden) złoty miesięcznie.

P. o. Dyrektora Departamentu: *A. Nowak.*

22.

Statut Stowarzyszenia „Związek Harcerstwa Polskiego".

Zarządzenie Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 1936 r. Monitor Polski Nr. 92 z dnia 20 kwietnia 1936 r., poz. 173.

Na podstawie art. 47 ust. 2 i 3 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 808) i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 1936 r. o uznaniu stowarzyszenia „Związek Harcerstwa Polskiego" za stowarzyszenie wyższej użyteczności (Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 228[2]) zarządza się, co następuje:

§ 1. Nadaje się dołączony do zarządzenia niniejszego statut stowarzyszenia wyższej użyteczności „Związek Harcerstwa Polskiego".

§ 2. Stowarzyszenie „Związek Harcerstwa Polskiego", zarejestrowane w Komisariacie Rządu m. st. Warszawy dnia 16 listopada 1932 r. pod Nr 1821, wykreśla się z rejestru stowarzyszeń.

§ 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: (—) *Marian Zyndram-Kościałkowski.* Minister Spraw Wewnętrznych: (—) *Wł. Raczkiewicz.*

Statut Związku Harcerstwa Polskiego.

Rozdział I.

Nazwa, charakter, cel i środki działania.

§ 1. (1) Stowrzyszenie nosi nazwę: „Związek Harcerstwa Polskiego" (Z. H. P.)",

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1937 r., str. 19.

[2]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1936 r., str. 291.

(2) Związek Harcerstwa Polskiego (Z. H. P.) jest stowarzyszeniem wyższej użyteczności w rozumieniu prawa o stowarzyszeniach.

(3) Terenem działalności Związku jest obszar Państwa Polskiego. Siedzibą władz naczelnych Z. H. P. jest m. st. Warszawa.

§ 2. Z. H. P., jako stowarzyszenie wyższej użyteczności, zgodnie z art. 48 prawa o stowarzyszeniach, posiada osobowość prawną i może przyjmować zapisy i darowizny oraz nabywać i zbywać majątek ruchomy i nieruchomy bez ograniczeń i bez potrzeby uzyskiwania pozwoleń, przewidzianych w przepisach specjalnych, regulujących sprawy zapisów, darowizn oraz nabywania majątku przez osoby fizyczne i prawne.

§ 3. Patronem ideowym Związku Harcerstwa Polskiego jest Marszałek Józef Piłsudski.

§ 4. Z. H. P. ma na celu:

a) wychowanie metodami harcerskimi dzielnych, prawych i zdolnych do poświęceń ludzi w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego;

b) przygotowanie młodzieży do świadomej, czynnej i ofiarnej służby dla Państwa Polskiego, opartej na jego umiłowaniu i żołnierskiej gotowości do Jego obrony, bezinteresowności, karności obywatelskiej i honorze;

c) wprowadzenie zasad ideologii harcerskiej do życia publicznego;

d) pomoc w pracy harcerskiej polskiej młodzieży poza granicami kraju i współdziałanie z międzynarodowym ruchem skautowym.

§ 5. (1) Wychowanie młodzieży harcerskiej opiera się na zasadach etyki chrześcijańskiej.

(2) Podstawą ideologii harcerskiej jest Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie, które brzmią następująco:

Przyrzeczenie harcerskie.

„Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu".

Prawo harcerskie.

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.
5. Harcerz postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach; nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy.

3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.

4. Harcerka w każdym widzi bliźniego, a za siostrę uważa każdą inną harcerkę

5. Harcerka postępuje po rycersku.

6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.

7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.

8. Harcerka jest zawsze pogodna.

9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna.

10. Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach; nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

(3) Naczelna Rada Harcerska za zgodą władzy nadzorczej może ustalić inne sformułowanie zasad Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego dla zuchów i starszych harcerzy.

§ 6. (1) Dla osiągnięcia swych celów Z. H. P.:

a) organizuje członków i uczestników w odpowiednie jednostki organizacyjne (§ 18),

b) prowadzi pracę wychowawczą metodami harcerskimi przez urządzanie obozów, wycieczek, gier i ćwiczeń, zlotów, gawęd itp. stosując system zastępowy,

c) prowadzi przysposobienie wojskowe w zakresie ustalonym przez właściwe władze państwowe,

d) szkoli kierowników pracy harcerskiej,

e) zabiega o fundusze, gromadzi pomoce, zakłada odpowiednie placówki i urządzenia, np.: biblioteki, wystawy, warsztaty, świetlice, ogniska wychowawcze, domy i szkoły harcerskie, spółdzielnie, składnice harcerskie, kasy oszczędności itp.,

f) prowadzi akcję wydawniczą i propagandową,

g) prowadzi pracę społeczno-wychowawczą w duchu harcerskim wśród społeczeństwa.

(2) Działalność powyższą rozwija Z. H. P. w ramach obowiązujących ustaw i rozporządzeń.

Rozdział II.

Członkowie i uczestnicy Związku.

§ 7. (1) Członkowie Z. H. P. dzielą się na: a) harcmistrzów i harcmistrzynie, b) działaczów i działaczki, c) starszych harcerzy i starsze harcerki, d) członków współdziałających, e) członków popierających.

(2) Młodzież nieszkolna w wieku do lat 18 oraz młodzież szkolna może należeć w charakterze uczestników.

(3) Uczestnicy dzielą się na harcerzy i zuchów.

§ 8. (1) Harcmistrzem (harcmistrzynią) może zostać pełnoletni harcerz (harcerka), posiadający (a) przygotowanie do prowadzenia pracy wychowawczej w Związku i odpowiadający (a) warunkom określonym w regulaminie wewnętrznym.

(2) Obowiązki harcmistrzów i harcmistrzyń są następujące: a) przestrzeganie Prawa Harcerskiego, b) czynny udział w pracy harcerskiej przede wszystkim na stanowiskach wychowawczych, c) krzewienie ideologii harcerskiej i popieranie celów Związku, d) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.

(3) Uprawnienia harmistrzów i harcmistrzyń są następujące: a) bierne i czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku, b) prawo do sprawowania wszelkich funkcyj w Związku.

(4) Mianuje i zwalnia harcmistrzów Naczelnik Harcerzy, harcmistrzyni — Naczelniczka Harcerek (§ 50).

(5) Stopniem wstępnym do harcmistrza (harcmistrzyni) jest podharcmistrz (podharcmistrzyni). Prawa, obowiązki i sposób mianowania i zwalniania podharcmistrzów i podharcmistrzyń określa regulamin wewnętrzny.

§ 9. (1) Działaczem (działaczką) może zostać pełnoletni harcerz (harcerka) lub pełnoletni członek współdziałający, posiadający przygotowanie do prowadzenia pracy w Związku w zasadzie na stanowisku innym niż ściśle wychowawczym i odpowiadający warunkom, określonym w regulaminie wewnętrznym.

(2) Obowiązki działaczy i działaczek są następujące: a) czynny udział w pracy harcerskiej, b) krzewienie ideologii harcerskiej i popieranie celów Związku, c) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.

(3) Uprawnienia działaczy i działaczek są następujące: a) bierne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku, czynne do władz okręgu, b) prawo do pełnienia wszelkich funkcyj w Związku z wyjątkiem Komendanta (Komendantki) Chorągwi, Szefa Głównej Kwatery oraz Naczelnika Harcerzy i Naczelniczki Harcerek.

(4) Mianuje i zwalnia działaczy z pośród członków współdziałających Przewodniczący Z. H. P. (§ 50), z pośród harcerzy — Naczelnik Harcerzy, z pośród harcerek — Naczelniczka Harcerek.

§ 10. (1) Starszym harcerzem (starszą harcerką) zostaje wychowanek drużyny po ukończeniu 18 lat życia lub szkoły średniej. Ponadto starszym harcerzem (starszą harcerką) może zostać każda osoba, mająca ukończonych 18 lat i odpowiadająca warunkom określonym w regulaminie wewnętrznym.

(2) Obowiązki starszych harcerzy i harcerek są następujące: a) przestrzeganie Prawa Harcerskiego, b) udział w życiu i pracach jednostek starszoharcerskich, c) krzewienie ideologii harcerskiej, d) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.

(3) Pełnoletni starsi harcerze i starsze harcerki mają bierne prawo wyborcze do władz okręgu

(4) Przyjmują i zwalniają starszych harcerzy i starsze harcerki kierownicy kręgów starszoharcerskich.

§ 11. (1) Członkiem współdziałającym może zostać każda osoba, mająca ukończonych 18 lat i współdziałająca w pracy Związku. Członkowie współdziałający łączą się w koła przyjaciół harcerstwa.

(2) Obowiązki członków współdziałających są następujące: a) czynne popieranie celów Związku, b) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.

(3) Pełnoletni członkowie współdziałający mają bierne prawo wyborcze do władz okręgu.

(4) Przyjmują i zwalniają członków współdziałających zarządy okręgów (§ 39) lub zarządy kół przyjaciół (§ 26).

§ 12. (1) Członkiem popierającym może zostać każda osoba prawna lub fizyczna, która zobowiąże się do stałego wpłacania zadeklarowanej przez siebie składki i zostanie przyjęta przez Naczelnictwo lub upoważnione do tego organa.

(2) Członkowie popierający nie mają ani biernego, ani czynnego prawa wyborczego.

§ 13. (1) Władze, upoważnione do przyjmowania członków, mogą usuwać z Z. H. P. członków, którzy: a) popełnili czyn niehonorowy lub działają na szkodę Związku, b) nie stosują się do statutu i regulaminów lub zalegają ze składką dłużej niż rok.

(2) W wypadku usunięcia członka na podstawie ust. (1) pkt. a) usuwanemu przysługuje prawo odwołania się do właściwego sądu harcerskiego, zgodnie z Regulaminem Sądów Harcerskich, a w razie usunięcia na podstawie ust. (1) pkt. b) — do hierarchicznie wyższej władzy harcerskiej.

§ 14. (1) Uczestnicy do lat 11-tu noszą nazwę zuchów i są organizowani w gromady zuchowe.

(2) Uczestnicy powyżej lat 11-tu noszą nazwę harcerzy i są organizowani w drużyny harcerskie.

(3) Uczestników wychowuje się w drużynach i gromadach w myśl zasad Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego.

(4) Uczestników przyjmuje do drużyn i gromad drużynowy za zezwoleniem rodziców lub opiekunów, oraz jeżeli chodzi o młodzież szkolną — władz szkolnych. Uczestnicy mają prawo korzystania z urządzeń Z. H. P., nie mają jednak ani czynnego, ani biernego prawa wyborczego. Młodzież szkolna należy do gromad i drużyn zorganizowanych w obrębie szkół i znajdujących się pod dozorem władz szkolnych, które w tym celu wyznaczają opiekunów tych gromad i drużyn.

(5) Zwolnienie lub usunięcie uczestnika z gromady lub drużyny odbywa się zgodnie z przepisami regulaminu wewnętrznego.

§ 15. Członkom i uczestnikom narodowości niepolskiej osobny regulamin może zapewnić szczególne warunki należenia do Z. H. P.

Rozdział III.

Ustrój Związku.

§ 16. Z. H. P. składa się z organizacyj: harcerzy, harcerek, przyjaciół harcerstwa.

§ 17. (1) Organizacja harcerzy obejmuje: harcerzy i zuchów, starszych harcerzy, harcmistrzów oraz działaczów i członków współdziałających, powołanych do pełnienia funkcyj w organizacji harcerzy.

(2) Przepis ust. (1) stosuje się odpowiednio do organizacji harcerek.

§ 18. Organizacja harcerzy (harcerek) dzieli się na chorągwie, a chorągwie —

na hufce. Hufce składają się z gromad zuchowych, drużyn harcerskich i kręgów starszoharcerskich.

§ 19. (1) Drużyna składa się zasadniczo z 4 zastępów po 6—10 członków. Drużyną (gromadą, kręgiem) kieruje drużynowy, względnie drużynowa, mianowani przez komendanta, względnie komendantkę chorągwi. W drużynach szkolnych kandydatura drużynowego (drużynowej) musi być uprzednio uzgodniona z kierownictwem szkoły.

(2) Kręgi starszoharcerskie mogą przedstawiać kandydatów na swych drużynowych.

(3) Regulamin wewnętrzny może uregulować odmiennie nazwę kierowników gromad i kręgów.

§ 20. (1) Gromady, drużyny i kręgi, istniejące na terenie obwodu (§ 35), tworzą hufiec harcerzy i hufiec harcerek. W razie potrzeby hufce mogą być tworzone na terytorium mniejszym niż obwód.

(2) Pracą hufca harcerzy kieruje hufcowy, hufca harcerek — hufcowa.

(3) Hufcowego mianuje Naczelnik harcerzy spośród harcmistrzów lub pełnoletnich podharcmistrzów, ewentualnie spośród działaczów. Przepis ten stosuje się odpowiednio do mianowania hufcowej.

§ 21. Hufce harcerzy, istniejące na terenie okręgu (§ 38), tworzą chorągiew harcerzy, a hufce harcerek — chorągiew harcerek. Pracą chorągwi kieruje komendant (komendantka) chorągwi przy pomocy komendy chorągwi. Komendanta mianuje Naczelnik Harcerzy spośród harcmistrzów, a komendantkę — Naczelniczka z pośród harcmistrzyń, po zasięgnięciu opinii zarządu okręgu. Sposób powołania kandydatów na komendanta (komendantkę) chorągwi określa regulamin wewnętrzny.

§ 22. (1) Na czele organizacji harcerzy stoi Naczelnik Harcerzy, na czele organizacji harcerek — Naczelniczka Harcerek.

(2) Organem pracy Naczelnika jest Główna Kwatera Harcerzy z Szefem Głównej Kwatery na czele, organem pracy Naczelniczki Harcerek — Główna Kwatera Harcerek.

§ 23. Organizacja przyjaciół harcerstwa obejmuje działaczy (działaczki), niepełniących służby w organizacji harcerzy lub organizacji harcerek, członków współdziałających i członków popierających.

§ 24. (1) Organizacja przyjaciół harcerstwa dzieli się na koła przyjaciół harcerstwa.

(2) Koła przyjaciół harcerstwa bądź współdziałają z jednostkami organizacyjnymi harcerzy, bądź samodzielnie realizują cele wymienione w § 4 pkt. c).

§ 25. (1) Koła przyjaciół harcerstwa mogą powstawać w każdej miejscowości bądź też obejmować kilka sąsiednich osiedli. Również w jednej miejscowości, za zgodą zarządu okręgu, może być więcej kół.

(2) Zarządy kół, obejmujących swoją działalnością większą ilość jednostek harcerskich, mogą powoływać do życia grona przyjaciół poszczególnych jednostek organizacyjnych.

(3) Koło musi się składać co najmniej z 20 członków spośród działaczy lub

członków współdziałających. Zarząd okręgu ma prawo obniżyć w wyjątkowych wypadkach minimum liczby członków koła do 10.

§ 26. Władzami koła przyjaciół harcerstwa są: a) walne zebranie koła, b) zarząd koła, c) komisja rewizyjna.

§ 27. (1) Walne zebranie członków koła mogą być zwyczajne i nadzwyczajne.

(2) Zwyczajne walne zebranie koła musi być zwoływane przynajmniej raz na rok, w miesiącu styczniu.

(3) Nadzwyczajne walne zebranie jest zwoływane: a) według uznania zarządu koła, b) na żądanie komisji rewizyjnej, c) na żądanie 1/3 członków koła, niemniej jednak niż 10 członków, a przy liczbie koła powyżej 150 członków, na żądanie 50 członków, d) na żądanie wyższych władz Związku.

(4) Data, godzina, miejsce i porządek dzienny walnego zebrania koła muszą być podane do wiadomości co najmniej na 8 dni przed terminem w sposób wyznaczony przez jedno z poprzednich walnych zebrań.

(5) Walne zebrania są prawomocne bez względu na liczbę przybyłych członków koła. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

§ 28. Walne zebranie koła: a) rozpatruje i zatwierdza sprawozdanie zarządu koła oraz wnioski komisji rewizyjnej, udziela absolutorium zarządowi, b) dokonywa wyboru zarządu i komisji rewizyjnej, c) uchwala wnioski do programu prac i budżet na rok następny, d) załatwia wnioski, przedstawione przez zarząd lub poszczególnych członków, e) może własną uchwałą rozwiązać koło.

§ 29. (1) Zarząd koła wybierany jest przez walne zebranie na przeciąg jednego roku i składa się z 4—9 członków i 1—4 zastępców.

(2) Ponadto w skład zarządu wchodzą z urzędu według zasad ustalonych w regulaminie wewnętrznym opiekunowie i kierownicy jednostek organizacyjnych, z którymi współdziała dane koło.

(3) Zarząd wybiera spośród siebie przewodniczącego, wiceprzewodniczącego, sekretarza i skarbnika. Przewodniczący zwołuje posiedzenie zarządu przynajmniej 6 razy do roku. Przewodniczący obowiązany jest zwołać posiedzenie zarządu na żądanie jednego z członków zarządu oraz na żądanie władz wyższych.

§ 30. (1) Do kompetencji zarządu koła należy kierowanie sprawami koła, a w szczególności: a) reprezentowanie koła, b) propaganda harcerstwa i jednanie członków, w związku z tym przyjmowanie i wykreślanie członków koła, c) realizowanie celów koła (§ 24), d) gromadzenie funduszów na rzecz jednostek organizacyjnych Związku, zwłaszcza drużyn i gromad miejscowych w drodze ściągania wpisowego i składek i drogą imprez dochodowych, e) gospodarowanie w ramach uchwalonego budżetu, f) składanie zarządowi okręgu sprawozdań z działalności koła, g) opracowywanie swych preliminarzy budżetowych, h) zwoływanie zebrań koła i przygotowanie materiałów dla ich obrad i wykonywanie uchwał i instrukcyj walnego zebrania oraz zarządzeń władz wyższych.

(2) Zarząd koła może być zawieszony w czynnościach przez władze wyższe, wszelkie czynności przejmuje wówczas osoba wyznaczona przez zarząd okręgu.

§ 31. Komisja rewizyjna koła składa się z 3 członków i 1—2 zastępców, wybie-

ranych przez walne zebranie na jeden rok; sprawuje ona kontrolę nad gospodarką finansową koła.

§ **32.** Prace kół przyjaciół harcerstwa na terenie obwodu koordynuje obwodowy kierownik kół przyjaciół, wybierany co roku przez przewodniczących wszystkich kół w obwodzie i zatwierdzony przez zarząd okręgu.

§ **33.** Pracą kół przyjaciół na terenie okręgu kieruje z ramienia zarządu okręgu okręgowy kierownik kół przyjaciół, powołany przez zarząd okręgu ze swego grona.

Rozdział IV.

Podział terytorialny.

§ **34.** Terytorialnie Z. H. P. dzieli się na okręgi, a okręgi na obwody, które obejmują wszystkie jednostki organizacyjne na danym terenie.

§ **35.** Obwody zasadniczo pokrywają się z powiatami administracyjnymi. Tworzy i znosi obwody Naczelnictwo na wniosek zarządu okręgu.

§ **36.** (1) Na czele obwodu stoi zarząd obwodu, w skład którego wchodzą: obwodowy kierownik kół przyjaciół, hufcowy i hufcowa, oraz osoby przez nich zaproszone. Jeżeli na terenie obwodu istnieje kilka hufców, to do zarządu obwodu wchodzi hufcowy (hufcowa) wyznaczony przez komendanta (komendantkę) chorągwi w porozumieniu z zarządem okręgu. Zarządowi obwodu służy prawo kooptacji. Ponadto w skład zarządu wchodzi delegat inspektora szkolnego.

(2) Zarząd wybiera z pośród siebie przewodniczącego, sekretarza i skarbnika.

§ **37.** Do kompetencji zarządu obwodu należy: a) reprezentowanie harcerstwa wobec władz i społeczeństwa, b) koordynowanie wystąpień harcerstwa na zewnątrz, c) zbieranie funduszów na potrzeby pracy harcerskiej.

§ **38.** Granice okręgu winny być w miarę możności zgodne z granicami województw. Okręgi tworzy i znosi Naczelnictwo Z. H. P.

§ **39.** Władze okręgu stanowią: a) zjazd okręgu, b) zarząd okręgu (Z. O.), c) komisja rewizyjna, d) sąd harcerski.

§ **40.** (1) W zjeździe okręgu biorą udział: a) hufcowi i hufcowe, b) harcmistrze i harcmistrzynie, działacze i działaczki, pełnoletni podharcmistrze i pełnoletnie podharcmistrzynie, o ile wywiązali się z obowiązków organizacyjnych, c) kierownicy lub zastępcy kierowników zarejestrowanych w Głównej Kwaterze kręgów starszoharcerskich, d) przewodniczący lub zastępcy przewodniczących kół przyjaciół harcerstwa zarejestrowanych w zarządzie okręgu, e) członkowie zarządu okręgu, komisji rewizyjnej, sądu harcerskiego, komendant i komendantka chorągwi, przewodniczący zarządów obwodów oraz obwodowi kierownicy kół przyjaciół harcerstwa.

(2) Jeżeli ilość uprawnionych do udziału w zjeździe okręgu z grup: a), b), c), d) przekroczy 300 osób, będą oni brać udział w zjeździe przez swych delegatów. Ilość delegatów z grup: a), b), c) nie może przekroczyć 60 osób z każdej, a z grupy d) — osób 100. Sposób wybierania tych delegatów określa regulamin wewnętrzny.

(3) Zasady kwalifikacji harcmistrzów i harcmistrzyń, podharcmistrzów i pod-

harcmistrzyń, działaczów i działaczek (ust. (1) lit. b) oraz rejestracji kręgów i kół (ust. (1) lit. c) i d) określa regulamin Walnego Zjazdu Z. H. P.

§ 41. (1) Zjazd okręgu: a) decyduje ostatecznie w sprawach okręgu, niezastrzeżonych władzom naczelnym, b) wybiera zarząd okręgu, komisję rewizyjną i sąd harcerski, c) przyjmuje sprawozdanie zarządu okręgu, komendantów chorągwi i komisji rewizyjnej, d) udziela absolutorium zarządowi okręgu, e) zatwierdza budżet, f) uchwala wnioski w sprawie likwidacji okręgu.

(2) Zjazd okręgu jest prawomocny bez względu na ilość obecnych. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

§ 42. Zwyczajny zjazd okręgu odbywa się co roku w pierwszym kwartale. Zwołuje go zarząd okręgu, zawiadamiając komendy chorągwi, zarządy kół przyjaciół i obwodów, oraz komisję rewizyjną i sąd harcerski, przynajmniej na miesiąc przed terminem z podaniem porządku obrad.

§ 43. Nadzwyczajny zjazd zwołuje zarząd okręgu z własnej inicjatywy, na żądanie komisji rewizyjnej lub na polecenie Naczelnictwa Z. H. P. Nadzwyczajny zjazd winien być ogłoszony w ciągu najdalej miesiąca od wpłynięcia żądania lub polecenia z zachowaniem warunków § 42.

§ 44. (1) Zarząd okręgu składa się z 9—18 osób wybranych na trzy lata przez zjazd okręgu spośród pełnoletnich członków Związku. Co roku ustępuje trzecia część członków według starszeństwa wyboru; w pierwszych dwóch latach przez losowanie. Ponadto w skład zarządu wchodzą: komendant i komendantka chorągwi oraz po jednym przedstawicielu terytorialnie właściwych kuratorów okręgów szkolnych.

(2) W razie ustąpienia któregoś z członków zarządu podczas kadencji, zarząd uzupełnia się przez kooptację. Przybrany członek pełni funkcję do upływu kadencji tej osoby, na której miejsce został kooptowany.

(3) Zarządowi służy prawo kooptacji ponad liczbę członków zarządu. Ilość członków kooptowanych nie może przekroczyć $1/3$ ilości członków z wyboru. Mandaty tych członków ważne są do najbliższego zwyczajnego zjazdu okręgu.

§ 45. Zarząd okręgu wyłania ze swego grona prezydium w składzie: przewodniczącego, jednego lub dwóch wiceprzewodniczących, sekretarza, skarbnika oraz okręgowego kierownika kół przyjaciół harcerstwa. Nadto w skład prezydium wchodzą: komendant i komendantka chorągwi. Przewodniczący zwołuje zebranie prezydium przynajmniej raz na miesiąc, a plenarne zebranie przynajmniej trzy razy do roku, ponadto na żądanie $1/3$ członków lub na polecenie Naczelnicwa.

§ 46. (1) Do zarządu okręgu należy: a) pomoc moralna i materialna dla jednostek organizacyjnych i propaganda harcerstwa, b) reprezentacja oraz koordynowanie wystąpień harcerskich na terenie okręgu, c) kontrola działalności zarządu obwodów, d) organizowanie kół przyjaciół i nadawanie kierunku ich działalności oraz rozwiązywanie tych kół, e) wybór kapelana okręgu, f) kontrola gospodarki finansowej wszystkich jednostek harcerskich na terenie okręgu z wyjątkiem jednostek centralnych.

(2) Zarząd okręgu może kontrolę gospodarki finansowej (ust. (1) lit. f) poszczególnych jednostek powierzać zarządom obwpdów lub kół przyjaciół.

(3) Korespondencję zarządu okręgu podpisuje przewodniczący lub wiceprzewodniczący oraz sekretarz, czeki — skarbnik lub inny upoważniony członek zarządu.

§ 47. Zarządowi przysługuje w stosunku do komendanta i komendantki chorągwi prawo czynienia uwag. Kwestie sporne między zarządem okręgu i komendantem (komendantką) chorągwi rozstrzyga Naczelnictwo lub z jego upoważnienia Naczelnik (Naczelniczka) z tym, że przez czas sporu obowiązuje decyzja zarządu okręgu

§ 48. Komisja rewizyjna okręgu składa się z 5 członków i 2 zastępców wybieranych przez zjazd okręgu na jeden rok; sprawuje kontrolę gospodarki finansowej zarządu okręgu.

§ 49. Sąd harcerski okręgu składa się z 5 członków i 2 zastępców, wybieranych przez zjazd okręgu na jeden rok. Ustrój i tryb postępowania określa Regulamin Sądów Harcerskich.

Rozdział V.

Władze naczelne.

§ 50. Władzami naczelnymi Z. H. P. są: a) Walny Zjazd, b) Naczelna Rada Harcerska (N. R. H.), c) Przewodniczący Z. H. P., d) Naczelnictwo, e) Naczelnik Harcerzy i Naczelniczka Harcerek, f) Komisja Rewizyjna Związku, g) Naczelny Sąd Harcerski.

§ 51. (1) W Walnym Zjeździe biorą udział:

a) harcmistrze i harcmistrzynie, o ile wywiązali się z obowiązków organizacyjnych,

b) hufcowi i hufcowe,

c) kierownicy kręgów starszoharcerskich, zarejestrowanych w Głównej Kwaterze, liczących przynajmniej 15 osób, o ile są harcmistrzami (harcmistrzyniami), działaczami (działaczkami) lub pełnoletnimi podharcmistrzami (podharcmistrzyniami),

d) przewodniczący kół przyjaciół w zarządzie okręgu zarejestrowanych, liczących przynajmniej 20 osób, o ile są harcmistrzami (harcmistrzyniami) lub działaczami (działaczkami),

e) członkowie Naczelnej Rady Harcerskiej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku, Naczelnego Związku Harcerskiego, członkowie czynni Głównych Kwater (§ 22), przewodniczący zarządów okręgów lub ich zastępcy oraz okręgowi kierownicy kół przyjaciół harcerstwa, o ile są działaczami (działaczkami) lub harcmistrzami (harcmistrzyniami).

(2) Zasady rejestracji kręgów starszoharcerskich w Głównych Kwaterach (ust. (1) lit. c) i kół przyjaciół w zarządach okręgów (ust. (1) lit. d) oraz kwalifikacji harcmistrzów (ust. (1) lit. a) zawarte są w regulaminie Walnego Zjazdu.

(3) Ilość uprawnionych do udziału w Zjeździe w grupach a) do d) nie może wynosić więcej niż 100 osób z każdej. W razie przekroczenia tej liczby w którejkolwiek grupie udział w Zjeździe brać będą delegaci tej grupy w liczbie nie mniejszej, niż 75, a nie większej niż 100. Sposób wybierania tych delegatów określa regulamin Walnego Zjazdu.

(4) Ilość osób wymienionych w ust. (1) pkt. e) uprawnionych do uczestnictwa w Walnym Zjeździe nie może przekroczyć 125; w razie przekroczenia tej liczby ulega odpowiedniemu ograniczeniu w Zjeździe liczba członków czynnych Głównych Kwater, według zasad zawartych w regulaminie Walnego Zjazdu.

§ 52. Walny Zjazd: a) decyduje ostatecznie w sprawach ideowych Związku, b) wybiera: 1) członków Naczelnej Rady Harcerskiej, pochodzących z wyboru, 2) Komisję Rewizyjną Związku, 3) Naczelny Sąd Harcerski, c) przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Naczelnika, Naczelniczki i Komisji Rewizyjnej Związku, d) udziela Naczelnictwu absolutorium, e) decyduje o zmianie statutu i likwidacji Z. H. P.

§ 53. Zwyczajny Walny Zjazd odbywa się co trzy lata w pierwszej połowie roku kalendarzowego. Zwołuje go Naczelnictwo, zawiadamiając zarządy okręgów i ogłaszając w organie Związku przynajmniej na dwa miesiące przed terminem z podaniem porządku obrad.

§ 54. Nadzwyczajny Walny Zjazd zwołuje Naczelnictwo z własnej inicjatywy, na żądanie Komisji Rewizyjnej Związku, Naczelnej Rady Harcerskiej lub 100 harcmistrzów. Żądanie zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu winno być przedłożone na piśmie z podaniem proponowanego porządku dziennego. Naczelnictwo ma prawo porządek ten uzupełnić. Nadzwyczajny Walny Zjazd winien być ogłoszony w ciągu najdalej miesiąca od daty wpłynięcia żądania w tej sprawie z zachowaniem warunków z § 53.

§ 55. Walny Zjazd jest prawomocny bez względu na liczbę obecnych, jednak sprawy przewidziane w § 73 winny być uchwalane kwalifikowaną większością głosów, przy obecności przynajmniej połowy uprawnionych członków Zjazdu.

§ 56. (1) Naczelna Rada Harcerska składa się: a) z 24 członków wybieranych na 6 lat przez Walny Zjazd spośród harcmistrzów, harcmistrzyń, działaczów i działaczek, b) z delegatów zarządów okręgów (działaczów i działaczek, harcmistrzów i harcmistrzyń), wybieranych przez zarządy okręgowe po jednym z każdego Z. O. na przeciąg jednego roku, c) z Naczelnego Kapelana, komendantów i komendantek chorągwi, d) z dwu przedstawicieli Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, pełniących funkcję inspektora i inspektorki do spraw harcerstwa.

(2) Naczelna Rada Harcerska konstytuuje się po każdym Zwyczajnym Walnym Zjeździe pod przewodnictwem przewodniczącego Zjazdu.

(3) Przewodniczący Z. H. P. jest równocześnie przewodniczącym Naczelnej Rady Harcerskiej. Połowa członków Naczelnej Rady z wyboru ustępuje co trzy lata, w terminie Zwyczajnego Walnego Zjazdu, pierwszy raz przez losowanie, a w następnych latach według starszeństwa wyboru. W razie ustąpienia któregoś z członków w czasie trwania kadencji, Naczelna Rada Harcerska uzupełnia się przez kooptację. Przybrany członek pełni funkcję do upływu kadencji tej osoby, na której miejsce został kooptowany.

§ 57. (1) Naczelna Rada Harcerska:

a) rozstrzyga sprawy ideowe Związku,

b) uchwala regulaminy: Walnego Zjazdu, Naczelnej Rady Harcerskiej, Komisji Rewizyjnej Związku, sądów harcerskich oraz wytyczne regulaminu wewnętrznego,

c) zatwierdza budżet Naczelnictwa,

d) przyjmuje roczne sprawozdanie Naczelnictwa,

e) wyłania spośród siebie Naczelnictwo w składzie: Przewodniczącego Z. H. P., dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelnika Harcerzy, Naczelniczki Harcerek, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Kierownika Działu Zarządów Okręgów i dwóch członków,

f) wybiera Naczelnego Kapelana,

g) decyduje o sprzedaży nieruchomości,

h) rozstrzyga odwołanie zarządów okręgów od decyzji Naczelnictwa,

i) ustala wysokość opłat organizacyjnych.

(2) N. R. H. może powołać Przewodniczącego Z. H. P. z poza swego grona.

(3) Naczelnikiem Harcerzy może być tylko harcmistrz, Naczelniczką Harcerek — tylko harcmistrzyni. Wybierani są oni spośród osób, których kandydatury zostały uzgodnione z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych (Dyrektorem Państwowego Urzędu Wychowana Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego).

§ 58. Zwyczajne zebrania Naczelnej Rady odbywają się przynajmniej raz do roku; zwołuje je Przewodniczący Z. H. P. lub Wiceprzewodniczący. Zebranie jest prawomocne przy udziale przynajmniej 25 członków N. R. H. Prezydium stanowi Naczelnictwo. Nadzwyczajne zebranie N. R. H. zwołuje Naczelnictwo z własnej inicjatywy lub na żądanie 1/3 członków Rady.

Naczelnictwo.

§ 59. Naczelnictwo składa się z 11 osób wybranych przez Naczelną Radę zgodnie z § 57 ust. (1) pkt. e) i f) niniejszego statutu oraz dwóch przedstawicieli Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (§ 56 ust. (1) lit. d).

§ 60. Naczelnictwo: a) kieruje pracą Związku, b) czuwa nad przestrzeganiem statutu, uchwał walnych zjazdów i regulaminów, przy czym ma prawo zawieszania i uchylania decyzyj podległych władz organizacyjnych, niezgodnych ze statutem, uchwałami walnych zjazdów i regulaminami, c) wydaje w sprawach dotyczących całości Z. H. P. regulaminy, przepisy i zarządzenia z zastrzeżeniem praw N. R. H. według § 57, d) przygotowuje na N. R. H. budżet, e) sporządza roczne sprawozdania z działalności Związku dla N. R. H. oraz sprawozdania za okresy trzyletnie dla Walnego Zjazdu, f) dozoruje gospodarkę finansową Związku, g) decyduje o kupnie i obciążeniu nieruchomości, przyjmuje legaty i darowizny, administruje majątkami Z. H. P., zaciąga zobowiązania, h) tworzy i znosi okręgi i obwody (§ 35) Z. H. P. i czuwa nad ich działalnością, i) na wniosek Naczelnika Harcerzy mianuje Szefa Głównej Kwatery, j) używa pieczęci głównej Związku (§ 72).

§ 61. (1) Zebrania Naczelnictwa odbywają się przynajmniej raz na miesiąc. Zwołuje je Przewodniczący Z. H. P. lub Wiceprzewodniczący.

(2) Zebranie jest prawomocne przy udziale 5 członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący. Naczelnik Harcerzy w razie niemoż-

ności przybycia na zebranie może delegować w swoim zastępstwie Szefa Głównej Kwatery.

§ **62.** Przewodniczący Z. H. P.: a) kieruje pracami Z. H. P., w szczególności N. R. H. i Naczelnictwa, b) jest przełożonym Naczelnika Harcerzy i Naczelniczki Harcerek, c) reprezentuje Z. H. P. na zewnątrz, d) decyduje w sprawach niezastrzeżonych dla innych władz.

§ **63.** (1) Naczelnik Harcerzy kieruje pracą organizacji harcerzy, Naczelniczka Harcerek — pracą organizacji harcerek.

(2) Naczelnik i Naczelniczka są odpowiedzialni pzed Naczelnictwem i Przewodniczącym Z. H. P.,

§ **64.** (1) Umowy, zobowiązania, weksle i inne akta prawne imieniem Z. H. P. prócz czeków podpisuje dwóch członków Naczelnictwa, upoważnionych do tego jego uchwałą. Czeki podpisuje Skarbnik Naczelnictwa, względnie inny upoważniony członek Naczelnictwa.

(2) Korespondencję zewnętrzną Naczelnictwa podpisuje Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący i Sekretarz Generalny lub Dyrektor Biura. Korespondencję zewnętrzną w sprawach duszpasterstwa podpisuje prócz tego Naczelny Kapelan ZHP.

(3) Korespondencję zewnętrzną Głównej Kwatery Harcerzy podpisuje Naczelnik Harcerzy lub z jego upoważnienia Szef Głównej Kwatery, a Głównej Kwatery Harcerek — podpisuje Naczelniczka. Sposób podpisywania korespondencji wewnętrznej określa regulamin wewnętrzny.

§ **65.** (1) Regulaminy obowiązujące całość Z. H. P. wchodzą w życie na podstawie ogłoszenia w organie Związku z podpisem Przewodniczącego lub Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Generalnego.

(2) Regulaminy i zarządzenia w sprawach organizacji harcerzy podpisuje Naczelnik Harcerzy, w sprawach organizacji harcerek — Naczelniczka, inne zarządzenia — osoby uprawnione do odpowiedniej decyzji.

§ **66.** (1) Komisja Rewizyjna Związku składa się z 5 osób i 2-ch zastępców, wybieranych przez Walny Zjazd na 3 lata, w miarę możności spośród harcmistrzów, harcmistrzyń, działaczy i działaczek.

(2) Komisja Rewizyjna sprawuje kontrolę nad gospodarką finansową Związku, która winna być przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami i przyjętymi zwyczajami, sprawdza przynajmniej raz do roku książki kasowe Naczelnictwa i Głównych Kwater i składa na Walnym Zjeździe sprawozdanie wraz z wnioskiem co do absolutorium dla Naczelnictwa oraz co roku na N. R. H.

§ **67.** (1) Naczelny Sąd Harcerski jest najwyższą władzą sądową Z. H. P. i składa się z 7 członków i 2 zastępców, wybieranych na 3 lata przez Walny Zjazd spośród harcmistrzów, harcmistrzyń, działaczów i działaczek. Ustrój Naczelnego Sądu Harcerskiego, jego kompetencje i tryb postępowania określa Regulamin Sądów Harcerskich.

(2) Wszystkie Sądy Harcerskie są niezależne w wyrokowaniu.

Rozdział VI.

Fundusze i gospodarka.

§ 68. Rokiem administracyjnym Z. H. P. jest rok kalendarzowy.

§ 69. Fundusze Z. H. P. powstają: a) z opłat organizacyjnych, b) z przedsiębiorstw i wydawnictw, c) z dochodów z majątku Związku, d) z zasiłków społecznych i rządowych, e) z ofiar, darowizn, zapisów itp.

§ 70. Sposób prowadzenia gospodarki finansowej Z. H. P. określa regulamin wewnętrzny na podstawie przepisów niniejszego statutu.

Rozdział VII.

Nazwy, strój, oznaki, sztandary, pieczęcie.

§ 71. Członkom Z. H. P. przysługuje prawo noszenia stroju oraz oznak i odznaczeń, określonych regulaminem wewnętrznym.

§ 72. Związek ma prawo posiadania sztandarów. Naczelnictwu i upoważnionym przezeń organom przysługuje prawo używania pieczęci z krzyżem harcerskim. Napis na pieczęci głównej Związku brzmi: Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego. Napisy na pieczęciach organów upoważnionych przez Naczelnictwo określa regulamin wewnętrzny.

Rozdział VIII.

Zmiana statutu i rozwiązanie Z. H. P.

§ 73. (1) Uchwały w sprawie zmiany statutu zapadają większością $^2/_3$ obecnych na Walnym Zjeździe, a uchwały w sprawie rozwiązania Związku większością $^3/_4$ obecnych.

(2) Uchwały te są ważne przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do udziału w Walnym Zjeździe.

Rozdział IX.

Obowiązki Z. H. P. wobec władz państwowych.

§ 74. (1) Do wykonywania stałej kontroli gospodarczej i programowej działalności Z. H. P. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Spraw Wojskowych wyznacza specjalnego delegata.

(2) Delegat bierze udział w Walnych Zjazdach, w posiedzeniach N. R. H., jako też w posiedzeniach władz wykonawczych, oraz ma prawo uczestniczenia we wszelkich przejawach Z. H. P.

(3) Delegat dysponuje prawem veta. W razie jego założenia sprawę rozstrzyga ostatecznie władza nadzorcza.

(4) Szczegółowe uprawnienia delegata są zawarte w specjalnej instrukcji, wydanej przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministrem Spraw Wojskowych.

§ **75.** (1) W zakresie wychowawczym Z. H. P. obowiązany jest do przestrzegania zarządzeń Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a w zakresie wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego — do przestrzegania zarządzeń Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego jest obowiązane komunikować Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego projekty przepisów, mających obowiązywać w Związku oraz programy wychowawcze przed ich ogłoszeniem, celem uzgodnienia ich z zamierzeniami tego Ministerstwa. Jeżeli Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nie zgłosi zastrzeżeń w ciągu miesiąca, projekty wchodzą w życie.

(3) Naczelnictwo składa ministerstwom (§ 74) roczne sprawozdanie z działalności Z. H. P.

(4) Jednostki organizacyjne, grupujące młodzież szkolną, podlegają nadzorowi władzy szkolnej przy zastosowaniu osobnych instrukcyj, wydanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinii Związku Harcerstwa Polskiego.

Rozdział X

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ **76.** (1) Istniejące w chwili wejścia w życie statutu niniejszego władze Stowarzyszenia zatrzymują swoje funkcje i uprawnienia aż do czasu wyboru nowych władz w myśl niniejszego statutu.

(2) W ciągu roku od daty ogłoszenia niniejszego statutu odbędzie się Zjazd Walny Z. H. P., na którym zostaną wybrane nowe władze Związku.

Organizacja szkół.

Kursy zawodowe.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego udzielił zezwolenia:

rozporządzeniem z dnia 8 marca 1937 r. Nr III. 4028/37 Kongregacji Kupieckiej we Lwowie (ul. Piłsudskiego 11) na otwarcie i prowadzenie we Lwowie prywatnego jednorazowego kursu pod nazwą: Kurs Dokształcający dla Kupców i Pomocników Handlowych we Lwowie;

rozporządzeniem z dnia 12 marca 1937 r. Nr III. 4564/37 Zarządowi Koła Towarzystwa Szkoły Ludowej w Strzyżowie na otwarcie i prowa-

deznie w Strzyżowie prywatnego jednorazowego kursu pod nazwą: „Kurs Przysposobienia Handlowego" w Strzyżowie;

rozporządzeniem z dnia 25 marca 1937 r. Nr III. 5297/37 Zarządowi Koła Towarzystwa Szkoły Ludowej w Tarnopolu na otwarcie i prowadzenie w Tarnopolu prywatnego jednorazowego kursu pod nazwą: Kurs Dokształcający dla Kupców i Pracowników Handlowych T. S. L. w Tarnopolu;

rozporządzeniem z dnia 25 marca 1937 r. Nr III. 5298/37 Zarządowi Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet w Złoczowie na otwarcie i prowadzenie w Złoczowie prywatnego jednorazowego kursu pod nazwą: Kurs Dokształcający dla Kupców i Pomocników Handlowych Z. P. O. K. w Złoczowie;

rozporządzeniem z dnia 8 kwietnia 1937 r. Nr III. 3927/37 p. Michałowi Waśkowowi w Szybalinie (pow. Brzeżany) na otwarcie i prowadzenie w Szybalinie jednorazowego prywatnego 5-miesięcznego kursu gospodarczo-rolniczego pod nazwą: Prywatny 5-miesięczny Kurs Gospodarczo-Rolniczy M. Waśkowa w Szybalinie.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego zarządzeniem z dnia 16 marca 1937 r. Nr I. 2992/37 udzielił prywatnej szkole powszechnej w Miejscu Piastowym, utrzymywanej przez Zarząd Towarzystwa „Powściągliwość i Praca" w Miejscu Piastowym prawa publicznych szkół powszechnych z ograniczeniem do młodzieży własnego zakładu, aż do odwołania.

Ruch służbowy.

Kuratorium O. S. Lw.

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 27 lutego 1937 r. Nr BP. 394/37 zamianował p. inż. Sarada Wiesława, kontraktowego wizytatora szkół w Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, wizytatorem szkół w Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe, powszechne.

Mianowani.

Auruga Rudolf, kierownikiem 7-klasowej szkoły im. H. Sienkiewicza w Rzeszowie;

Bielówna Stanisława, nauczycielką Państw. Szkoły Zawodowej Żeńskiej we Lwowie; Inż. Bortnowski Paweł, nauczycielem Państwowej Szkoły Technicznej we Lwowie; Brennestuhl Rudolf, kierownikiem szkoły w Stojanowie (Kamionka Strumiłłowa); Bukszowana Eugenia, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Jamielnicy (Stryj);

Chamuła Wawrzyniec, nauczycielem Państwowej Szkoły Przemysłu Drzewnego w Kołomyi;

Górski Bronisław, kierownikiem szkoły w Kosinie (Łańcut);

Hoffman Kazimierz, nauczycielem gimnazjum im. Króla Władysława Jagiełły w Drohobyczu;

Jacyk Jan, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Koniuszkach Królewskich (Rudki); Ks. dr Jaglarz Jerzy, nauczycielem gimnazjum III im. Mikołaja Kopernika w Tarnopolu; Jaworski Roman, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Rakowej (Sambor);

Kmicikiewicz Stanisława, nauczycielką Państwowej Szkoły Zawodowej Żeńskiej we Lwowie; Kostrzębski Jan, kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej im. Kr. Władyslawa Jagiełły w Gródku Jagiellońskim; Kusy Antoni, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Harcie Górnej (Brzozów); Mgr Kuziak Franciszek, nauczycielem Państwowej Szkoły Technicznej we Lwowie; Kwieciński Jan, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Kopkach (Nisko);

Lang Michał, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Remizowcach (Złoczów); Lubiniecka Bronisława, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Wistowej (Kałusz);

Łopuszańska Irena Helena, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Bełejowie (Dolina);

Malicka Kazimiera, p. o. kierowniczki warsztatu krawieckiego przy Państwowej Szkole Zawodowej Żeńskiej we Lwowie; Marszałowicz Józef, kierownikiem 5-klasowej szkoły w Zaleszanach (Tarnobrzeg);

Nowakowski Tadeusz, nauczycielem Państwowej Szkoły Budownictwa w Jarosławiu;

Pelczarski Bolesław, kierownikiem 7-klasowej szkoły im. Jana Kantego w Przemyślu; Pirgo Piotr, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Szufnarowej (Krosno);

Zaborowski Jan, nauczycielem Państwowego Koedukacyjnego Gimnazjum Kupieckiego w Stanisławowie.

Przeniesieni.

Danyłyszyn Dymitr, nauczyciel szkoły w Lubatowej (Krosno), do 7-klasowej szkoły w Buczaczu;

Nickowska Wiktoria, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr 3 im. Król. Jadwigi II w Grudziądzu, do 3-klasowej szkoły w Zapytowie (Lwów);

Pilichowski Czesław, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Bolechowie (Dolina) — unieważniono przeniesienie do 7-klasowej szkoły w Kutach Starych (Kosów) (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 32);

Szulcowa Irena, nauczycielka szkoły w Zapytowie (Lwów), do szkoły powszechnej w Grudziądzu (pow. Grudziądz).

Przydzieleni.

Brandler Maksymilian, nauczyciel gimnazjum II im. Prof. K. Morawskiego w Przemyślu, do seminarium nauczycielskiego żeńskiego w Przemyślu;

Grabowieński Marian, nauczyciel gimnazjum II im. M. Kopernika w Samborze, — uchylono przydzielenie do 7-klasowej szkoły powszechnej w Samborze.

Spesjonowani.

Arsenicz Szymon, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. M. Kopernika w Kołomyi;

S. Babiukówna Maria, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Porchowej (Buczacz); Biliński Jan, kierownik 4-klasowej szkoły w Długiem (Sanok); Blechinger Joanna, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Dobrosinie (Żółkiew); Brzeziński Kazimierz, kierownik Państwowej Szkoły Ogrodniczej w Wólce Kapitańskiej (Lwów); Dr Budzianowski Władysław, profesor gimnazjum VII im. Tadeusza Kościuszki we Lwowie;

Carnelli Józef, kierownik Państwowej Szkoły Szewskiej w Kołomyi; Chomińcowa Maria, nauczycielka szkoły w Tyszownicy (Stryj);

Danysz Nicefor, profesor gimnazjum z ruskim jęz. naucz. w Stanisławowie; Dogilewski Izaak, nauczyciel religii mojż. 7-klasowej szkoły w Bolechowie;

Fleckerówna Augustyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Drohobyczu;

Glińska Karolina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Zaleszczykach;

Hławatowa Michalina, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza w Kołomyi; Horowitz Dawid, profesor gimnazjum w Brzeżanach;

Jampoller Adolf, profesor gimnazjum im. Kr. Władysława Jagiełły w Drohobyczu; Jaremowa Stefania, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Siemianówce (Lwów);

Ks. Kmiotek Józef, nauczyciel religii rzym.-kat. 7-klasowej szkoły w Niżankowicach (Przemyśl); Kowalski Paweł, profesor gimnazjum w Brzeżanach; Ks. Kummer Józef, nauczyciel religii rzym.-kat. seminarium nauczycielskiego żeńskiego w Stanisławowie; Kusiakowa Maria, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Birczy (Dobromil); Kuźma Piotr, kierownik 4-klasowej szkoły w Janczynie (Przemyślany);

Langdo Maria, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Bojanowie-mieście (Nisko); Lewicki Jan, nauczyciel seminarium ochroniarskiego we Lwowie;

Markowska Maria, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Biłce Królewskiej (Lwów); Michalewski Jan, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Kołomyi;

Ottowa Janina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Łanach (Bóbrka);

Paulukowa Mieczysława, nauczycielka 6-klasowej szkoly w Zimnej Wodzie (Lwów); Peretiatko Jan, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Kuliczkowie (Sokal); Pieluszczakowa Adela, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Posadzie Górnej (Sanok); Poczekalewicz Aleksander, kierownik 4-klasowej szkoły w Wicyniu (Złoczów); Pokorna Stanisława, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Wańkowicach (Rudki); Pulman Aniela, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Drohobyczu;

Różański Bolesław, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Milnie II (Zborów);

Słomko Jan, profesor gimnazjum im. Hetmana Tarnowskiego w Tarnobrzegu; Smoliński Mikołaj, kierownik 3-klas. szkoly w Twierdzy (Mościska); Ks. Staneckyj Jan, nauczyciel religii grec.-kat. 7-klaso-

wej szkoły w Kołomyi; Steckowa Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Remenowie (Lwów); Stefanus Maria, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Dźwinogrodzie (Borszczów); Szeremetowa Julia, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Siwce Kałuskiej (Kałusz); Szykalak Michał, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Kutach (Kosów); Świdnicki Jarosław, kierownik 2-klasowej szkoły w Trościańcu Małym (Złoczów);

Tatomirowa Eugenia, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Chałupkach (Przeworsk);

Wolska Helena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Bohatkowcach (Podhajce);

Ks. Zamazal Adolf, nauczyciel religii rzym.-kat. szkoły w Żurawnie; Żurawska Franciszka, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr 50 we Lwowie.

Zwolnieni.

Baniowa Maria, pozostająca w stanie pozasłużbowym nauczycielka szkoły w Bitkowie - Kopalni (Nadwórna);

Chlebowska Adela, nauczycielka szkoły w Czołhanach (Dolina);

Hickiewiczowa Genowefa, pozostająca w stanie pozasłużbowym nauczycielka szkoły w Jezupolu.

Wystąpili.

Kuntze Zofia, nauczycielka IX gimnazjum im. J. Kochanowskiego we Lwowie.

Zmarli.

Borucka Antonina Władysława, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Tyśmienicy, powiatu tłumackiego, zmarła dnia 22 grudnia 1936 r. w 50 roku życia, a 30 roku służby nauczycielskiej.

Czajkowski Włodzimierz, nauczyciel Państwowego Gimnazjum w Sanoku, zmarł dnia 2 marca 1937 r.

Kalicińska Julia, nauczycielka szkoły w Bonowie (pow. Jaworów), zmarła dnia 7 stycznia 1937 r.

Kolanówna Zofia, nauczycielka szkoły powszechnej w Mostkach (obwodu Nisko), zmarła dnia 20 stycznia 1937 r. po 2-letniej służbie w zawodzie nauczycielskim.

Krupa Włodzimierz, kierownik 2-klasowej szkoły w Tarnowcach (Przemyśl), zmarł dnia 16 grudnia 1936 r.

Tarnawska Stefania, nauczycielka 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Kamionce - Dąbrówce (pow. Rawa Ruska), zmarła dnia 29 stycznia 1937 r. w 8-mym roku służby.

Zbròniec Stanisława, nauczycielka 1-klasowej szkoły powszechnej w Gruszce Wielkiej (pow. kamionecki), zmarła dnia 6 kwietnia 1937 r. w 26 roku życia, w 2-gim roku służby nauczycielskiej.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. porz.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Mościska**	Kalników	4-kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	4500 m²	Konkurs 2-gi
2	„	Twierdza	3 „	„	—	polski	—	410 s.²	
3	**Tarnobrzeg**	Trześń	3 kl.	„	—	„	3 ubik.	2 morgi	Konkurs 2-gi

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca czerwca 1937 r.

Unieważnienie konkursu.

L. porz.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . . szkoły	Język wykładowy	Unieważnia się konkurs ogłosz.: na posadę	Unieważnia się konkurs ogłosz.: w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr.	Uwaga
1	**Brzezów**	Stara Wieś	4 kl.	koed.	—	polski	kierownika	Nr 11 z 1936 r.	

Konkurs na stanowisko dyrektora.

W Dz. Urz. Minist. W. R. i O. P. z dnia 25 marca 1937 r. Nr 3, poz. 69, został ogłoszony konkurs na stanowisko dyrektora Państwowego Gimnazjum XI im. A. i J. Śniadeckich we Lwowie.

Podania zaopatrzone potrzebnymi dokumentami, skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P., wnosić należy w drodze służbowej do Kuratorium O. S. Lw. we Lwowie najpóźniej w 6 tygodni od daty wyjścia wymienionego numeru Dz. Urz. Minist. W. R. i O. P.

Konkurs na posadę w gimnazjum prywatnym.

Na skutek pisma Dyrekcji Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego SS. Boromeuszek w Łańcucie z dnia 14 kwietnia 1937 r. L. 59 ogłasza się konkurs na posadę nauczycielską języka łacińskiego.

Podania udokumentowane należy wnosić do końca czerwca b. r. na ręce Dyrekcji Prywatnego Gimnazjum z uprawnieniami SS. Boromeuszek w Łańcucie.

Ogłoszenia.

Wakacyjny kurs harcerski dla nauczycieli.

Nr O. 6083/37. W b. roku Kuratorium O. S. Lw. urządza wspólnie z Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego kurs dla nauczycieli mężczyzn, pragnących zapoznać się z pracą harcerską i wziąć w niej bezpośredni udział lub zaopiekować się drużyną harcerzy i gromadą zuchową chłopców, w okolicach Czorsztyna, względnie na Spiszu, w powiecie nowotarskim w czasie od 27 czerwca 1937 r. do 17 lipca 1937 r.

Wpisowe na kurs wynosi 10 zł. Opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem 2 zł do 2.50 zł dziennie.

Zgłoszenia w terminie do 15 maja 1937 r. przesyłać należy bezpośrednio do Kuratorium Okręgu Szkolnego w Krakowie, równocześnie zaś wysłać należy wpisowe przekazem pocztowym na adres: Dr Szczygieł Władysław, Okręgowy Instruktor Harcerstwa, Kraków, Kuratorium Okręgu Szkolnego, Wielopole.

Zgłoszenie winno zawierać: a) nazwisko i imię, adres, rok urodzenia, wyznanie, stanowisko służbowe, b) ewentualny przebieg służby harcerskiej, c) stosunek do służby wojskowej.

Uczestnicy mieszkać będą w namiotach. Koszty przejazdów ponoszą sami według taryfy wojskowej, na podstawie zleceń na przejazd. Przywieźć z sobą muszą osobiste wyekwipowanie: koc, siennik, prześcieradła, plecak, pantofle, kostium gimnastyczny, kąpielowy, koszulke

barwy khaki i takież spodenki, obuwie wycieczkowe, przybory do jedzenia, menażkę, przybory do mycia i czyszczenia.

Obozy i kursy obrony przeciwlotniczo-gazowej.

Nr O. 5963/37. Wskutek pisma Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, Tarnopolski Okręg Wojewódzki, z dnia 25 marca 1937 r. Nr PK/455/37/O. P. L. G. — Ob. Ćwicz. Kuratorium O. S. Lw. ogłasza komunikat o zorganizowaniu przez Ligę szeregu obozów i kursów obrony przeciwlotniczo-gazowej w centrum szkolenia o. p. l. g. w Buczaczu i zachęca Nauczycielstwo do wzięcia udziału w organizowanych kursach.

Komunikat.

Tarnopolski Okręg Wojewódzki LOPP. posiada własne Centrum Szkolne OPLG w Buczaczu, które to miasto odznacza się zdrowotnym klimatem i nader pięknymi okolicami.

W tym właśnie Centrum, mieszczącym się w kompleksie murowanych budynków, odpowiednio wyposażonych, Okręg w okresie letnim br. organizuje szereg obozów i kursów obrony przeciwlotniczo-gazowej, a między innymi specjalnie następujące kursy dla nauczycielstwa z terenuu trzech województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego:

1. Obóz żeński:

a) od 4 do 11 lipca br. — kurs podinstruktorski obrony przeciwlotniczo-gazowej,

b) od 4 do 18 lipca br. — kurs modelarstwa lotniczego, połączony z kursem podinstruktorskim oplg.

2. Obóz męski:

a) od 15 do 22 sierpnia br. — kurs podinstruktorski oplg,

b) od 15 do 29 sierpnia br. — kurs modelarstwa lotniczego, połączony z kursem podinstruktorskim oplg.

Wszyscy uczestnicy otrzymają bezpłatnie zakwaterowanie, pościel i pomoce naukowe oraz 80% zniżki kolejowe ze stacji i do dowolnej stacji kolejowej na całym obszarze Rzplitej.

Kandydaci, pragnący wziąć udział w jednym z powyższych kursów, winni spełnić następujące warunki:

1) kursa powyższe są przeznaczone dla nauczycielstwa z terenu województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, przy czym w kursach modelarskich mają pierwszeństwo wzięcia udziału nauczający robót ręcznych,

2) uczestnicy wpłacają częściowy zwrot kosztów wyżywienia w wysokości:

a) za kurs podinstruktorski — po 7 zł od osoby,

b) za kurs modelarski — po 15 zł od osoby,

3) pragnący wziąć udział w jednym z powyższych kursów winni złożyć we właściwym Okręgu Wojewódzkim LOPP w terminie do dnia 15 maja br. odpowiednie zgłoszenie oraz wpłacić 3 zł, która to kwota w razie nieprzybycia na kurs nie ulega zwrotowi i idzie na pokrycie kosztów administracyjnych kursu, w razie zaś przybycia — zostaje zaliczona na poczet częściowego zwrotu kosztów wyżywienia,

4) zgłoszenie winno zawierać następujące dane: a) nazwisko i imię, b) na jaki kurs kandydat (ka) się zglasza, c) nazwę i dokładny adres zakładu naukowego, w którym pracuje, d) nazwy stacji kolejowej, z jakiej kandydat (ka) rozpocznie podróż do Buczacza i stacji kolejowej do jakiej po ukończeniu kursu chce się udać.

Karty uczestnictwa i zniżki kolejowe wszyscy zgłoszeni otrzymają pod wskazanymi adresami w terminie do dnia 15 czerwca br.

Bliższych informacji i wyjaśnień udziela — po nadesłaniu 15-groszowego znaczka pocztowego na koszta odpowiedzi — Tarnopolski Okręg Wojewódzki LOPP — Tarnopol, ul. Mickiewicza Nr 39, tel. 233.

Gminne rady sieroce.

Nr O. 3358/37. Na skutek pisma Prezesa Sądu Apelacyjnego we Lwowie z dnia 19 lutego 1937 r. Nr Prez. 27815/36 Kuratorium O. S. Lw. podaje do wiadomości, że na terenie Apelacji lwowskiej od długiego szeregu lat funkcjonują gminne rady sieroce jako organ pomocniczo-doradczy grodzkich sądów opiekuńczych w sprawach sierocych, a to odnośnie ustanawiania i zmiany opieki oraz kontroli nad czynnościami opiekunów, zwłaszcza co do zarządu majątkiem sierocym i osób niewłasnowolnych.

Działalność tych rad sierocych, których członkowie pełnią te funkcje honorowo, jako czynnika obywatelskiego, opierającego swą działalność na znajomości stosunków lokalnych, daje bardzo dobre wyniki zwłaszcza w tych wypadkach, gdy w skład gminnej rady sierocej wchodzą jako członkowie osoby inteligentne i bezstronne, w szczególności duchowieństwo, nauczycielstwo oraz członkowie zarządów gminnych i gromadzkich.

Zdarzają się jednak wypadki, że osoby takie z niewiadomych powodów, możliwie z powodu niedoceniania doniosłości działalności rad sierocych, uchylają się od przyjęcia członkowstwa w tych radach, bądź też należą do rad sierocych tylko formalnie.

Wobec powyższego Kurtorium O. S. Lw. apeluje do Nauczycielstwa, by w przyszłości nie uchylało się od przyjęcia na siebie obowiązków członków gminnych rad sierocych i swą radą dopomagało sądom w wykonywaniu pieczy nad sierotami.

Uposażenie ze względu na posiadane studia.

Nr 8608/37. Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 27 lutego 1937 r. Nr BP. 923/37 wyjaśniło, że nauczyciele szkól powszechnych, mający ukończone Państw. Pedagogium i zdany egzamin praktyczny, jeśli odpowiadają warunkom § 58 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781) winni awansować do wyższych grup uposażenia według terminów przewidzianych § 19 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r.

Samo ukończenie Państwowego Pedagogium daje oprócz kwalifikacyj do nauczania w szkołach powszechnych, kwalifikacje dodatkowe przewidziane art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 258, Nr 53, poz. 512).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 19 grudnia 1933 r. zna dwa rodzaje dodatkowych kwalifikacyj, jeśli chodzi o nauczycieli szkół powszechnych, mianowicie dodatkowe kwalifikacje określone § 16 i dodatkowe kwalifikacje określone § 19 ust. 2.

Ponieważ Państwowe Pedagogium, jak to wyżej stwierdzono, daje dodatkowe kwalifikacje i zamieszczone jest w § 19 ust. 2, brak jest podstaw do stosowania do nauczycieli, posiadających Państwowe Pedagogium, § 16 omawianego rozporządzenia.

Opieka nad higieną szkolną i wychowaniem fizycznym.

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 13 lutego 1937 r. Nr II. W. 1263/37.

Nr O. 2880/37. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że opiekę i nadzór nad higieną szkolną objął p. dr Czesław Wroczyński, ministerialny wizytator szkół, a nad wychowaniem fizycznym p. mgr Marian Krawczyk, ministerialny wizytator szkół.

Dyrektor Departamentu: (—) *Dr M. Pollak,*

Regulamin przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego.

S p r o s t o w a n i e.

Na podstawie okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 24 z dnia 31 marca 1937 r. (II S. 1939/37 w sprawie regulaminu przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólno-kształcącego należy ogłoszony w Dz. Urz. Kur. O S. Lw. z 1937 r., str. 139, „Okólnik" uzupełnić, względnie sprostować w następujący sposób:

1) Słowo „okólnik" zastępuje się następującym napisem: Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 24 z dnia 31 marca 1937 r. (II S. 1939/37) w sprawie regulaminu przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólno-kształcącego.

2) W ustępie I miejsce wykropkowane należy uzupełnić wyrazami: 15 maja 1937 r., po słowie zaś „zasadami" (wiersz 10) dodać wyraz: pedagogicznymi.

3) W ustępie II a, wiersz ostatni, zamiast „w § 4 wspomnianego regulaminu" winno być: w § 11 wspomnianego regulaminu.

4) W ustępie II b. w wierszu pierwszym zamiast „w rozumieniu § 4 regulaminu" winno być: w rozumieniu § 24 regulaminu.

Komisje egzaminacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego zamianował do końca grudnia 1937 r.:

p. Eugeniusza Wietrznego, prowizorycznego podinspektora szkolnego w Rzeszowie, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Rzeszowie (rejon VII);

p. Janusza Borejkę, podinspektora szkolnego w Nadwórnej, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Stanisławowie (rejon X) (Nr I. 3547/37);

p. Alojzego Billa, kierownika Publicznej Szkoły Powszechnej w Horyńcu (pow. Lubaczów),

S. Zofię Lasoniównę, kierowniczkę Publicznej Szkoły Powszechnej Żeńskiej w Uhnowie (pow. Rawa Ruska), — członkami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Sokalu (rejon IX) (Nr I. 28284/36);

p. Zygmunta Wacykiewicza, podinspektora szkolnego w Jarosławiu, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Przemyślu (rejon VI) (Nr I. 1941/37);

p. Jana Sytnika, nauczyciela szkoły powszechnej męskiej w Kałuszu,

p. Stanisława Sztabę, kierownika szkoły powszechnej męskiej w Kałuszu,

p. Stanisława Wełykanowicza, nauczyciela szkoły powszechnej męskiej w Kałuszu,

p. Marię Zarańską, kierowniczkę szkoły powszechnej żeńskiej w Bolechowie — czkonkami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Stanisławowie (rejon X) (Nr I 328/37).

Antoniego Szemelowskiego, podinspektora w Brzeżanach,

Jana Nowaka, nauczyciela szkoły powszechnej męskiej w Brzeżanach,

Franciszka Patriego, kierownika szkoły powszechnej w Narajowie,

Rudolfa Kubisza, kierownika szkoły powszechnej w Kozowej,

Jana Zwiryka, p. o kierownika szkoły powszechnej w Taurowie.

Tadeusza Najzarka, kierownika szkoły powszechnej w Kurowicach,

Józefa Bardzińskiego, p. o. kierownika szkoły powszechnej w Łahodowie,

Stanisława Dziewałtowskiego, kierownika szkoły powszechnej w Chlebowicach Świrskich,

Izydora Gerdeckiego, kierownika szkoły powszechnej w Hołhoczach,

Bohdana Turczyńskiego, p. o. kierownika szkoły powszechnej w Horożance,

Włodzimierza Diakowa, kierownika szkoły w Sosnowie,

Marię Lubieńską, kierowniczkę szkoły powszechnej w Błotni — członkami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Brzeżanach (rejon I) (Nr I. 2080/37).

Komisja egzaminacyjna dla eksternów W. K. N.

Nr I. 4412/37. Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 2 marca 1937 r. Nr II P. 1237/37 zamianowało na podstawie § 29 ustęp pierwszy Regulaminu Państwowych W. K. N. (Dz. Urz. Min. z 1928 r. Nr 9, poz. 154) na resztę okresu egzaminacyjnego 1935—1937 członkami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla przeprowadzenia egzaminów eksternów z programu W. K. N. we Lwowie z religii ewangelickiej wyznania augsburskiego:

1) Ks. mjra Karola Banszela, proboszcza wojskowego przy D. O. K. VI we Lwowie, a zarazem kontraktowego nauczyciela religii w publicznych szkołach powszechnych i państwowych gimnazjach we Lwowie, oraz

2) Ks. Wilhelma Ettingera, wikariusza parafii ewang. we Lwowie.

Dostawy i roboty na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz instytucyj prawa publicznego.

W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 lutego 1937 r. Nr 13, poz. 92, zostało ogłoszone rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1937 r. o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz instytucyj prawa publicznego.

Rozdział I „Przepisy ogólne" określa, do kogo mają zastosowanie postanowienia tego rozporządzenia, komu mogą być udzielane zamówienia na dostawy lub roboty, w drodze jakich przetargów następuje udzielenie zamówienia.

Rozdział II „Pisemne przetargi ofertowe nieograniczone i ograniczone" zawiera postanowienia odnośnie sposobu rozpisywania tych przetargów, ich treści, określa co powinna zawierać oferta, normuje sam przetarg.

Rozdział III. „Publiczny przetarg ustny” postanawia między innymi, że udzielenie zamówienia w drodze takiego przetargu jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy pożądany jest udział oferentów z szerszych warstw ludności, a wartość dostawy lub roboty nie przekracza sumy 5.000 zł, oraz podaje sposób takiego przetargu.

Rozdział IV „Zamówienia z wolnej ręki” podaje przypadki, kiedy mogą mieć miejsce takie zamówienia. Między innymi p. 9 § 37 zawiera postanowienie, że zamówienie z wolnej ręki następuje, jeżeli wartość zamówienia na dostawę lub robotę nie przekracza kwoty ustalonej przez właściwego ministra, p. 13 zaś tego paragrafu dopuszcza zamówienie z wolnej ręki, jeżeli chodzi o dostawy lub roboty wykonywane przez szkoły dla potrzeb administracji szkolnej.

Rozdział V „Zakupy bezpośrednie za zwykłym rachunkiem” ma następującą treść:

§ 39 (1) Zakup bezpośredni za zwykłym rachunkiem polega na uskutecznianiu dostawy lub roboty w drodze ustnej umowy.

(2) Zakupy bezpośrednie za zwykłym rachunkiem dozwolone są w przypadkach, gdy ogólna wartość całej dostawy lub roboty nie przekracza kwoty 1.000 zł.

Rozdział VI „Umowy” określa, co powinna zawierać umowa, oraz podaje wysokość odszkodowania umownego.

Rozdział VII „Przyjmowanie wykonanych dostaw i robót oraz regulowanie rachunków” postanawia między innymi w § 44, że wydawanie zaliczek przed rozpoczęciem dostawy lub roboty w zasadzie jest niedopuszczalne. Wyjątkowo zaliczki mogą być przewidziane w umowach i udzielane jedynie za zezwoleniem instancji wyższej lub władzy nadzorczej tego urzędu, władzy lub zarządu, który udzielił zamówienia na dostawę lub robotę.

Rozdział VIII zawiera: „Przepisy przejściowe i końcowe.

Podział administracyjny województwa lwowskiego.

W Lwowskim Dzienniku Wojewódzkim z dnia 1 kwietnia 1937 r. Nr 6, poz. 55, został ogłoszony podział administracyjny województwa lwowskiego na powiaty i gminy według stanu z dnia 1 kwietnia 1937 r.

Podział ten jest identyczny z podziałem ogłoszonym w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1936 r., str 688.

Podział administracyjny województwa stanisławowskiego.

W Stanisławowskim Dzienniku Wojewódzkim z dnia 1 kwietnia 1937 r. Nr 9, poz. 53, został ogłoszony podział administracyjny województwa stanisławowskiego wedle stanu z dnia 1 kwietnia 1937 r.

Województwo stanisławowskie tworzą powiaty:

1) Dolina (miasta: Bolechów, Dolina, Rozniatów i 11 gmin wiejskich),

2) Horodenka (miasto Horodenka i 7 gmin wiejskich),
3) Kałusz (miasto Kałusz i 8 gmin wiejskich),
4) Kołomyja (miasta: Kołomyja, Peczeniżyn i 14 gmin wiejskich),
5) Kosów (miasta: Kosów, Kuty i 8 gmin wiejskich),
6) Nadwórna (miasta: Delatyn, Nadwórna i 14 gmin wiejskich),
7) Rohatyn (miasta: Bołszowce, Bursztyn, Rohatyn i 11 gmin wiejskich),
8) Śniatyn (miasta: Śniatyn, Zabłotów i 7 gmin wiejskich),
9) Stanisławów (miasta: Bohorodczany, Halicz, Stanisławów i 11 gmin wiejskich),
10) Stryj (miasta: Skole, Stryj i 13 gmin wiejskich),
11) Tłumacz (miasta: Ottynia, Tłumacz, Tyśmienica i 9 gmin wiejskich),
12) Żydaczów (miasta: Mikołajów n/Dn., Rozdół, Żurawno, Żydaczów i 6 gmin wiejskich).

Zmiana granic miast, zniesienie i utworzenie gmin, zmiana nazwy.

Ustawą z dnia 29 marca 1937 r. Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 153, z miasta Tarnopola, w powiecie i województwie tarnopolskim, pewne obszary zostały wyłączone i włączone do gmin wiejskich Łozowa oraz Berezowica Wielka w tymże powiecie i województwie.

Z miasta zaś Brodów, w powiecie brodzkim, w województwie tarnopolskim, wyłączone zostały części byłych gmin wiejskich Stare Brody, Folwarki Małe i Smólno i włączone: część byłej gminy Smólno do gminy wiejskiej Ponikowica, a pozostałe obszary do gminy wiejskiej Suchowola.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 marca 1937 r. Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 157, 158 i 159:

1) gromada Gillershof została wyłączona z gminy wiejskiej Giedlarowa, w powiecie łańcuckim, województwie lwowskim, a włączona do miasta Leżajska w tymże powiecie i województwie;

2) gmina wiejska Bylice, w powiecie samborskim, województwie lwowskim, została zniesiona, a z obszaru jej utworzona gmina wiejska Rajtarowice z siedzibą w Rajtarowicach w granicach tego powiatu i województwa;

3) gmina wiejska Malechów, w powiecie i województwie lwowskim, została zniesiona, a z obszarów jej utworzona gmina wiejska Dublany z siedzibą w Dublanach w granicach tegoż powiatu i województwa.

Rozporządzeniem wojewody lwowskiego z dnia 6 kwietnia 1937 r. (Lwowski Dziennik Wojewódzki Nr 7, poz. 75) nazwa gromady Wola Wielka, w gminie wiejskiej Czarnej, powiatu łańcuckiego, została zmieniona na „Wola Dalsza”.

Wycieczki szkolne do Biskupina.

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 18 marca 1937 r. Nr II. P. 1540/37.

Nr O. 5660/37. Uwzględniając prośbę Instytutu Prehistorycznego Uniwersytetu Poznańskiego, Ministerstwo zwraca uwagę organizatorów wycieczek szkolnych, wyruszających w poznańskie województwo, że bardzo wskazaną rzeczą jest zwiedzenie wykopalisk prasłowiańskiej osady w Biskupinie oraz okolicznych miejscowości, jak Gniezna, Kruszwicy, Żnina, Wenecji z ruinami położonej wśród licznych jezior oraz Marcinkowa Górnego z pomnikiem Leszka Białego.

Najodpowiedniejszą porą dla wycieczek jest czas od 15 maja do 1 października.

W Biskupinie i w Żninie są schroniska szkolne. Powiatowa kolej żnińska udziela wycieczkom 50% zniżki, wstęp na wykopaliska wynosi 30 gr od osoby dla młodzieży szkół średnich i 10 gr dla uczniów szkół powszechnych. Na miejscu znajduje się tania jadłodajnia.

Pożądane jest wcześniejsze porozumienie się kierownictwa wycieczki z prof. dr J. Kostrzewskim w Biskupinie.

Dyrektor Departamentu: (—) *Dr M. Pollak.*

Wycieczka do Gdyni.

Nawiązując do komunikatu, ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. Lw. z 1936 r., str. 290, Kuratorium O. S. Lw. na skutek pisma Gdyńskiego Związku Propagandy Turystycznej w Gdyni, Gmach Żeglugi Polskiej, ul. Waszyngtona, — z dnia 23 marca 1937 r. L. dz. 746/37 podaje do wiadomości, że wzorem roku ubiegłego wymieniony Związek organizuje pobyty dla wycieczek szkolnych na terenie Gdyni i na Wybrzeżu.

Jednodniowy ryczałtowy pobyt w Gdyni wynosi od osoby zł 4.30, w czym mieści się: całodzienne utrzymanie (śniadanie, obiad i kolacja), kwatera z pościelą, zwiedzenie miasta oraz portu specjalną motorówką.

Ryczałtowy pobyt dwudniowy wynosi od osoby 9 zł 70 gr, w czym mieści się wyżywienie i kwatera przez dwa dni, zwiedzenie miasta i portu z przewodnikiem, oraz przejazd statkiem Żeglugi Polskiej tam i z powrotem do Helu lub do Jastarni.

Wycieczki szkolne, mające zamiar przybyć do Gdyni w czasie do dnia 26 czerwca br., winny zgłosić we własnym interesie na czas swój przyjazd do Biura Gdyńskiego Związku Propagandy Turystycznej, który bezinteresownie załatwi wszelkie formalności, dotyczące pobytu wycieczek szkolnych na terenie Gdyni i na Wybrzeżu.

Kolonie Polskiego Towarzystwa „Dzieci na wieś".

Polskie Towarzystwo „Dzieci na Wieś" (Lwów, ul. Łyczakowska 171) organizuje w roku bieżącym szereg kolonij letnich wypoczynkowych w przepięknych okolicach podgórskich i górskich, w okresach cztero- i ośmiotygodniowych, dla młodzieży w wieku szkolnym, w następujących miejscowościach:

Kolonie żeńskie: W Bąkowicach pod Chyrowem, Dobromilu, Delatynie, Zaleszczykach, Strzyżowie, N. Zagórzu.

Kolonie męskie: W Czudcu, Rugurach (na Pokuciu), Turce n. Stryjem, Starym Samborze, Słob. Rungurskiej.

Czas trwania kolonii czterotygodniowej od 23 czerwca do 21 lipca ewent. od 22 lipca do 18 sierpnia włącznie; — ośmiotygodniowej od 23 czerwca do 18 sierpnia.

Całkowite utrzymanie (wikt pięciokrotnie dziennie) na kolonii 4-tygodniowej dla młodzieży szkolnej do lat 12-tu włącznie — 48 zł, od lat 13-tu do 18-tu — 52 zł.

Dla zakładów i instytucyj daje Towarzystwo $25^0/_0$ opustu, a zatem opłata wynosić będzie 37.50 zł dla dzieci do lat 12-tu, zaś dla młodzieży starszej tj. od lat 13-tu do 18-tu — 41 zł, oprócz tego każde 11-te dziecko przyjmuje Towarzystwo bezpłatnie.

Koszt podróży dla młodzieży szkół lwowskich wynosi w obie strony 8 zł (do Zaleszczyk 13 zł, do Słobody Rung. i Rungur 11 zł — w obie strony). Młodzież z innych miejscowości opłaca podróż sama. (W grupach od 10-ciu osób począwszy, opłaca się tylko $^1/_4$ ceny biletu kolejowego).

Dla młodzieży gimnazjalnej Towarzystwo organizuje osobne kolonie. Każde dziecko, wysyłane na kolonię musi się poddać badaniu lekarskiemu. Lwowskie dzieci będą badane przez lekarza Towarzystwa.

Ostateczny termin zgłoszeń ustalono do dnia 25 maja br.

Powyższe podaje Kuratorium O. S. Lw. do wiadomości na skutek pisma Zarządu Towarzystwa „Dzieci na Wieś" z dnia 7 kwietnia 1937 r. L. 40/37.

Filmy polecone.

Sonata Księżycowa.

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 1 kwietnia 1937 r.
Nr Szt. 1256/37.

Nr O. 6489/37. Ministerstwo W. R. i O. P. zwraca uwagę Kuratoriów na film pt. „Sonata Księżycowa", jako zasługujący na obejrzenie przez młodzież szkół średnich ze względu na występującą w nim postać i grę Ignacego Paderewskiego.

Naczelnik Wydziału: (—) *Dr Wł. Zawistowski.*

Popiersie Marszałka Śmigłego Rydza.

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 1 marca 1937 r.
Nr BP. 1196/37.

Firma „Z. Ziembicki" w Krakowie rozsyła do urzędów i instytucyj państwowych prospekty, zawierające ofertę na kupno między innymi rzeźby popiersia Marszałka Śmigłego Rydza, wykonanej przez art. rzeźb. Barylskiego.

Ponieważ rzeźba ta nie przedstawia ani wartości artystycznej ani najmniejszego podobieństwa, nie należy zakupywać jej dla urzędów, instytucyj, czy zakładów państwowych.

O powyższym powiadomić należy wszystkie podległe urzędy, instytucje i zakłady.

Minister W. R. i O. P.: (—) *W. Świętosławski.*

Nr 4303/37. Powyższe pismo Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego podaje do wiadomości i zastosowania się[1]).

Naczelnik Wydziału: (—) *G. M. Szulc.*

Szkolne kasy oszczędności w obwodzie szkolnym dolińskim.

Sprawozdanie Inspektoratu Szkolnego w Dolinie z dnia 25 marca 1937 r. Nr 1372/37.

1) W ciągu I półrocza złożono w S. K. O.:

w pow. dolińskim	2.188 zł 96 gr
w pow. kałuskim	1.079 zł 81 gr
Razem w Obwodzie	3.268 zł 77 gr

2) Ogólny stan oszczędności w dniu 31 grudnia 1936 r. wynosił:

w pow. dolińskim	7.315 zł 66 gr
w pow. kałuskim	4.792 zł 93 gr
Razem w Obwodzie	12.108 zł 59 gr

3) W porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym wkładki oszczędnościowe zwiększyły się o kwotę:

w pow. dolińskim o	2.572 zł 17 gr
w pow. kałuskim o	739 zł 18 gr
Razem w Obwodzie o	3.311 zł 35 gr

4) Czynne S. K. O.:

w pow. dolińskim	80 S. K. O.
w pow. kałuskim	69 S. K. O.
Razem w Obwodzie	149 S. K. O.

---

[1]) Podano również do wiadomości w osobnych odbitkach pismem z dnia 9 marca 1937 r. Nr O. 4303/37.

Książki, czasopisma.

Pisma Zbiorowe Józefa Piłsudskiego.

Pismo Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 marca 1937 r. Nr. 41—38/1.[1])

Instytut Józefa Piłsudskiego zwrócił się do mnie w sprawie dokonanego przez Instytut nowego wydania prac pisarskich Marszałka Józefa Piłsudskiego pt. „Pisma Zbiorowe Józefa Piłsudskiego" w celu zainteresowania pracowników państwowych powyższym wydawnictwem, dostępnym na specjalnie dogodnych warunkach spłaty, wynoszącej po 3 zł miesięcznie.

Ze względu na znaczenie rozpowszechnienia prac pisarskich Marszałka Piłsudskiego wśród szerokich warstw pracowników państwowych, zwracam uwagę PP. Ministrów na tę sprawę z tym, że sposób przeprowadzenia akcji informacyjnej na terenie Ministerstw pozostawiam Ich uznaniu.

Prezes Rady Ministrów: (—) *Sławoj Składkowski.*

Nr O. 6912/37. W związku z powyższym pismem Pana Prezesa Rady Ministrów oraz pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 6 kwietnia 1937 r. Nr BP. 5790/37 Kuratorium O. S. Lw. zwraca uwagę Dyrekcyj, Kierownictw, szkół, PP. Inspektorów szkolnych i Nauczycielstwa na znaczenie, jakie wydawnictwo „Pisma Zbiorowe Józefa Piłsudskiego" ma dla nauczyciela-wychowawcy.

Pisma te stanowią wytyczne państwowego wychowania obywatela, są źródłem tematu do prac społecznych i kulturalno-oświatowych, pomocą przy nauczaniu historii i nauki obywatelskiej.

Dogodne warunki nabycia umożliwiają zaopatrzenie bibliotek szkolnych w to wydawnictwo.

Wydawnictwo to winno być przedmiotem zainteresowania również jak najszerszych kół Nauczycielstwa oraz starszej młodzieży.

Przepisy w sprawie noszenia strojów i odznaczeń.

Nr O. 5859/37. W związku z pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 20 marca 1937 r. Nr BP. 5211/37 podaje się do wiadomości, że wydrukowane zostały „Przepisy o noszeniu strojów i odznaczeń w święta 3-go Maja i 11 listopada oraz podczas przyjęć i wystąpień oficjalnych", opracowane przez Referat Spraw Orderowych Etykietalnych

---

[1]) Podane do wiadomości pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 6 kwietnia 1937 r. Nr BP. 5790/37 celem zainteresowania pracowników państwowych tym wydawnictwem.

w Prezydium Rady Ministrów. Warszawa 1937 r. Drukarnia Państwowa, Miodowa 22.

Przepisy są podzielone na dwie grupy: Zasady ogólne i Komentarz.

Zasady ogólne zawierają następujące ustępy: I. Przyjęcia oficjalne (punkty 1—7), II. Wystąpienie oficjalne (punkty 8—9), III. Oficjalne przyjęcia i wystąpienia w święta 3-go maja i 11 listopada (p. 10).

Komentarze zawierają objaśnienia do poszczególnych punktów zasad ogólnych przepisów.

Przepisy te winny być wiadome osobom odznaczonym i przez nie stosowane.

Dodatek do czasopisma „Przyroda i Technika" — Metodyka Biologii.

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 12 kwietnia 1937 r. Nr II. S. 2865/37.

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości, że redakcja „Przyrody i Techniki", czasopisma zaleconego do bibliotek szkół średnich zarządzeniem z dnia 12 maja 1930 r. Nr II. 2921/30 podjęła od 1 stycznia br. wydawnictwo dodatku pt. „Metodyka Biologii", w którym ukazują się artykuły z zakresu nauczania biologii w szkołach ogólno-kształcących ze szczególnym uwzględnieniem szkół średnich, artykuły te zawierają wyniki doświadczeń i prac w ogniskach metodycznych tego przedmiotu.

Ponieważ jest to jedyne pismo, które podjęło systematyczne opracowywanie najważniejszych zagadnień, związanych z organizacją pracy i metody nauczania biologii, Ministerstwo prosi Kuratorium (Wydz. Ośw. Publ.) o zwrócenie uwagi na ten dodatek dyrekcjom szkół państwowych i prywatnych i zachęcenie do prenumeraty „Przyrody i Techniki".

Czasopismo jest wydane nakładem Książnicy-Atlasu. Prenumerata roczna wraz z dodatkiem wynosi 13.50 zł.

Dyrektor Departamentu: (—) *Dr M. Pollak.*

Nr II. 7294/37. Kuratorium O. S. Lw. zachęca Dyrekcje państwowych i prywatnych gimnazjów do zaprenumerowania „Przyrody i Techniki" i zwrócenia uwagi nauczycielom biologii na dodatek metodyczny wydawany przez to czasopismo.

Naczelnik Wydziału: (—) *L. Jus.*

Książki do bibliotek uczniowskich.

(*Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 3, poz. 75, I*).

Brzoza J. Dzieci. Powieść. Nakład Książnicy-Atlasu. Lwów, 1936 — dla młodzieży od lat 16, zwłaszcza w liceach pedagogicznych.

Hertz B. Ze wspomnień samowara. Ilustrowal Xawery Koźmiński. Wydawnictwo Księgarni Ludwika Fiszera. Warszawa — dla młodzieży od lat 11—13.

Lofting Hugh. Podróże doktora Dolittle. Nakładem Tow. Wydawniczego J. Mortkowicza. Warszawa, 1936 — dla młodzieży od lat 11—13.

Sukertowa E. Zamek w Ojcowie. Przyczynek do dziejów zamku i rodów starościńskich w Ojcowie. Skład Główny w Księgarni Gebethnera i Wolffa. Warszawa, 1922 — dla młodzieży od lat 13.

Urania. Czasopismo Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Astronomii. Lwów, 1936 — dla młodzieży od lat 16.

Witkiewicz S. Na przełęczy. Słownikiem i mapką opatrzył J. Saloni. Nakład Instytutu Wydawniczego „Biblioteka Polska". Warszawa. Bez daty — dla młodzieży od lat 16.

Kwalifikacja wydawnictw.

Boża Nauka.

Nr O. 20284/36. Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 16 września 1936 r. Nr II Pr. 14354/36 zatwierdziło książkę pt. Boża Nauka. Katechyzm chrystijańsko-katołyćkoji wiry na osnowi biblji dla wseludnych szkił. Nakładom Hrecko-Katoł. Archieparchijalnoho Fondu u Lwowi. R. 1934 — jako podręcznik dozwolony dla uczniów IV—VII klas szkół powszechnych z ruskim (ukraińskim) językiem nauczania.

Biuletyn Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Dając wyraz potrzebom utrzymania kontaktu ze wszystkimi komórkami organizacyjnymi oraz społeczeństwem, Zarząd Główny Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych przystępuje do wydawania własnego Biuletynu organizacyjnego.

W Biuletynie poza krótkimi artykułami o charakterze ogólno-organizacyjnym oraz sprawozdaniami i informacjami zamieszczane będą również ważniejsze okólniki i instrukcje, interesujące ogół członków Towarzystwa.

W roku 1937 Biuletyn ukazywać się będzie co dwa miesiące z wyjątkiem ferii letnich.

Nadesłane.

Rodzina i dziecko. Czasopismo zespołu rodziców.

Wydawnictwo to poświęcone zagadnieniom wychowania dziecka w domu, w szkole i w środowisku, winno być w myśl komunikatu Ministerstwa W. R i O. P. ze względu na swój charakter i wartości wychowawcze zaprenumerowane do bibliotek nauczycielskich i polecone uwadze Kół i Patronatów Rodzicielskich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 11 z 1936 r., poz. 299).

Emanuel Hay. Żółkiew, przewodnik dla zwiedzających, rzut oka na dzieje grodu Żółkiewskich i Sobieskich. Wydanie drugie przejrzane i rozszerzone z ilustracjami. Żółkiew 1936 r.

Józef Prażmowski. Radca Wydz. Ośw. Publ. Katowice. Szkolnictwo w Województwie Śląskim. Przedszkola, szkoły wszelkiego typu, nauczycielstwo. Opracowane na podstawie materiałów urzędowych i innych źródeł. 1936. Nakładem autora, Katowice, ul. Wojewódzka 23.

Cena księgarska 7 zł. 50 gr., przy kupnie u autora cena zniżona do 6 zł. za egzemplarz oprawiony w płótno. Konto P. K. O. Katowice Nr 300.754.

Stanisław Świdwiński, nauczyciel gimnazjum w Warszawie. Jak pisać wypracowania polskie? Wskazówki do egzaminów końcowych dla abiturientów. eksternów i samouków. Wykaz (900) tematów kuratoryjnych. Lwów 1937, Warszawa. Lwowski Instytut Wydawniczy Józef Osuchowski.

Stanisław Świdwiński, nauczyciel gimnazjum w Warszawie. Jak systematycznie przygotowywać uczniów do piśmiennych egzaminów końcowych języka polskiego? Wskazówki metodyczne wraz z wykazem (900) tematów kuratoryjnych. Lwów 1937, Warszawa. Lwowski Instytut Wydawniczy — Józef Osuchowski.

Stanisław Szober. Słownik ortoepiczny. Jak mówić i pisać po polsku? Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa 1937. 600 stron dużego formatu w 6 zeszytach od września 1937 r. W prenumeracie tylko zł 22.20 za całość, tj. 3.70 (z przesyłką zł 3.95) za zeszyt. Ukazał się zeszyt I i II.

Dekada. Wydawnictwo „Dekada", tygodnik akademicki (Warszawa, Orla 8, m. 1) poświęciło kilka ostatnich egzemplarzy (Nr 6/7, 7/8, 10) głównie młodzieży najwyższych klas gimnazjalnych. Nr 10 poświęcony został maturzystom („Dekada maturzysty") i ma na celu między innymi zachęcanie abiturientów do nauki, do odbycia powinności wojskowej bezpośrednio po maturze, zapoznawanie z warunkami studiów, propaganda oszczędności, handlu, przemysłu i rzemiosła.

Wydawnictwo rozsyła egzemplarze okazowe wszystkim gimnazjom.
Powyższe podaje Kuratorium O. S. Lw. do wiadomości i ewentualnego zaprenumerowania do biblioteki.
Prenumerata wynosi rocznie 4 zl, półrocznie 2.50 zł z przesyłką. Konto P. K. O. 27927. (Nr O. 2774/37).

T. Jakimowicz. Ogólne wiadomości o szybownictwie.
Staraniem Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P. we Lwowie ukazała się na półkach księgarskich książka T. Jakimowicza pt. „Ogólne wiadomości o szybownictwie". Obejmuje ona poza podstawowymi wiadomościami także wiadomości ogólne, które mają pierwszorzędne znaczenie w propagandzie i rozwoju szybownictwa wśród szerokich warstw młodzieży.
Główny skład książki znajduje się w Okręgu Wojewódzkim L. O. P. P. we Lwowie, ul. Podleskiego 1.
Cena jednego egzemplarza wynosi 2 zł. Konto czekowe w P. K. O., Oddział we Lwowie, Nr 503300.

Ziemia Czerwieńska, organ Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego we Lwowie.
Czasopismo to poświęcone przeszłości Ziemi Czerwieńskiej w szerokim zakresie terytorialnym a także tym wszystkim problemom historii polskiej, które mają doniosłe znaczenie dla tej prowincji dawnej Rzeczypospolitej. Każdy zeszyt zawiera A) Rozprawy, B) Artykuły przeglądowe, C) Materiały, D) Przeglądy literatury historycznej, E) Kronikę życia naukowego.
Na powyższe czasopismo Kuratorium O. S. Lw. zwraca szczególnie uwagę Dyrekcyj (Kierownictw) gimnazjów oraz Panów Inspektorów Szkolnych, jako godne zaprenumerowania do bibliotek szkolnych.
Adres redakcji i administracji: Lwów Uniwersytet.
Prenumerata roczna 8 zł, dla członków P. T. H. zł 5. Kto wpłaci prenumeratę na rok 1937 otrzymać może roczniki poprzednie (rocznik I 1935, rocznik II 1936) po zl 3. Konto P. K. O. Lwów 505.530. (Nr O. 2773/37).

Wydawnictwa Książnicy-Atlasu. Lwów-Warszawa.

Gen. Mariusz Zaruski. Z harcerzami na «Zawiszy Czarnym»

«Świat i Życie». Zgodnie z zapowiedzią, w r. 1937 ukaże się tom V Zarysu encyklopedycznego «Świat i Zycie». Tom V stanowi uzupełnienie i logiczne zakończenie pierwszych czterech tomów; nie stanowi on tym samym samodzielnej całości, niezbędny jest natomiast jako nadbudowa części artykułowej encyklopedii, tj. jej pierwszych czterech tomów.

Tom V zawiera bowiem wszystkie informacje poszczególne, które świadomie pominięto w czterech pierwszych tomach. Spełnia on rolę

encyklopedii podręcznej i jest przewodnikiem i indeksem w stosunku do czterech pierwszych tomów, stanowiących rozumową syntezę materiału analitycznego, zawartego w tomie V.

Dotychczas ukazały się dwa pierwsze zeszyty tomu V. Całość oddana będzie w ręce czytelników w ciągu roku 1937.

Przyroda i Technika. Czasopismo poświęcone popularyzacji nauk przyrodniczych i technicznych. Redaguje Anna d'Abancourt-Koczwarowa. Nakład Książnica-Atlas. Lwów-Warszawa. Prenumerata roczna 10 zł.

Treść zeszytu 2, luty 1937 r., rok XVI. stanowią artykuły: Kozłowska A.: Wrażenia podróżnika z podróży po wschodnich wybrzeżach Morza Czarnego. Karczewski K.: Zasada nieokreśloności. Baranowski T.: O nowych hormonach wzrostu roślin. Szmid J.: Wełna z mleka. Kahl I.: Wrażenia z ostatniego paryskiego salonu lotniczego. Poza tym numer zawiera materiał informacyjny w postaci notatek ze wszystkich działów nauk przyrodniczych i technicznych.

Metodyka biologii, dodatek do czasopisma «Przyroda i Technika», poświęcony nauczaniu botaniki i zoologii.

Alan Dane. Łatwa ekonomika. Przełożył W. Skrzywan. Ilustr. W. Bartoszewicza. Książnica-Atlas. Lwów - Warszawa. Str. 216. Zł 4.

„Łatwa ekonomika" A. Dane'a nosi w oryginale tytuł „Ekonomika dla chłopców i dziewcząt". Przedmiot wykładu obejmuje zakres podręcznika ekonomiki dla laików. Materiał jest rozdzielony na dwie główne części, obejmujące ekonomię spożycia i wytwarzania. W obrębie pierwszej omawia autor zasady wartościowania, analizując gospodarowanie rodzin ich dochodami; w drugiej produkcję i kapitalizację na wyspie Robinsona, przechodząc następnie do zjawisk rynkowych wymiany i produkcji w „naszym zaludnionym świecie".

Wydawnictwa Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie.

1. Zasady pisowni polskiej i interpukcji ze słownikiem ortograficznym. Stron 208. Cena 80 gr.

Podręcznik ten zatwierdzony pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 12 października 1936 r. Nr II. Pr. 14434/36 do użytku szkolnego jako książka pomocnicza dla uczniów klas V—VII szkół powszechnych, dla uczniów szkół średnich, ogólnokształcących oraz nauczycieli szkół wszystkich typów, zawiera: 1) jasno i przystępnie przedstawione zasady nowej pisowni; 2) szczegółowo a zarazem przejrzyście ujęte zasady interpunkcji, ilustrowane licznymi przykładami; 3) jak najbardziej kompletny i praktycznie ułożony słownik ortograficzny,

podający pisownię nie tylko form podstawowych ale też wszystkich trudniejszych form odmiany wyrazów.

2. Słowniczek ortograficzny z zasadami pisowni. Dla uczniów szkół powszechnych. Stron 155. Cena 40 groszy.

Podręcznik ten zatwierdzony przez Ministerstwo W. R. i O. P. z dnia 11 lutego 1937 r. Nr II. Pr. 14874/37 jako książka pomocnicza dla uczniów wyższych klas szkół powszechnych, zawiera krótko i przystępnie ujęte najważniejsze zasady pisowni i interpunkcji oraz słownik, obejmujący około 9000 wyrazów z podaną odmianą oraz z wyrazami pomocniczymi, uzasadniającymi pisownię przez ó, rz, ż.

S. Tołpa. «Śladami łosia».

Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 18 lutego 1937 r. Nr II. Pr. 14793/36 zatwierdziło do bibliotek uczniowskich dla młodzieży od 14-16 lat wydawnictwo pt.: S. Tołpa «Śladami łosia» (Z wędrówek po Polesiu). Str. 184. Cena zł. 3·—.

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 6 złotych, która może być uregulowana w 4 ratach kwartalnych. Cena numeru pojedyńczego wynosi 60 groszy. Prenumeratę wpłacać należy wyłącznie na Konto czekowe P. K. O. Nr. 504.090. — Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego — Administracja Dziennika Urzędowego we Lwowie.

Cena ogłoszeń: Cała strona 120 zł., pół strony 65 zł., ćwierć strony 35 zł.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka l. 4.

„Drukarnia Polska" Lwów, Krasickich 18a. — Tel. 229-19.